

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๙ การปฏิรูปการเรียนการสอน ด้วยสถาบันหลักสูตร และการเรียนรู้ แห่งชาติ

- การปฏิรูปการเรียนการสอน
- หลักสูตรที่ควรเร่งพัฒนา

คำนำ

สองทศวรรษหลังการปฏิรูปการศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ สังคมไทยเห็นว่าคุณภาพการศึกษาไทยตกอยู่ในภาวะวิกฤติของปัญหาที่มีความรุนแรง สลับซับซ้อน และฝังลึกในระบบที่ยากต่อการแก้ไข และมีความเหลื่อมล้ำในโอกาสทางการศึกษาอย่างมาก สถานศึกษาชั้นนำที่มีคุณภาพการศึกษามีจำนวนไม่มากนัก ส่งผลให้สมรรถนะขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับภูมิภาคเดียวกัน ในส่วนของการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาไม่สามารถผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะ สมรรถนะ ตอบสนองตามความต้องการของภาคการจ้างงานได้ และไม่สามารถสร้างสรรค์งานวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ แสดงให้เห็นถึงความด้อยประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการจัดการศึกษาไทยทุกระดับ ซึ่งการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีสมรรถนะสูงเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศในเวทีโลก เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายไทยแลนด์ ๔.๐

ด้วยสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาขึ้น โดยได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติ มาตรา ๒๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ทำการศึกษาข้อมูล จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และยกร่างกฎหมายที่จำเป็น ทั้งนี้ คณะกรรมการฯ มีระยะเวลาในการดำเนินงานรวม ๒ ปี ในระยะเวลา ๒ ปีที่ผ่านมา คณะกรรมการอิสระฯ ได้ทำการศึกษาเอกสารและข้อมูลจากรายงานของสภาปฏิรูปประเทศ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ รายงานผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศ รวมถึงการศึกษาข้อเท็จจริงจากสถานศึกษาในระดับต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหา ต้นตอของปัญหา และจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษานำเสนอคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้ให้ความเห็นชอบในหลักการแล้ว เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ นอกจากนี้ คณะกรรมการอิสระฯ ยังได้ยกร่างกฎหมายการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ ซึ่งเป็นการถอดหลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญออกมาเป็นธรรมนูญด้านการศึกษา และกฎหมายลำดับรองที่เห็นว่าจำเป็นอย่างเร่งด่วน ประกอบด้วย พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกฎหมายลำดับรองดังกล่าวได้ถูกประกาศใช้เป็นกฎหมายเรียบร้อยแล้ว

ในส่วนของรายงานเฉพาะเรื่องฉบับนี้เป็นเอกสารประกอบรายงานพันธกิจของคณะกรรมการอิสระ
เพื่อการปฏิรูปการศึกษา มีจำนวน ๑๒ เล่ม ประกอบด้วย

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๑ คุณภาพการศึกษาไทย

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๒ ความไม่เสมอภาคทางการศึกษา

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๓ ความสามารถในการแข่งขัน

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๔ การด้อยประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการการศึกษา

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๕ การปฏิรูประบบการศึกษาโดยรวม

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๖ ความสำคัญและความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๗ การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๘ การปฏิรูปครูและอาจารย์

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๙ การปฏิรูปการเรียนการสอนด้วยสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๑๐ การปรับโครงสร้างในระบบการศึกษา

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๑๑ การพลิกโฉมการศึกษาด้วยระบบดิจิทัล

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๑๒ หลักสูตรและการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาหวังว่ารายงานพันธกิจและรายงานเฉพาะเรื่องชุดนี้
จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจต่อไป

สารบัญ

	หน้า
การปฏิรูปการเรียนการสอน	๑
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนการสอน	๒
● สถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้	๓
● สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)	๑๖
● สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)	๑๘
● สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)	๓๑
หลักสูตรที่ควรเร่งพัฒนา	๓๙
● หลักสูตรการพลศึกษาในโรงเรียน	๔๑
● หลักสูตรคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียน	๔๖
ภาคผนวก	๖๙
● ร่างพระราชบัญญัติสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ พ.ศ.	๗๑

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๙ การปฏิรูปการเรียนการสอนด้วยสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

การปฏิรูปการเรียนการสอน

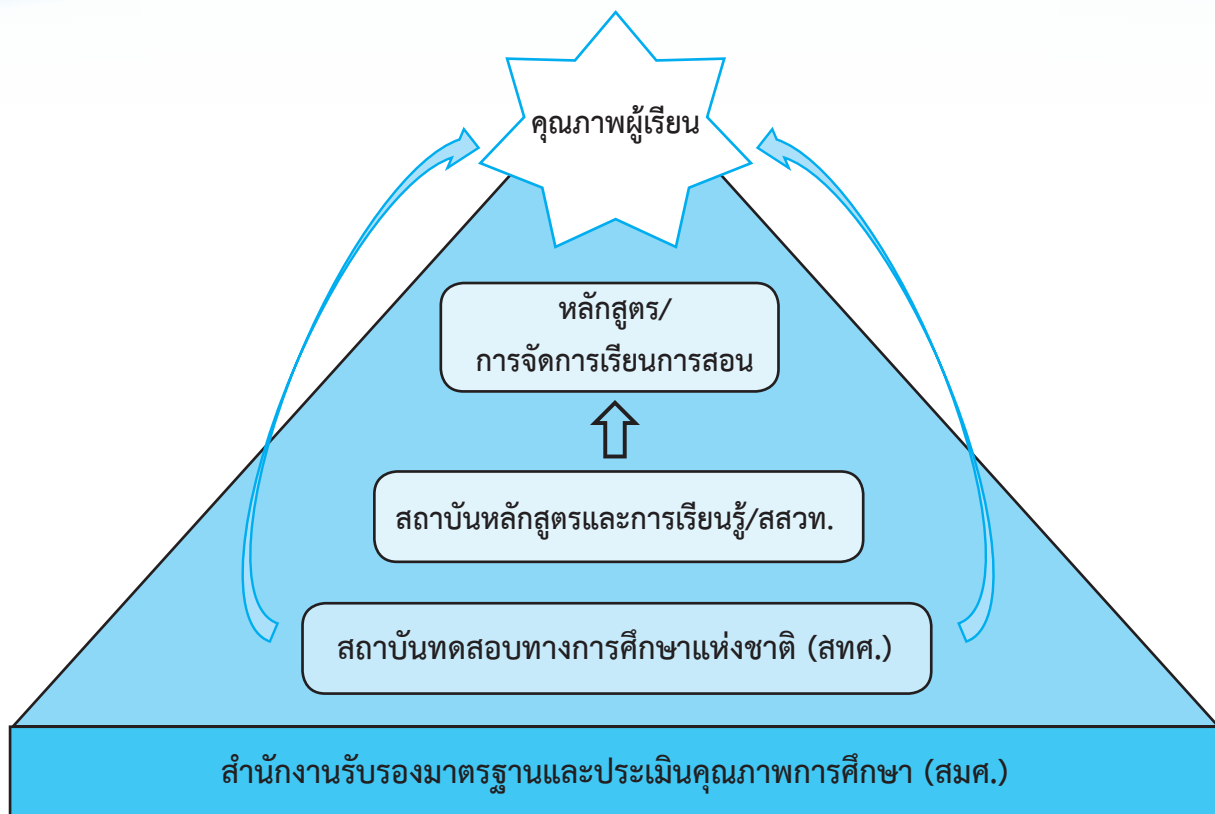
“การศึกษา” มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เพราะเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาคนซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาส่วนอื่นๆ ประเทศใดที่ประชาชนมีศัภยภาพสูง ย่อมส่งผลให้ประเทศนั้นให้มีความเจริญตามไปด้วย ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นประเด็นที่ทุกฝ่ายให้ความสนใจและกระแสวิพากษ์วิจารณ์มาอย่างต่อเนื่องเป็นอันดับแรกๆ เสมอ สำหรับการศึกษาในประเทศไทยนั้น สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมหลายๆ ด้าน รวมทั้งตัวชี้วัดจากหลายแหล่ง อาทิ ข้อมูลเปรียบเทียบดัชนีคุณภาพการศึกษาการจัดอันดับของ World Economic Forum (WEF) ข้อมูลคะแนนการสอบ PISA รวมทั้งรายงานผลการประเมินคุณภาพระดับชาติ (O-NET) ของสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ และการประเมินของ สมศ. ได้สะท้อนไปในทิศทางเดียวกันว่าการศึกษาของไทยโดยเฉพาะคุณภาพและศัภยภาพของเยาวชนไทยกำลังมีปัญหาและอยู่ในภาวะถดถอย

ด้วยเหตุที่หลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยตรง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนาอย่างเป็นระบบสัมพันธ์กันตั้งแต่หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ด้วยกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ที่สำคัญคือจะต้องอยู่บนฐานข้อมูลจากการศึกษาวิจัยที่กว้างขวางและเพียงพอที่จะแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นฐานที่มั่นคงแข็งแรงในการยกระดับการศึกษาของไทยให้เทียบเคียงได้กับมาตรฐานสากล อย่างไรก็ตาม ในสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันนี้กลไกและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร และการใช้หลักสูตรในการเรียนการสอนในระดับการศึกษาที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคนในชาติคือตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนกระทั่งถึงมัธยมศึกษายังมีปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดหลายประการ ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเรื่องหลักสูตรในปัจจุบัน คือ สำนักวิชาการ สพฐ. และ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ซึ่งจะดูแลในส่วนของวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ส่วนงานการศึกษาวิจัยหลักสูตรและนวัตกรรมการเรียนรู้เป็นภารกิจของสำนักนวัตกรรมการศึกษา และในส่วนของ การวัดและประเมินผลนั้นเป็นภารกิจทั้งของสำนักวิชาการและสำนักทดสอบทางการศึกษา สพฐ. และสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)

นอกจากนี้ ระบบการประเมินคุณภาพภายนอกที่ดำเนินการโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ก็จำเป็นต้องมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับการจัดหลักสูตรของแต่ละสถานศึกษาด้วย เพื่อให้โรงเรียนได้รับการประเมินในสิ่งที่ตรงกับบริบทของตนเอง

ในรายงานเฉพาะเรื่องที่ ๙ การปฏิรูปการเรียนการสอนด้วยสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้จะกล่าวถึงหน่วยงานที่สำคัญกับการปฏิรูปการเรียนการสอน ๔ หน่วยงาน ประกอบด้วย ๑) สถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้ ๒) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ๓) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) และ ๔) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรที่ควรส่งเสริมเป็นพิเศษ ๒ หลักสูตร คือ หลักสูตรการพลศึกษา และ หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเน้นการสร้างมนุษย์ให้สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ไม่ใช่เพียงการเน้นวิชาการเท่านั้น ทั้งนี้ หากระบบการศึกษาไทยมีการปฏิรูปการเรียนการสอนด้วยการปรับรูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนแนวทางการวัดและประเมินผลผู้เรียนรวมทั้งวิธีการประเมินคุณภาพการศึกษาให้มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันก็จะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนการสอน

สถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้

ความเป็นมาและความจำเป็นในการจัดตั้ง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๒๕๘ กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศ อย่างน้อยในด้านต่างๆ ให้เกิดผลตาม (๔) ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ทุกระดับ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามเกณฑ์ และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้การปฏิรูปการเรียนรู้ทุกระดับเป็นภารกิจสำคัญภารกิจหนึ่งในการปฏิรูปประเทศ ทั้งนี้ก็กำหนดให้สามารถปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวด้วย

การดำเนินการปฏิรูปหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ นับเป็นภารกิจสำคัญที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบภารกิจดังกล่าว

๒. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๕ และฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๓

หมวด ๔ แนวการจัดการศึกษา กำหนดสาระบัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา ๒๘ หลักสูตรการศึกษาระดับต่างๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ

สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่ง และวรรคสองแล้วยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูงและการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

๓. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ และร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ณ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

๑) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒

การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง ภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงไปสู่โครงสร้างประชากรสังคมสูงวัยสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จำนวนประชากรวัยแรงงานลดลงต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และเกิดการขาดแคลนแรงงานผลิตภาพแรงงานต่ำ คุณภาพคนยังมีปัญหาในทุกช่วงวัยและส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงกันตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่พัฒนาการไม่สมวัย ในเด็กปฐมวัย ผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ แรงงานมีปัญหาทั้งในเรื่องความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดงาน และผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพโดยที่จำนวนไม่น้อยต้องพึ่งพิงผู้อื่น ในการดำเนินชีวิต เป็นต้น ดังนั้นจุดเน้นการพัฒนาคนที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ โดยการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในทุกระดับและยกระดับการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปรับระบบการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และพัฒนาระบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษาให้เอื้อต่อการเตรียมคนที่มีทักษะให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ได้กำหนดให้พัฒนาหลักสูตรที่อิงผลงานวิจัยทางวิชาการและปรับปรุงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่เน้นการพัฒนาทักษะสำคัญด้านต่างๆ อาทิ ทักษะทางสมอง ทักษะด้านความคิดความจำ ทักษะการควบคุมอารมณ์ ทักษะการวางแผนและการจัดระบบ ทักษะการรู้จักประเมินตนเองควบคู่กับการยกระดับบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมทั้งทักษะ ความรู้ จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ

๒) ร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ณ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นที่ ๓.๓ การปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม (Transformation of Learning) โดยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ ที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง มีหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เข้ามาดำเนินการ

ความสำคัญและข้อดีของการจัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

จากกฎหมายต่างๆ ร่างยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติดังกล่าว ย่อมแสดงให้เห็นว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางในการพัฒนาหลักสูตรแกนกลาง วิธีการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ในการศึกษาในระดับก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ โดยรวบรวมและเผยแพร่ความรู้ นวัตกรรมเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยี รวมทั้งการวางกรอบแนวทาง ส่งเสริม สนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนติดตามผล เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การจัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติในลักษณะองค์กรในกำกับกระทรวงศึกษาธิการ แทนการจัดตั้งเป็นส่วนราชการ มีข้อดีหลายประการในการส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ตามเงื่อนไขความสำเร็จที่สำคัญ คือ

(๑) การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้สามารถดำเนินการตามแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวได้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบครบวงจร ตั้งแต่การศึกษาวิจัย จัดทำ จนกระทั่งถึงการนำไปใช้และการติดตามประเมินผล การใช้ ปราศจากการแทรกแซง หรือได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยครั้ง

(๒) สามารถสรรหา คัดเลือกผู้นำองค์กรที่มีความรู้ ความสามารถสูงตามภาระหน้าที่และเกณฑ์ที่กำหนด อีกทั้งการดำรงตำแหน่งมีวาระและกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนแน่นอน ซึ่งต่างจากองค์กรที่เป็นส่วนราชการที่ผู้นำองค์กรได้รับการสรรหา แต่งตั้งตามระบบราชการ มีวาระการดำรงตำแหน่งไม่แน่นอนเป็นไปตามคำสั่ง แต่งตั้งโยกย้าย และมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง

(๓) สามารถสรรหา คัดเลือกบุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง ได้อย่างกว้างขวางจากหลากหลายแหล่ง ไม่จำกัดขอบเขตเฉพาะจากส่วนราชการในสังกัด ส่งผลให้การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ดำเนินการโดยบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาโดยตรง และมีการบริหารจัดการที่คล่องตัว มีประสิทธิภาพ

(๔) การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้จะมีการดำเนินงานบนฐานการวิจัยอย่างจริงจัง มิได้เปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายเท่านั้น จึงสามารถตอบสนองต่อสภาพปัญหา ความต้องการและความจำเป็นของประเทศอย่างแท้จริง และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(๕) สามารถแก้ไขสภาพปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน และนำไปสู่การพัฒนายกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริงและยั่งยืน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งมีผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียนที่จะเติบโตเป็นกำลังของชาติต่อไปในอนาคต ภารกิจในการพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง จะต้องมีการดำเนินการโดยผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ความจำเป็นที่ต้องมีหน่วยงานที่มีความพร้อมและศักยภาพสูงเพื่อปฏิบัติการกิจการพัฒนาหลักสูตร มีหลายประการดังต่อไปนี้

(๑) เนื่องจากตั้งแต่ปฏิรูปโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการ ซึ่งเป็นหน่วยงานใหญ่ที่มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของชาติถูกปรับลดขนาดลง กลายเป็นกลุ่มงานเล็กๆ คือ “กลุ่มพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้” ซึ่งเป็น ๑ ใน ๑๑ กลุ่มงานของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ. จึงมีข้อจำกัดหลายประการในการดำเนินการกิจสำคัญนี้ให้สำเร็จ ล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่มีจำนวนบุคลากรกลุ่มพัฒนาหลักสูตรอยู่เพียงประมาณ ๑๐ คน แต่มีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับใช้ในโรงเรียนทั่วประเทศ การส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้ในโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ย่อมเป็นการยากที่จะดำเนินการกิจดังกล่าวได้อย่างครอบคลุมและสำเร็จล่วงอย่างมีประสิทธิภาพได้

(๒) ความเชี่ยวชาญของบุคลากรนับเป็นปัญหาวิกฤติที่กำลังประสบอยู่ในขณะนี้ เพราะในช่วงระยะ ๕ ปีที่ผ่านมา นักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เกี่ยวกับงานพัฒนาหลักสูตรได้เกษียณอายุราชการไปเกือบหมดแล้ว ในการสรรหาบุคลากรมาแทนที่ได้เปิดให้มีการเลื่อนไหลถ่ายโอนจากสำนักต่างๆ ในสังกัด สพฐ. เพื่อให้โอกาสในการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นทำให้บุคลากรในกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรมาจากงานที่หลากหลาย ทั้งงานบริหารทั่วไป งานนิติการ งานการเจ้าหน้าที่ ฯลฯ ซึ่งไม่มีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ในงานด้านหลักสูตรมาก่อนจึงเกิดความอ่อนแอทางวิชาการ การปฏิบัติงานจึงอยู่ในลักษณะ “ตั้งรับ” ตามการสั่งการ ดังปรากฏจากผลงานในระยะหลังหลายประการที่ก่อให้เกิดความวุ่นวาย สับสน และปัญหาต่อผู้ปฏิบัติในสถานศึกษาในวงกว้าง

(๓) เอกภาพในการดำเนินงานด้านพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน เป็นงานที่ต้องมีความเป็นเอกภาพสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบในหลายมิติ ทั้งการจัดทำหลักสูตร การนำสู่การเรียนการสอนและการวัดประเมินผล ตลอดถึงการศึกษาวิจัยเพื่อการปรับปรุงและสร้างนวัตกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันการภารกิจต่างๆดังกล่าวกระจุกกระจายไปอยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงานใน สพฐ. ในขณะที่งานพัฒนาจัดทำหลักสูตรเป็นภารกิจของสำนักวิชาการ แต่งานการศึกษาวิจัยหลักสูตรและนวัตกรรม การเรียนรู้เป็นภารกิจของสำนักนวัตกรรมการศึกษา ส่วนงานการวัดและประเมินผลนั้นเป็นภารกิจทั้งของสำนักวิชาการและสำนักทดสอบทางการศึกษา สภาพการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน และทำให้การดำเนินงานขาดความเป็นเอกภาพ ขาดความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ปรากฏบ่อยครั้งที่มีโครงการ ขับเคลื่อนหลักสูตรและการเรียนรู้ในเรื่องเดียวกัน แต่มาจากต่างสำนักของ สพฐ. ส่งไปยังโรงเรียน และไปในทิศทางที่ไม่สอดคล้องกัน เป็นการทำงานซ้ำซ้อน และเป็นการสร้างภาระความสับสนแก่ผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาเป็นอย่างมาก

(๔) งบประมาณและทรัพยากร ปัญหาด้านงบประมาณและทรัพยากรก็เป็นอุปสรรคสำคัญอีกประการหนึ่งในการดำเนินการกิจการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างครบวงจร เป็นระบบ และต่อเนื่อง เพราะงบประมาณและทรัพยากรถูกจัดสรรกระจายไปหลายสำนักที่มีภารกิจเกี่ยวข้อง บ่อยครั้งที่มีการใช้งบประมาณซ้ำซ้อนในงานเรื่องเดียวกัน มีบ่อยครั้งที่งบประมาณด้านพัฒนาหลักสูตรถูกตัดทอนโยกย้ายไปดำเนินการตามนโยบายเร่งด่วนอื่นๆ

ปัญหาและข้อจำกัดดังกล่าวข้างต้นทำให้หน่วยงานที่มีอยู่ขาดความพร้อมและศักยภาพที่เพียงพอจึงเป็นการยากที่จะดำเนินการกิจที่สำคัญยิ่งนี้ได้อย่างครบกระบวนการตั้งแต่การวิจัย การพัฒนาจัดทำหลักสูตร การส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการเรียนการสอน การติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร

ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งส่งผลต่อความถดถอยด้านคุณภาพของผู้เรียนทั่วประเทศ ดังปรากฏต่อสาธารณชนทั่วไปทั้งจากผลการทดสอบแห่งชาติ O-NET และผลการประเมินระดับนานาชาติ

ดังนั้นการมีองค์กรที่มีศักยภาพสูงเพื่อดำเนินภารกิจในเรื่องนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง อย่างไรก็ตาม การที่ปรับปรุงพัฒนาองค์กรที่มีอยู่ในปัจจุบันให้มีความพร้อมในด้านต่างๆ มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร ทรัพยากรและงบประมาณ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานโดยที่ยังคงให้มีสภาพเป็นส่วนราชการนั้นเป็นไปได้โดยยาก ด้วยปัญหาอุปสรรคตามที่ปรากฏในข้อ ๒

ข้อจำกัดในการดำเนินภารกิจพัฒนาหลักสูตรในสถานะที่เป็นส่วนราชการ

การดำเนินงานของหน่วยงานพัฒนาหลักสูตรซึ่งมีสถานะเป็นส่วนราชการ ในสภาพการณ์และบริบทที่แปรเปลี่ยนไปในยุคปัจจุบันนั้น ต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคนานัปการ คือ

๑) ปัญหาด้านผู้บริหารองค์กร

การเลือกผู้บริหารองค์กรที่เหมาะสมและเข้าใจในภารกิจขององค์กรอย่างแท้จริงเป็นไปได้โดยยาก เพราะการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารอยู่ภายใต้การคัดสรร แต่งตั้ง โยกย้าย และการสั่งการของผู้บังคับบัญชาตามระบบราชการ ประกอบกับระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารไม่แน่นอน มักอยู่ในตำแหน่งในช่วงระยะสั้นๆ เพียง ๑ - ๒ ปี การเปลี่ยนผู้บริหารเกิดขึ้นบ่อยครั้งโดยที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ ขึ้นอยู่กับคำสั่งของทางราชการ ซึ่งผลจากการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อยครั้ง ทำให้การดำเนินการด้านหลักสูตรแปรเปลี่ยนไปตามนโยบายและแนวคิดของผู้บริหารใหม่ตลอดเวลาก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติเป็นอย่างมาก

๒) ปัญหาการแทรกแซงทางการเมือง

๒.๑) กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนมักถูกแทรกแซงและได้รับผลกระทบจากนโยบายทางการเมือง ในระยะ ๑๕ ปีที่ผ่านมา มีการปรับเปลี่ยนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการถึง ๑๑ ครั้ง แต่ละท่านอยู่ในตำแหน่งประมาณ ๕ เดือน - ๑ ปีครึ่ง ในทุกครั้งที่มีการปรับเปลี่ยนรัฐบาล หรือรัฐมนตรีก็จะตามมาด้วยการโยกย้ายปรับเปลี่ยนผู้บริหารองค์กรรวมทั้งทิศทางนโยบายการดำเนินงานด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งหลายครั้งที่นโยบายแต่ละยุคมีความขัดแย้งกันเองส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาทั่วประเทศ

๒.๒) การปรับเปลี่ยนหลักสูตรไม่เป็นไปตามระบบและตามกรอบระยะเวลาอันสมควร อีกทั้งขาดกระบวนการศึกษาวิจัยเพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นที่แท้จริงของประเทศ มีการแทรกแซงทางการเมืองประกอบกับภาวะความอ่อนแอทางวิชาการของบุคลากรส่งผลให้การดำเนินงานด้านหลักสูตรเป็นไปในลักษณะ “การตั้งรับ” จากการสั่งการ ทำให้หลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งเพื่อตอบสนองต่อนโยบายในแต่ละยุคและมักเป็นไปอย่างเร่งด่วน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างยิ่งต่อคุณภาพโดยรวมทางการศึกษา

๓) ปัญหาในการวางแผนงานและความต่อเนื่องของการดำเนินงาน

๓.๑) การวางแผนงานระยะยาวรวมถึงการทำงานวิจัยและพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบต่อเนื่องเกิดขึ้นได้ยากในสภาพการณ์ที่เป็นส่วนราชการ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนผู้บริหารและนโยบายตลอดเวลา

๓.๒) งบประมาณที่ตั้งไว้เพื่อดำเนินงานตามแผนงานหลักสูตร มักถูกตัดทอนหรือเปลี่ยนแปลงไปใช้ในเรื่องอื่นๆ ตามนโยบายเร่งด่วนในแต่ละยุคสมัย

๔) ปัญหาในการสรรหาบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ

๔.๑) การคัดสรรผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานจำกัดอยู่ในวงแคบจากข้าราชการในสังกัด ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการได้มาซึ่งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ตรงตามภารกิจของงาน

๔.๒) การถ่ายโอนหมุนเวียนบุคลากรผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ จากภาคส่วนต่างๆ ภายนอกระบบราชการ หรือต่างประเทศ เพื่อมาร่วมปฏิบัติงานกระทำไม่ได้โดยยาก ภายใต้กฎระเบียบของราชการ

๕) การจัดตั้งสถาบันฯ ไม่ส่งผลกระทบต่อการเพิ่มอัตรากำลังและงบประมาณทั้งมีข้อดีอย่างมาก ต่อทางด้านพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน

จากสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การเมืองครุที่มีศักยภาพสูง มีความพร้อม และอิสระทางวิชาการปลอดจากการแทรกแซงต่างๆ ในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างไรก็ตาม การที่จะปรับปรุงพัฒนาจากหน่วยงานเดิมที่มีอยู่แล้ว โดยที่ยังคงสภาพเป็นหน่วยราชการเช่นเดิมนั้น ไม่สามารถแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดต่างๆตามที่ระบุในข้อ ๒ ได้ จึงเท่ากับไม่ได้ช่วยเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพของหน่วยงานแต่อย่างใดด้วยเหตุนี้การจัดตั้งสถาบันพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ ที่มีลักษณะเป็นองค์กรอิสระในกำกับกระทรวงศึกษาธิการ จึงเป็นสิ่งจำเป็นและก่อให้เกิดผลดีหลายประการดังนี้

๕.๑) การจัดตั้งสถาบันฯ ไม่เป็นภาระต่อการเพิ่มอัตรากำลังและงบประมาณ โดยสามารถเกลี้ยอัตรากำลังและงบประมาณจาก สพฐ. เนื่องจาก สพฐ. ได้ปรับลดภารกิจลงเพื่อถ่ายโอนมายังสถาบันฯ ซึ่งในการเกลี้ยอัตรากำลังสามารถวางแผนดำเนินการได้เป็นระยะจากอัตรารว่างของ สพฐ. ในแต่ละปี

๕.๒) มีการบริหารจัดการโดยคณะบุคคลผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ บนหลักวิชาการ ปราศจากการแทรกแซง หรือได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยครั้ง ทำให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องตามกรอบระยะเวลาและงบประมาณที่ตั้งไว้ ทั้งแผนงานระยะสั้นและระยะยาว

๕.๓) เป็นศูนย์รวมของการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนอย่างครบวงจร ช่วยให้การดำเนินงานมีความเป็นเอกภาพสอดคล้องสัมพันธ์กันทั้งระบบ ตั้งแต่การศึกษาวิจัย การจัดทำหลักสูตร การนำไปใช้ในการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล รวมทั้งการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร ทั้งยังแก้ปัญหาความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานและความสิ้นเปลืองงบประมาณ

๕.๔) สามารถคัดสรรบุคลากรได้ตรงตามความต้องการ โดยนำอัตรารว่างที่เกลี้ยจาก สพฐ. ไปสรรหาผู้มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญตรงตามภารกิจได้อย่างกว้างขวางจากหลากหลายแหล่ง ไม่จำกัดขอบเขตเฉพาะในสังกัดราชการ ส่งผลให้การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนดำเนินการโดยบุคลากรที่ความรู้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาโดยตรง และมีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นคล่องตัว และเกิดมีประสิทธิภาพ

๕.๕) สามารถสรรหา คัดเลือกผู้นาองค์กรที่มีความรู้ ความสามารถสูงตามภาระหน้าที่และเกณฑ์ที่กำหนด อีกทั้งการดำรงตำแหน่งมีวาระและกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนแน่นอน ซึ่งต่างจากองค์กรที่เป็นส่วนราชการที่ผู้นาองค์กรได้รับการสรรหา แต่งตั้งตามระบบราชการ มีวาระการดำรงตำแหน่งไม่แน่นอนเป็นไปตามคำสั่งแต่งตั้งโยกย้าย และมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง

๕.๖) การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ดำเนินการบนฐานการวิจัยอย่างจริงจัง มิได้เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามนโยบายสามารถตอบสนองต่อสภาพปัญหา ความต้องการและความจำเป็นของประเทศอย่างแท้จริง และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๖) การสนับสนุนของภาคส่วนต่างๆ ในการจัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

จากปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นอันเป็นที่ประจักษ์แก่ทุกฝ่าย ทำให้เกิดการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนทั้งนักวิชาการ ผู้บริหารในระดับนโยบาย และผู้ปฏิบัติ เพื่อให้มีการจัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ เป็นองค์กรอิสระในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ

๖.๑) คณะกรรมาธิการด้านการศึกษาฯ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการ อาจารย์มหาวิทยาลัย และนักวิชาการระดับชาติ กว่า ๑๐๐ คน ได้เข้าร่วมประชุมเสวนาเรื่อง การปฏิรูประบบหลักสูตรและการเรียนการสอน เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าควรมีการจัดตั้งองค์กรกลางเพื่อทำหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ

๖.๒) การประชุมแม่น้ำ ๓ สาย (สนช.-สปท.-ศธ.) เมื่อเดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบกับการจัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนการสอนแห่งชาติ ขึ้นเป็นองค์กรอิสระในกำกับกระทรวงศึกษาธิการ

๖.๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในช่วงระยะของการปฏิรูปประเทศ ได้แก่ พล.ร.อ. ณรงค์ พิพัฒนาภัย พล.อ. ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ และนายแพทย์ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ ต่างเห็นด้วยและสนับสนุนแนวคิดในการจัดตั้งสถาบันเพื่อแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาที่กำลังประสบอยู่

๖.๔) คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้นำเสนอและจัดประชาพิจารณ์รับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันฯ จากผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ต่างได้ให้ความเห็นสอดคล้องกันในการสนับสนุนสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ และเชื่อว่าสถาบันดังกล่าวจะช่วยคลี่คลายปัญหาและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นได้

ด้วยเหตุผลความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นควรมีการจัดตั้ง สถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ เป็นองค์กรอิสระในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้สามารถดำเนินการกิจด้านพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ครอบคลุม มีความเป็นเอกภาพสอดคล้องสัมพันธ์กัน ทั้งระบบและเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขสภาพปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน และนำไปสู่การพัฒนายกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริงและยั่งยืน

ลักษณะองค์กร

สถาบันเป็นนิติบุคคลและเป็นหน่วยงานของรัฐในกำกับกระทรวงศึกษาธิการที่ไม่เป็นส่วนราชการ ในลักษณะเดียวกับ สสวท. แต่เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลประโยชน์ (non-profit organization) การดำเนินการกิจด้านพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนขององค์กรมีลักษณะคล้ายคลึงกับองค์กรในต่างประเทศ KICE - Korean Institute of Curriculum and Evaluation (เกาหลี)

วัตถุประสงค์

พัฒนาระดับคุณภาพการศึกษาในระดับพื้นฐานของประเทศบนพื้นฐานความเป็นไทยและได้มาตรฐานระดับสากล โดยดำเนินการผ่านกระบวนการศึกษาวิจัย จัดทำหลักสูตร และการนำหลักสูตรสู่การเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ภารกิจหลัก

๑. ศึกษาวิจัย พัฒนาหลักสูตรแกนกลางในระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ
๒. ศึกษาวิจัย พัฒนารูปแบบ วิธีการเรียนการสอน
๓. ศึกษาวิจัย พัฒนาระบบ วิธีการ และเครื่องมือการวัดประเมินผลการเรียนรู้
๔. ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร วิเคราะห์ สังเคราะห์ และรายงานผลเพื่อการพัฒนาปรับปรุง
๕. ร่วมมือ สนับสนุนการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่น และสถานศึกษา
๖. บริการเผยแพร่นวัตกรรมเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดประเมินผล
๗. กำกับ ดูแล ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการใช้อื่นการเรียนการสอน

การบริหารองค์กร

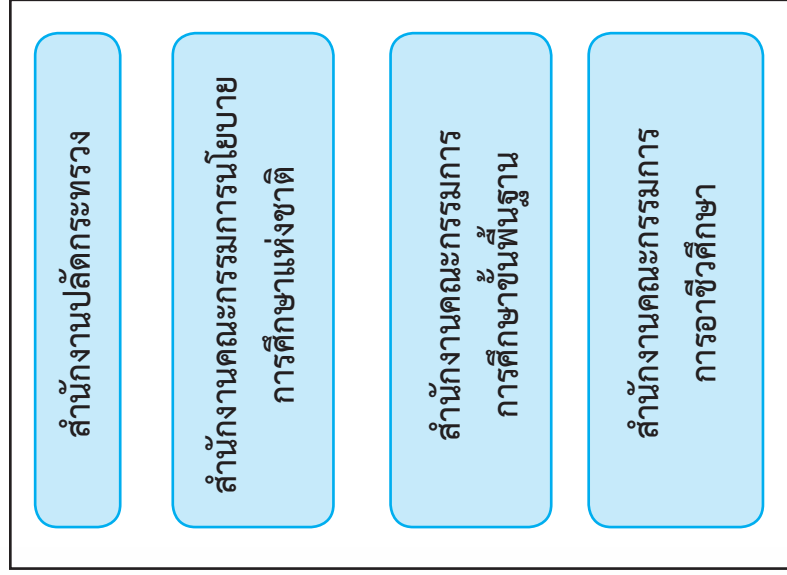
ผู้อำนวยการสถาบันเป็นผู้บริหารสูงสุดขององค์กรบริหารงานภายใต้การกำกับของคณะกรรมการ (Board)

บุคลากรปฏิบัติงาน

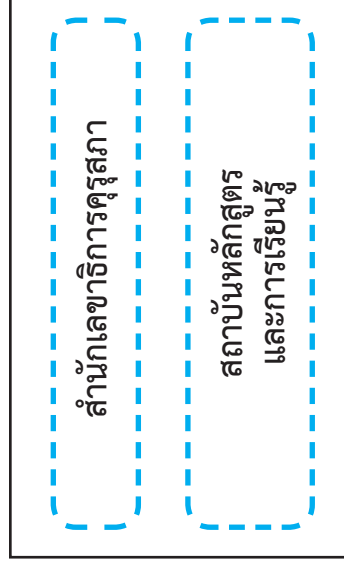
๑. คัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ตามภาระหน้าที่แต่ละตำแหน่ง ตามเกณฑ์ที่กำหนด สามารถคัดเลือกจากผู้สมัครจากหลากหลายแหล่ง
๒. หมุนเวียนบุคลากร/คณาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ จากมหาวิทยาลัย และหน่วยงาน/สถาบันต่างๆ เข้าปฏิบัติหน้าที่ตามวาระที่กำหนด

ผังหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ

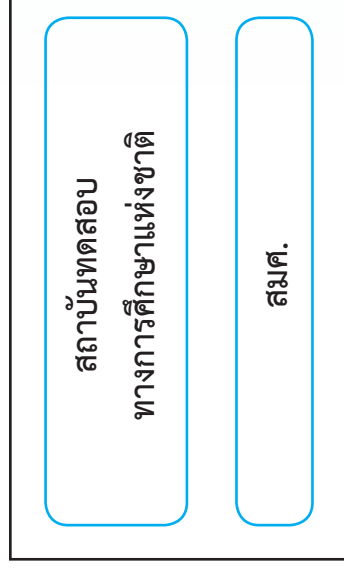
กระทรวงศึกษาธิการ

ส่วนราชการ

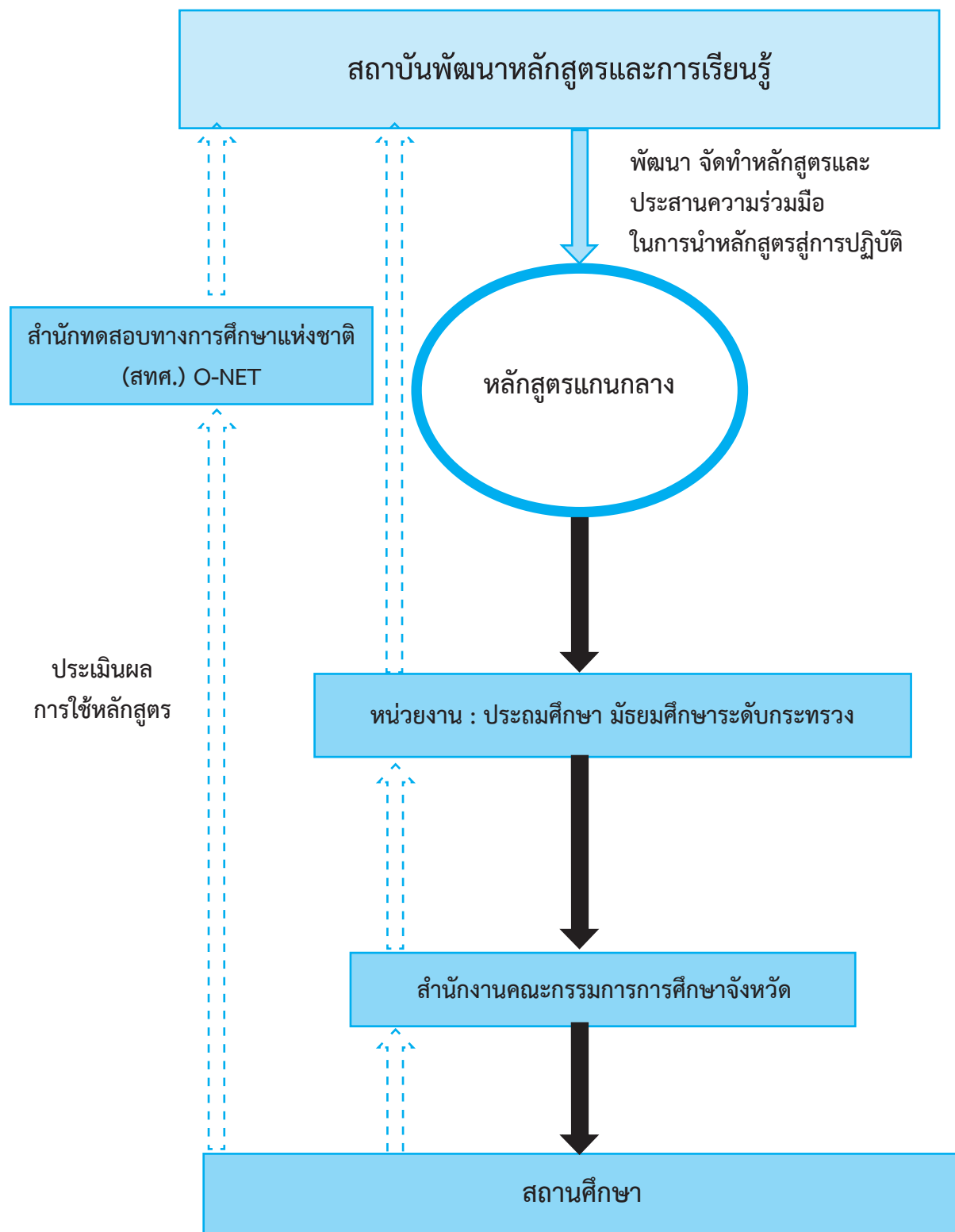
หน่วยงานในกำกับ

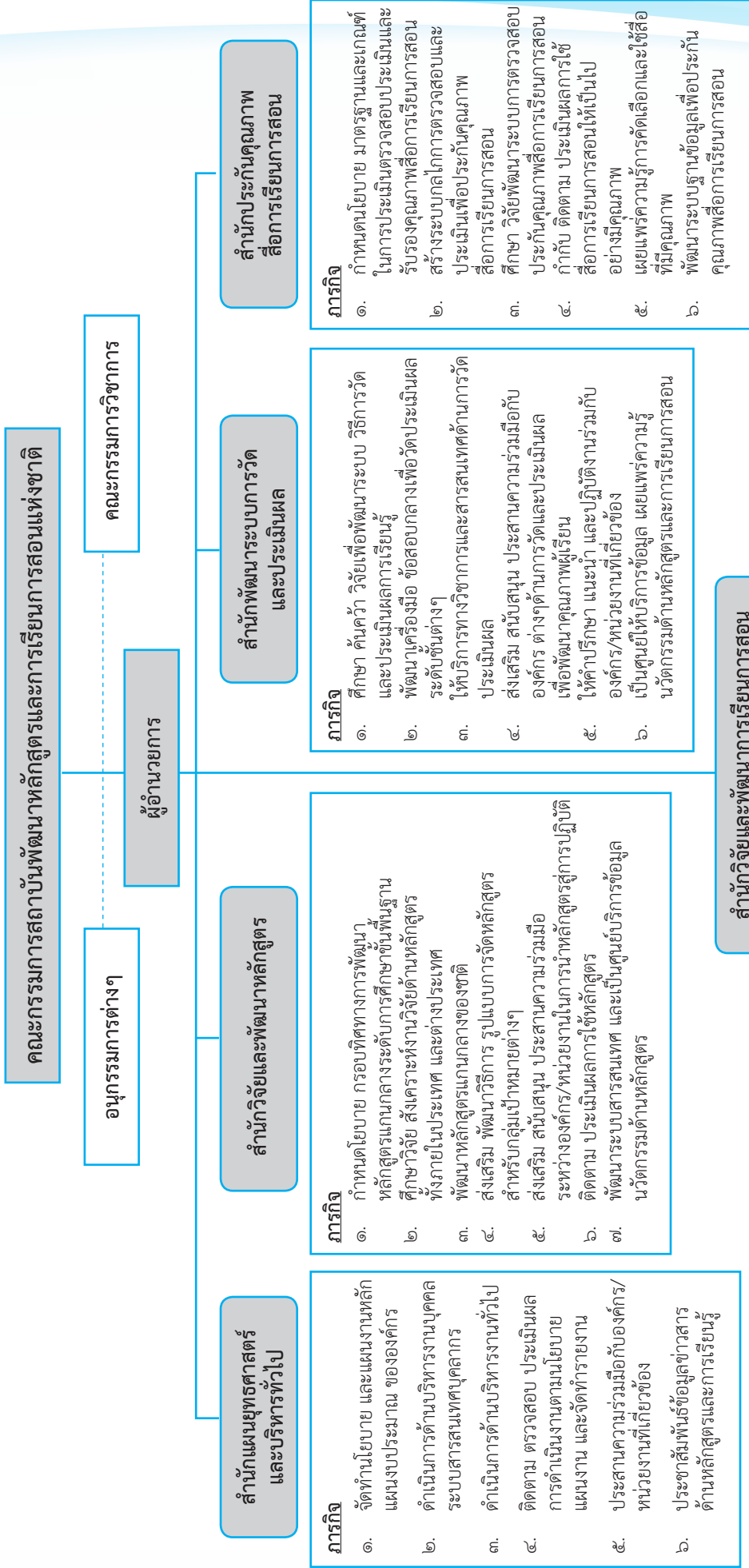
องค์กรมหาชน

ความเชื่อมโยงสัมพันธ์ในการดำเนินงานระหว่างสถาบันฯกับหน่วยงานต่างๆ ในสังกัด ศธ.

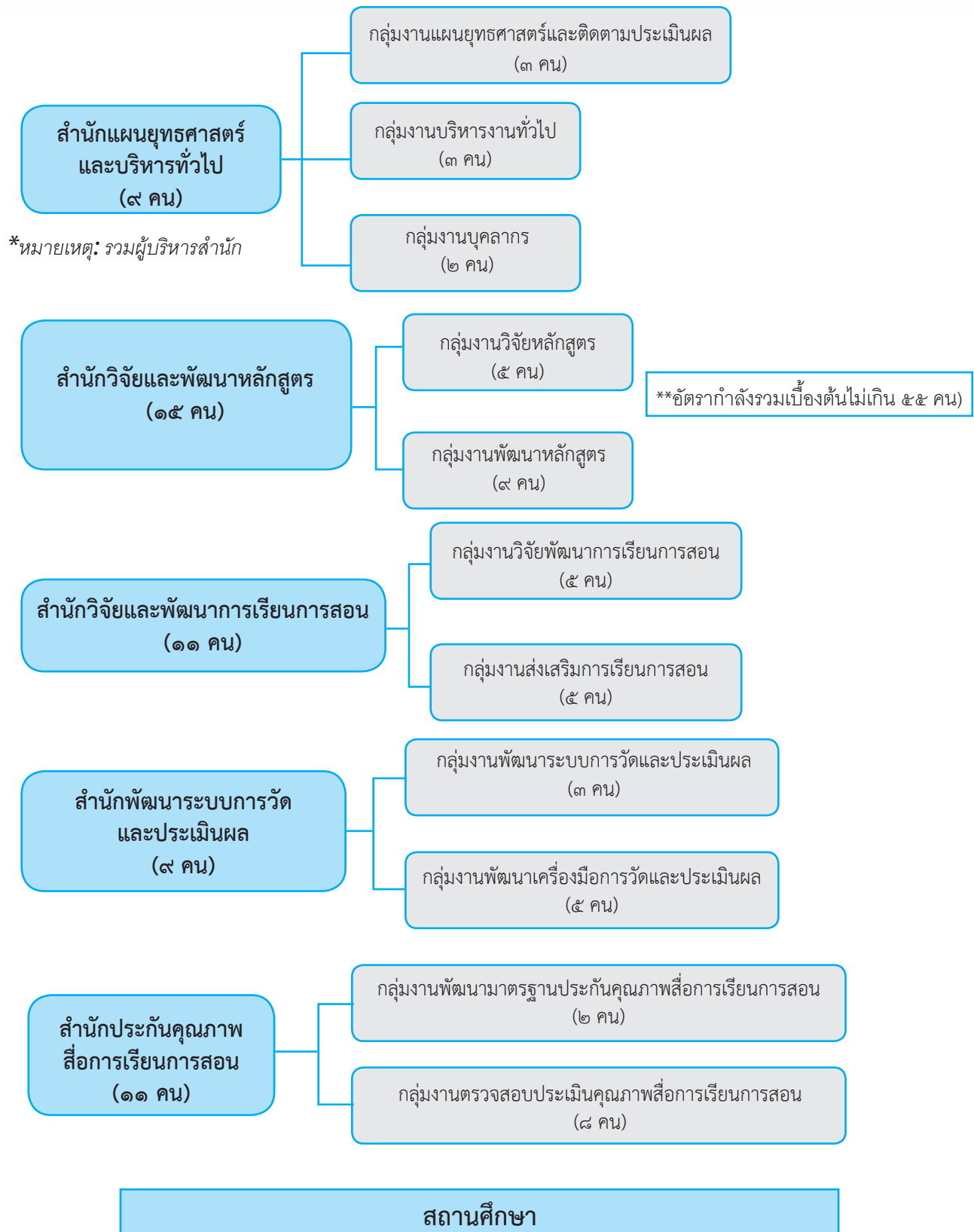

ผังโครงสร้างสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ (องค์การมหาชน)
(National Institution for Curriculum and Instruction Development --NCID)

- ภารกิจ**
- ศึกษา วิจัย ภาวะวงวนการ ส่งเคราะห์งานวิจัยด้านจัดการเรียนการสอนในยุคศตวรรษที่ ๒๑
  - พัฒนาวิธีการ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษ และกลุ่มเป้าหมายต่างๆ
  - ส่งเสริม สนับสนุน ประสานความร่วมมือระหว่างองค์กร/หน่วยงานในการนำหลักสูตรสู่การเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
  - ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน
  - เป็นศูนย์ให้บริการข้อมูล นวัตกรรมด้านจัดการเรียนการสอน

อัตรากำลังของสำนักต่างๆของสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ (องค์การมหาชน)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ต้องดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุงแก้ไข

๑. กฎหมายที่ต้องจัดทำเพื่อรองรับการจัดตั้งสถาบัน

ในลักษณะของพระราชบัญญัติ

๒. กฎหมายที่ต้องแก้ไขปรับปรุง

๒.๑ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๒๗ : (ข้อกำหนดเดิม) กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(ปรับแก้ไข) ให้คณะกรรมการสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ (องค์การมหาชน) กำหนดหลักสูตรแกนกลางในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.๒ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

มาตรา ๑๕ : (ข้อกำหนดเดิม) กำหนดให้มีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย พัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(ปรับแก้ไข) ให้คณะกรรมการสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ (องค์การมหาชน) มีบทบาทหน้าที่เสนอโยบาย พัฒนาหลักสูตรแกนกลางในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.๓ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

ข้อ ๑ (๑) : (ข้อกำหนดเดิม) ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำข้อเสนอ

นโยบาย จัดทำมาตรฐาน ..หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(ปรับแก้ไข) ให้คณะกรรมการสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ มีบทบาทหน้าที่เสนอ

นโยบาย พัฒนาหลักสูตรแกนกลางในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ ๓ (๔) (ก), (ค), (จ) : (ข้อกำหนดเดิม) เป็นบทบาทหน้าที่ของสำนักทดสอบทางการศึกษา

สพฐ. ในการศึกษา วิจัย พัฒนาการวัดประเมินผลทางการศึกษา...ส่งเสริมวิชาการด้านการทดสอบ

(ปรับแก้ไข) ให้บทบาทหน้าที่ในข้อกำหนด (ก) (ค) (จ) เป็นบทบาทหน้าที่ ของสถาบันหลักสูตร

และการเรียนรู้แห่งชาติ (องค์การมหาชน)

(*สำหรับอำนาจหน้าที่ของสำนักวิชาการในส่วนอื่นหากมีการปรับโครงสร้างกระทรวง

ศึกษาธิการอาจถ่ายโอนไปยังส่วนราชการที่กำกับดูแลการประถมศึกษา และมัธยมศึกษาต่อไปได้)

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)

สะเต็มศึกษาในประเทศไทย

สสวท. ได้ดำเนินการสะเต็มศึกษามาเป็นระยะเวลา ๕ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๗ ถึงปัจจุบัน มีการพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ เครื่องมือและคู่มือ และการพัฒนาครู ตลอดจนขยายเครือข่ายสะเต็มศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยงบประมาณที่ใช้ไปกับการอบรมครูเรื่องสะเต็มศึกษาให้แก่ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ผ่านการถ่ายทอดสดระบบการศึกษาทางไกล ประมาณ ๙๐ ล้านบาทต่อปี นอกจากนี้ ศูนย์สะเต็มศึกษาภาคทั้ง ๑๓ ศูนย์ ได้รับงบประมาณในวงเงินไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อปีต่อศูนย์ อย่างไรก็ตาม จากผลการประเมิน PISA พบว่า ระดับสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนไทยส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ๒ ซึ่งเป็นระดับพื้นฐาน บ่งชี้ได้ว่า นักเรียนไทยเริ่มมีความฉลาดรู้ทางวิทยาศาสตร์และใช้ประโยชน์ จากความรู้ในชีวิตได้ ในขณะที่ระดับสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนไทยส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับ ๑

วิเคราะห์ความท้าทาย

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า สสวท. มีความพยายามในการดำเนินการเรื่องสะเต็มศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาครู สื่อการเรียนรู้ ตลอดจนกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดสภาพนิเวศน์ที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้สะเต็ม แต่การจัดสะเต็มศึกษาในประเทศไทยยังเผชิญความท้าทายสำคัญ ๒ ประการ คือ ครู และการวัดและประเมิน

ความท้าทายที่ ๑ : ครูสะเต็มศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการบูรณาการศาสตร์ทั้ง ๔ ด้าน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเทคโนโลยี ซึ่งการที่ครูจะสามารถสอนและให้คำปรึกษา นักเรียนจนเกิดกระบวนการคิด คำนวณ ออกแบบ และใช้เทคโนโลยี เพื่อแก้ปัญหาหรือใช้ในชีวิตประจำวันได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องมีทักษะและสมรรถนะสะเต็มอยู่ในระดับที่ดี แต่จากข้อมูลการประเมินตนเองของครู จะพบว่า ครูยังขาดทักษะการใช้คำถาม การคิดและแก้ปัญหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นทักษะและสมรรถนะหลักของสะเต็มศึกษาทั้งสิ้น แล้วครูจะสามารถอำนวยความสะดวกการเรียนรู้สะเต็ม ให้กับนักเรียนได้อย่างไรซึ่งความท้าทายในเรื่องครูนี้ ยังมีผลต่อเนื่องไปถึงความท้าทายที่ ๒ : การวัดและประเมินผล

Box ๑ การติดตามผลการดำเนินงานสะเต็มศึกษา โดย สสวท.

ความท้าทายที่ ๒ : การวัดและประเมินความท้าทายด้านการวัดและประเมินสะเต็มศึกษา สามารถสรุปได้ ดังนี้

๑) การขาดทักษะและสมรรถนะสะเต็มของครู ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการวัดและประเมินสะเต็มศึกษา เนื่องจากสะเต็มศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลจึงต้องวัดและประเมินกระบวนการคิด กระบวนการทำงานและผลงานมากกว่ามุ่งเน้นผลลัพธ์สุดท้ายเท่านั้น ผ่านกระบวนการวัดและประเมินหลากหลายรูปแบบอย่างต่อเนื่อง ที่นำไปสู่การพัฒนาของนักเรียนเป็นรายบุคคล เติบโตตามศักยภาพและความสนใจ

๒) แม้ปัจจุบัน สสวท. จะมีการพัฒนาสะเต็มศึกษาอย่างต่อเนื่องในทุกมิติ แต่สำหรับการวัดและประเมินยังต้องให้ความสำคัญและพัฒนาอีกยาวนานใหญ่ นอกจากการปรับเปลี่ยนการวัดและประเมินระดับชาติ จากการทดสอบความรู้วิชาการแบบท่องจำไปสู่การวัดและประเมินบนฐานสมรรถนะแล้ว บทบาทสำคัญของ สสวท. ต่อการวัดและประเมินเพื่อยกระดับการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีคือการนำผลของการวัดและประเมินมาช่วยสถานศึกษายกระดับกระบวนการเรียนรู้สะเต็มเป็นรายสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

“Technology disruption”

๑) จากการสะท้อนปัญหา “ครูไม่เข้าใจเป้าหมาย และจุดเน้นของหลักสูตร ทั้งคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) และสสวท. ได้มีการแก้ปัญหาในเบื้องต้นด้วยการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร โดยเผยแพร่ในรูปแบบของ PDF บนเว็บไซต์ แต่ครูต้องการเอกสารฉบับจัดพิมพ์ เนื่องจากไม่สะดวกในการดาวน์โหลด และจัดพิมพ์ด้วยตนเอง” แสดงให้เห็นว่า สื่อการเรียนรู้ไม่ได้ขาดแคลนแต่ปัญหาคือ รูปแบบของสื่อที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ ในขณะที่คนไทยยังขาดทักษะการนำตนเองในการเรียนรู้ (Self-directed Learning) PDF ที่ไม่น่าดึงดูดไว้บนเว็บไซต์ก็ไม่ต่างกับการทำการทดลองในหนังสือเรียน (แล็บแห่ง) ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ที่ต่ำมาก และไม่ใช่ว่าการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลแต่อย่างใด นอกจากลดการใช้กระดาษ ลดงบประมาณการผลิตจากส่วนกลาง และผลักภาระให้กับครู เสียงสะท้อนนี้น่าจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีการฝึกอบรมครูให้เหมือนการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน การจัดทำคู่มือครูให้มีความสนุกและมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive manual) ที่ผสมผสานการประเมินหลากหลายรูปแบบระหว่างการอบรมสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของครู และสามารถพัฒนาครูที่มีคุณภาพให้กับเด็กนักเรียนได้จริง

๒) โรงเรียนและมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา มีการนำ Computer Adaptive Testing มาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการวัดและประเมินสมรรถนะผู้เรียน และเก็บข้อมูลผลการประเมินทั้งกระบวนการคิด การตัดสินใจ กระบวนการทำงาน และสมรรถนะเชิงวิชาการของนักเรียนไว้ในระบบจัดการการเรียนรู้ (Learning Management System) เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดไปสู่การจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเป็นรายบุคคลในระดับสถานศึกษา และนำไปสู่การวิจัยและพัฒนาเพิ่มเติมศึกษาและการพัฒนาครูต่อไปทั้งในระดับสถานศึกษา ภูมิภาค และประเทศ

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)

๑. ทำไมต้องมีการทดสอบคุณภาพผู้เรียน?

รัฐซึ่งเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณการศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบและประเมินผลว่าการจัดการศึกษาที่เป็นบริการสาธารณะแก่ประชาชนที่จัดให้ นั้น มีความทั่วถึงมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด และมีคุณภาพเท่าเทียมกันมากน้อยเพียงใด

“มีความทั่วถึง” หมายความว่า เด็กทุกคนได้รับบริการด้านการศึกษา

“มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด” หมายความว่า ผู้เรียนทุกคนผ่านมาตรฐานการศึกษาขั้นต่ำที่กำหนดไว้

“มีคุณภาพเท่าเทียมกัน” หมายความว่า ผู้เรียนมีคุณภาพไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเรียนอยู่ในโรงเรียนใดก็ตาม ซึ่งผลการทดสอบคุณภาพผู้เรียนดังกล่าวควรนำไปสู่การพัฒนา ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านการบริหารจัดการ ๒) ด้านการพัฒนานักเรียน และ ๓) ด้านการพัฒนาครู

๒. ความเป็นมาของ “สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยการ จัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ยึดหลักมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลาย ในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจที่มีประสิทธิภาพ และมีการทดสอบที่ได้มาตรฐานไปสู่ระดับชาติ สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน) จึงได้ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๘ ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๘ ภายใต้ การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการและดำเนินการ เกี่ยวกับการศึกษาวิจัย พัฒนา และให้บริการทางการประเมินผลทางการศึกษาและทดสอบทางการศึกษา อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติและระดับนานาชาติ โดยมีภาระหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ จัดสอบวัดผลระดับชาติให้แก่ นักเรียนทุกคน เพื่อโรงเรียนจะได้นำผลประเมินที่ได้ไปปรับปรุงการเรียนการสอน และนำผลการทดสอบไปใช้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการ จบการศึกษา การดำเนินงานชิ้นแรก คือ การจัดสอบ O-NET และ A-NET ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อนำคะแนน ของนักเรียน ม.๖ มาพิจารณาเป็นองค์ประกอบในการรับเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย

ในช่วง พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๓ ศ.ดร.อุทุมพร จามรมาน เป็นผู้อำนวยการและขยายการจัดสอบ O-NET ให้กับนักเรียน ป.๖ ม.๓ ม.๖ ประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ จำนวน ๖๗ มาตรฐานการเรียนรู้ ครอบคลุม ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี จัดสอบ V-NET ให้กับนักศึกษา ปวช. ปวส. จัดสอบ I-NET ให้กับนักเรียน ป.๖ ม.๓ ม.๖ ที่เรียน

หลักสูตรอิสลามศึกษา และจัดสอบ GAT และ PAT ๑ - ๗ เพื่อใช้เป็นองค์ประกอบในการพิจารณาเข้ามหาวิทยาลัย
ในระบบ Admission

ในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๖๑ รศ.ดร.สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์ เป็นผู้อำนวยการ ๘ ปี (๒ วาระ) ได้ขยาย
การจัดสอบไปยังกลุ่มอื่น เช่น กศน. เป็นต้น

ตารางที่ ๑ การจัดสอบของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๖๑

การทดสอบ / ปีการศึกษา	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
ขั้นพื้นฐาน														
1.1 O-NET														
- O-NET ป.6			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
- O-NET ม.3				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
- O-NET ม.6	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
1.2 N-NET														
- ประถมศึกษา								✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
- มัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย							✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
1.3 I-NET ต้น กลาง ปลาย					✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
1.4 B-NET มัธยมศึกษา ตอนต้นและตอนปลาย								✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
อาชีวศึกษา														
- V-NET ปวช.3						✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
- V-NET ปวส.2							✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

การจัดสอบในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศกำหนดวิชาในการทดสอบทางการศึกษา
ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ตามมติคณะกรรมการบริหารสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ในการประชุม
ครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้ปรับลดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน
(O-NET) จาก ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ เหลือ ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์
วิชาภาษาอังกฤษ วิชาภาษาไทย และวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับอีก ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้
ได้แก่ วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา วิชาศิลปะ และวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ให้โรงเรียนเป็นผู้ออกข้อสอบ
และจัดสอบเอง โดยเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๘

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบนโยบายให้ สทศ. พิจารณา
ทบทวนการสอบโอเน็ต วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของชั้น ป.๖ และ ม.๓ ให้มีความเหมาะสม
สอดคล้องกับบริบทในท้องถิ่นของโรงเรียนแต่ละพื้นที่ ดังนั้น ในการประชุมคณะกรรมการบริหารสถาบันทดสอบ
ทางการศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ จึงมีมติให้ สทศ.ปรับลด
การสอบโอเน็ตวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของชั้น ป.๖ และ ม.๓ จาก ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้
เหลือ ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ
โดยเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

นอกจากนี้ยังเห็นควรพิจารณาให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ดำเนินการวางระบบและกำหนดแนวทางการวัดประเมินผลวิชาสังคมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ๕ สาระ ได้แก่ ๑) ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ๒) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ๓) เศรษฐศาสตร์ ๔) ประวัติศาสตร์ และ ๕) ภูมิศาสตร์ ในกรณีการเรียนการสอนในโรงเรียนที่อยู่ในต่างพื้นที่อาจจัดเนื้อหาแตกต่างกัน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทในท้องถิ่นของโรงเรียนในแต่ละพื้นที่

๓. ผลการดำเนินงานของสำนักทดสอบทางการศึกษา

การดำเนินงานของสำนักทดสอบทางการศึกษาแบ่งเป็น ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านการทดสอบ ๒) ด้านการวิจัยและพัฒนา และ ๓) ด้านการพัฒนาครู โดยมีรายละเอียดดังนี้

๓.๑ ด้านการทดสอบ

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา นอกจากได้ผลงานตามพันธกิจหน้าที่ (Functional Based) ในด้านการบริหารการทดสอบ ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้ดำเนินการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ และให้บริการการทดสอบรวม ๒๐ ประเภทการสอบ มีจำนวนผู้มีสิทธิ์สอบ ๒,๘๔๒,๑๔๒ คน ศูนย์สอบ ๘๗๑ ศูนย์ สนามสอบ ๑๓,๔๘๗ สนามห้องสอบ ๑๐๒,๙๘๘ ห้อง วิชาสอบ ๑๑๓ วิชา ข้อสอบ ๕,๖๖๘ ข้อ ดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ การบริหารการทดสอบในรอบปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ที่	ประเภทการสอบ	จำนวน					
		ผู้มีสิทธิ์สอบ	ศูนย์สอบ	สนามสอบ	ห้องสอบ	วิชา	ข้อสอบ
1	V-NET ปวช.3	147,190	30	377	5,056	4	160
2	V-NET ปวส.2	132,604	30	364	4,562	4	160
3	I-NET ตอนต้น	33,581	25	223	1,309	8	210
4	I-NET ตอนกลาง	22,196	32	197	919	8	275
5	I-NET ตอนปลาย	10,278	20	120	446	8	355
6	N-NET ประถมศึกษา ครั้งที่ 2/2560	7,240	77	896	1,005	5	200
7	N-NET ม.ต้น ครั้งที่ 2/2560	56,638	77	1,057	1,097	5	200
8	N-NET ม.ปลาย ครั้งที่ 2/2560	81,878	77	1,051	3,174	5	200
9	E-Testing N-NET 2/2560 ม.ต้น	140	2	2	2	5	200
10	E-Testing N-NET 2/2560 ม.ปลาย	153	2	2	2	5	200
11	B-NET ม.ต้น	7,077	12	16	246	4	250
12	B-NET ม.ปลาย	3,044	12	16	107	4	250
13	E-Testing B-NET ม.ต้น	62	1	1	1	4	250
14	E-Testing B-NET ม.ปลาย	12	1	1	1	4	250
15	O-NET ป.6	794,264	186	4,142	29,129	4	126
16	O-NET ม.3	696,378	227	4,243	25,372	4	170
17	E-Testing O-NET ม.3	858	6	6	6	4	170
18	O-NET ม.6	387,917	18	394	15,472	5	348
19	GAT/PAT ปีการศึกษา 2561	259,882	18	216	8,573	14	1,249
20	วิชาสามัญ 9 วิชา ปีการศึกษา 2561	200,750	18	163	6,509	9	445
รวมการสอบทุกประเภท		2,842,142	871	13,487	102,988	113	5,668

สทศ. ยังได้ดำเนินงานตามนโยบาย (Agenda Based) เช่น การจัดการทดสอบ O-NET ชั้น ป.๖ วิชาภาษาไทย ด้วยรูปแบบข้อสอบอัตนัย ตามพื้นที่ (Area Based) ที่สำคัญ คือ การสอบข้อสอบรูปแบบอัตนัยรวมทั้ง มีผลงานด้านนวัตกรรม (Innovation Based) เช่น การพัฒนาข้อสอบ O-NET แบบ PISA Like ป. ๖ โครงการ พัฒนารูปแบบการสัมภาษณ์เข้ามหาวิทยาลัยในประเทศไทย และศักยภาพในการดำเนินการขององค์การมหาชน ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (Potential Based) เช่น แผนพัฒนาองค์กรและบุคลากรขององค์การมหาชน แบบก้าวกระโดด (Digital Organization, Digital Testing, Computer Bases Scoring : Subjective Type)

๓.๒ ด้านการวิจัยและพัฒนา

สทศ. ยังได้พัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ได้แก่ มาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ของ สทศ. (พ.ศ. ๒๕๕๕) คลังข้อสอบ O-NET ITEM BANK แบบ PISALIKE (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖) ระบบการทดสอบด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (E-TESTING) (พ.ศ. ๒๕๕๗) ระบบ การทดสอบ O-NET แบบปรับเหมาะ ตามระดับความสามารถของผู้เข้าสอบ (O-NET ADAPTIVE TESTING) (พ.ศ. ๒๕๕๗) ระบบการรับรองมาตรฐานของระบบ วิธีการ เครื่องมือวัดของหน่วยงานการประเมินผลและการทดสอบทางการศึกษา (พ.ศ. ๒๕๕๘) ระบบพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนสมรรถนะครูการเรียนรู้ทางด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแบบครุมีอาชีพ : หลักอริยสัจ ๔ ระบบการตรวจข้อสอบอัตนัยระดับชาติ (ปีการศึกษา ๒๕๕๙) National Digital Testing Platform (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒) เป็นต้น

สทศ. ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนา และเผยแพร่ นวัตกรรมที่สำคัญ ได้แก่ โครงการวิจัยด้านการวัดและ ประเมินผลทางการศึกษา โครงการพัฒนาระบบการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รอบด้าน ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ศึกษาและพัฒนารูปแบบการสอบสัมภาษณ์ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อสอบ Programme for International Student Assessment การพัฒนาคุณภาพข้อสอบวัดสมรรถนะ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ตามแนว PISA-Like การส่งเสริม การนำผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โครงการจัดการทดสอบระดับชาติ ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ วิชาภาษาไทย ด้วยรูปแบบข้อสอบอัตนัย เป็นต้น

นอกจากนี้ สทศ. ยังได้ให้การรับรองมาตรฐานของระบบ วิธีการ เครื่องมือวัด ของหน่วยงาน ด้านการประเมินผลและการทดสอบทางการศึกษา โดย สทศ. ได้รับรองระบบ วิธีการ เครื่องมือวัดของการทดสอบ ภาษาไทยของสถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ตามที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มอบหมาย)

สทศ. ได้รับมอบหมายจากที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยให้ดำเนินการจัดการทดสอบวิชา ความถนัดทั่วไป (GAT) และความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT) และวิชาสามัญ ๙ วิชา เพื่อนำผลคะแนนสอบ นำไปใช้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย หรือ TCAS (Thai University Center Admission System) รวมถึงให้บริการการทดสอบแก่หน่วยงานต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ ๓ การให้บริการทดสอบทางการศึกษาแก่หน่วยงานอื่น

การทดสอบ / ปี พ.ศ.	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562
การให้บริการทดสอบทางการศึกษา														
- A-NET	✓													
- GAT/PAT				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
- วิชาสามัญ							✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
- สมรรถนะครู					✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

๓.๓ ด้านการพัฒนาครู

นอกจากนี้ สทศ. ได้จัดทำโครงการพัฒนาสมรรถนะของครูด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ และโครงการนำผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เป็นกลไกในการปรับปรุงการเรียนการสอน และการบริหาร เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ให้แก่ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาทุกสังกัด เช่น สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการศึกษาเอกชน สำนักงานพระพุทธศาสนา สำนักงานตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และโรงเรียนคุณธรรม เป็นต้น

สทศ. ได้ดำเนินโครงการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและคณาจารย์สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นคณะทำงาน ศูนย์สอบ ให้เรียนรู้ตามมาตรฐานบริหารการทดสอบในการชี้แจงศูนย์สอบ ๔ ภูมิภาค เพื่อให้ได้รับทราบปฏิทินการทำงานและสามารถดำเนินการตามหน้าที่ความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การทดสอบแต่ละประเภทการสอบ มีความโปร่งใส ยุติธรรม และเป็นมาตรฐานเดียวกันในทุกสนามสอบ

สทศ. ให้ความสำคัญกับการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สถานศึกษา โดยการจัดโครงการพัฒนาสมรรถนะครูทางด้าน การวัดและประเมินผลในชั้นเรียนและการนำผล O-NET เป็นกลไกในการปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นแบบครูมืออาชีพ

นอกจากนี้ สทศ. ได้ส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยผ่านงานบริการทดสอบสมรรถนะครูทางด้าน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยเฉพาะรองรับนโยบายการใช้คะแนน O-NET เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการตัดสินผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดย สทศ. ร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายของ ETS พัฒนาและให้การรับรองครูเครือข่ายผู้เขียนข้อสอบมืออาชีพ (Item Writer) และรับรองคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยในทุกภูมิภาคที่เป็นวิทยากรเครือข่ายของ สทศ. ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา และกลั่นกรองการเขียนข้อสอบของครูเครือข่ายผู้เขียนผู้กลั่นกรองมืออาชีพ (Master Item Writer) ต่อไป

๔. ผลสะท้อนกลับต่อการทดสอบคุณภาพผู้เรียน

ตลอดระยะเวลา ๑๓ ปีของการจัดตั้งสถาบันทดสอบทางการศึกษาได้มีเสียงสะท้อนกลับของผู้เรียน ครู ผู้อำนวยการโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียน ดังนี้

๔.๑ คุณภาพข้อสอบ

การทดสอบที่ส่งผลกระทบต่อผู้เรียนส่วนใหญ่ คือ การสอบโอเน็ต ดังนั้น จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะมีกระแสวิพากษ์วิจารณ์ข้อสอบในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการออกข้อสอบผิด

“อ.ปิง ดาว้องก์ หรือ อ.กิตติวุฒิ เจริญศิริวัฒน์ ทิวเตอร์ชื่อดังที่สอนวิชาภาษาไทยและสังคม ได้ออกมาเผยแพร่คลิปวิดีโอสด Facebook Live ผ่านเฟซบุ๊ก Davance FC ตอกย้ำความผิดพลาดของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) เกี่ยวกับคะแนนแบบทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานหรือโอเน็ต ปีการศึกษา ๒๕๕๘ วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งเดิม สทศ. ยืนยันมีการเฉลยข้อสอบผิดเพียง ๑ ข้อเท่านั้น แต่ อ.ปิง ก็ยืนยันเช่นกันว่า สทศ.น่าจะมีการเฉลยข้อสอบผิดมากกว่า ๑ ข้อ เบื้องต้นน่าจะผิดอีก ๕ ข้อ ได้แก่ ข้อ ๖๓ ข้อ ๗๒ ข้อ ๕๘ ข้อ ๘๐ และ ข้อ ๘๕ รวมทั้งยังมีการเฉลยข้อสอบกำกวมอีกหลายข้อ”

เว็บไซต์ทรูปลูกปัญญา

“แอนดรูว์ บิ๊กส์ เปิดเฉลยข้อสอบอังกฤษ ม.๓ พบผิดร้อยละ ๘ ของข้อสอบ ถือว่าเยอะมาก บอกข้อสอบทั้งหมด ๕๐ ข้อ ผิดไปแล้ว ๔ ข้อ เฉลยงง เจอข้อสอบแปลก ข้อยส์เลือกได้มากกว่า ๑ หวังอนาคตระบบจะดีขึ้น”

เว็บไซต์ Kapook

อย่างไรก็ตาม ในช่วงหลังจากมีข่าว สทศ. ก็ได้ปรับปรุงและตรวจสอบการออกข้อสอบอย่างรัดกุมขึ้น ทำให้ไม่มีกระแสเรื่องข้อสอบผิดออกมาอีกซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบและมีการพัฒนาตนเอง แต่ก็ยังมีเสียงจากผู้เรียนในประเด็นของความยากข้อสอบ โดยมีนักวิชาการหลายท่านแสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้

ศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ นักวิชาการด้านการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บอกว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้ข้อสอบยากนั้นมีด้วยกัน ๓ ประการ

๑) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) พยายามออกแบบข้อสอบ ให้เด็กต้องรู้จักและรู้รอบ แต่วิธีการเรียนการสอนของเด็กกลับเป็นไปในลักษณะท่องจำ ซึ่งขัดแย้งกับวิธีวัดผล จึงไม่สามารถทำข้อสอบได้

๒) สทศ. พยายามออกแบบยกระดับข้อสอบให้พ้นไปจากโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งโรงเรียนกวดวิชาที่พยายามตัดทางข้อสอบเรื่อยๆ วนเวียนอยู่อย่างนี้ ปัญหาจึงตกอยู่กับเด็กที่พยายามวิ่งตามและเรียนอย่างหนักจนเกิดความกดดัน

๓) กลุ่มอาจารย์ส่วนใหญ่ที่ออกข้อสอบเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยและโรงเรียนสาธิต ตัวแทนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) นั้นมีน้อยมาก พุดง่าย ๆ คนสอนไม่ได้สอบ คนสอบไม่ได้สอน ออกแบบโดยไม่ดูความแตกต่างเหลื่อมล้ำระหว่างเด็กในเมืองและชนบท

“ความยากของข้อสอบ ทำให้เด็กไม่มีความสุข เครียด กดดัน และมีความทุกข์กับผลคะแนนที่ออกมา จนเริ่มตั้งคำถามว่าข้อสอบนั้นวัดศักยภาพที่แท้จริงของเขาได้หรือไม่ ผมมองว่าจุดเริ่มต้นของทางออกคือรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการต้องเป็นเจ้าภาพ นำ สทศ. สพฐ. มหาวิทยาลัยและผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด มาร่วมกันหารืออย่างจริงจังเพื่อเดินหน้าไปในทิศทางเดียวกันให้ได้”

สมพงษ์ จิตระดับ

รศ.ดร.ศิริเดช สุชีวะ ชี้ชัดว่า ต้นตอของปัญหาคือ ความไม่สอดคล้องกันระหว่างหลักสูตรและการประเมิน ปัจจุบันโรงเรียนแต่ละแห่งสามารถเลือกเนื้อหาตำราเรียนเองได้ ทำให้ความลึกของแต่ละวิชาในแต่ละช่วงชั้นนั้นไม่มีขอบเขตที่ชัดเจนหรือตายตัว ขอเพียงอยู่ภายใต้มาตรฐานแกนกลางที่กระทรวงกำหนดไว้กว้างๆ ความหลากหลายตรงนี้จึงนำไปสู่ปัญหาในการวัดผล

“มาตรฐานการวัดผลภายในโรงเรียน ค่อนข้างสอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้จากห้องเรียน แต่พอเป็นการวัดผลระดับประเทศ ข้อสอบกลางอย่างโอเน็ตจะพบปัญหาทันที เพราะระดับการสอนในห้องเรียนของแต่ละแห่งนั้นมีเนื้อหาระดับความลึกและความหลากหลายไม่เท่ากัน แต่กลับต้องมาเจอกับข้อสอบที่มีความลึกเหมือนกัน ทำให้เสียงมากที่จะไม่สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จริงในห้อง พูดง่าย ๆ ว่าคุณหลากหลายในการเรียน แต่สอบแบบเดียวกัน จนเกิดเป็นความลึกลับไม่สอดคล้อง ตัวอย่างเช่นวิชาสังคมศึกษาที่ถามเรื่อง “นางจุฬาสัทธา” บางโรงเรียนไม่ได้เรียน บางโรงเรียนไม่รู้จักชื่อนี้เลยด้วยซ้ำ ไม่มีมาตรฐานของเนื้อหาตรงกลางที่ทุกคนรู้ว่าต้องสอนหรือเรียนอะไร เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบ และตราบไต่ที่คนออกข้อสอบยังเชื่อว่าเด็กทุกคนต้องรู้แบบนี้เท่านั้น เสียงบ่นเรื่องข้อสอบก็ไม่มีวันจางหายไป”

“ผลของการแห่ไปเรียนพิเศษก็คือ ข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยนับวันจะยากขึ้นเรื่อยๆ เพราะคนออกข้อสอบจะพยายามพัฒนาเนื้อหา รูปแบบให้แตกต่างไปจากสำนักติว เนื่องจากหากออกข้อสอบด้วยความยากเท่าเดิม เด็กจะทำได้กันเยอะมาก และจำแนกไม่ออกว่าใครควรอยู่คณะไหน จนคะแนนขึ้นไปติดเพดาน ระบบนี้เด็กที่ได้เปรียบก็คือเด็กที่มีโอกาส โดยเฉพาะคนในเมือง พวกเขาวิ่งตามได้ แต่เด็กที่ด้อยโอกาสจำนวนมากในสังคม จะถูกถ่างโอกาสที่น้อยอยู่แล้วให้น้อยลงเรื่อยๆ”

รศ.ศิริเดช สุชีวะ

นพ.สุรียเดว ทรีปาตี ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล มองว่าผู้ออกข้อสอบคงกำลังสะใจอย่างมากที่เห็นผู้แพ้เพิ่มมากขึ้น

“ข้อสอบยากขึ้นทุกปีเพื่อหาผู้แพ้ให้ได้ คนออกข้อสอบคงสะใจมากที่เด็กทำข้อสอบไม่ได้ เห็นได้ชัดว่าความยากของข้อสอบนั้นเป็นปัญหาทุกปี มีสถานะอย่างนี้มาต่อเนื่องจนไม่เข้าใจว่าผู้ออกข้อสอบแถมหมัดหรืออย่างไร พอมีปัญหาก็กออกมาแถลงข่าวโน่นนั่นนี่ แต่ไม่เห็นการพัฒนาหรือยกระดับการศึกษาในปีถัดมาแต่อย่างใด ระบบแบบนี้ไม่มีเด็กคนไหนหรือผู้ปกครองคนใดอยากเป็นผู้แพ้

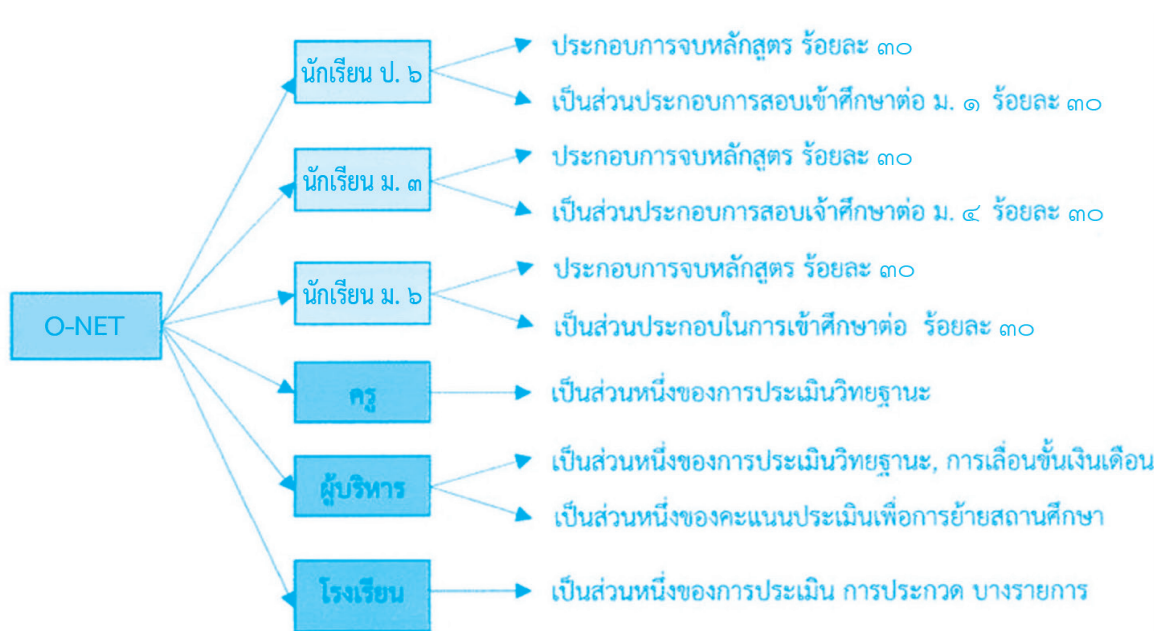
ดังนั้น ถึงเวลาที่ผู้ออกข้อสอบต้องทบทวนตัวเองว่ากำลังทำอะไรอยู่กับระบบและเด็กที่ไร้โอกาส ไม่มีพ่อแม่มานั่งซัพพอร์ต ไม่อย่างนั้นผู้แพ้จะกลายเป็นชนชั้นด้อยโอกาส และเพิ่มความเหลื่อมล้ำมากขึ้นในสังคม ทุกวันนี้เด็กที่เอาชนะระบบในปัจจุบันมากมายที่เอาตัวไม่รอดหรือขาดคุณภาพในการใช้ชีวิต เรียนเยอะจนไม่หลงเหลือเวลารู้เท่าทันสื่อ เพศศึกษา สุขภาวะหรือภัยพิบัติธรรมชาติ สอบได้คะแนนดีเชื่อว่าจะการันตีคุณภาพในการใช้ชีวิตของคนผู้นั้น”

นพ.สุรียเดว ทรีปาตี

๔.๒ การสนับสนุนให้เกิดการกวาดวิชา

แต่เดิมสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เคยใช้ผลการสอบวัดมาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งชี้เป็นชี้ตาย เพราะถ้าคะแนนไม่ถึง ๘ จาก ๒๐ คะแนน โรงเรียนจะไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานทันที แต่ล่าสุดการประเมินภายนอกรอบสี่ สมศ. ซึ่งเปลี่ยนไปสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ยกเลิกเกณฑ์วัดนี้แล้ว

ภาพที่ ๑ ผลกระทบของ O-NET ในระบบการศึกษา

ที่มา : ประวัติ สุทธิประภา. (๒๕๖๑)

อย่างไรก็ตามการสอบโอเน็ตยังคงสำคัญ เพราะเป็นคะแนนส่วนหนึ่งที่นักเรียนนำไปใช้สมัครเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย อีกทั้งยังฟ้องถึงคุณภาพโรงเรียนในสายตาของผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ บางเขตพื้นที่การศึกษานำคะแนนแต่ละโรงเรียนมาเรียงลำดับเปรียบเทียบ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผลการสอบของโรงเรียนในเขตพื้นที่ตนเอง วิจัยยกย่องบางโรงเรียนและประณามบางโรงเรียน ทั้งๆ ที่รู้ซึ่งถึงความแตกต่างหลากหลายในเรื่องปัจจัยต่างๆ ที่แต่ละโรงเรียนมี

การจัดการศึกษาบ้านเราที่ผู้เกี่ยวข้องดูไร้เหตุผลที่สุดอย่างหนึ่งคือเรื่องนี้ อยากได้เยาวชนคนไทยคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ต้องการนักคิด หลักสูตรปัจจุบันและหลายหลักสูตรที่ผ่านมาก็กำหนดลักษณะนั้น สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือต้องเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ ลงมือทำ ความรู้ที่ได้มาจากประสบการณ์ (Active Learning)

แต่เขตพื้นที่การศึกษาปล่อยให้โรงเรียนจัดการสอนแบบบรรยาย โดยเฉพาะช่วงก่อนสอบโอเน็ต บางคนเรียนดี เรียนพิเศษ หรือสอนเสริมเพิ่มเติม ที่จริงก็คือสอนแบบอัดเนื้อหาให้เด็กๆ นำไปใช้สอบเป็นการสอนโดยเน้นครูเป็นสำคัญ ฟังหรือรับความรู้จากครูทางเดียว (Passive Learning) ตรงข้ามกับที่หลักสูตร หรือ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนด ซึ่งวิธีสอนดังกล่าวไม่ทำให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ไม่สร้างนักคิดแน่นอน นักเรียนอาจเก่งขึ้นบ้างในเรื่องการทำข้อสอบ อาจได้คะแนนดีขึ้นบ้าง แต่สุดท้ายก็ลืมความรู้เหล่านั้นอยู่ดี

ภาพที่ ๒ โครงการตัว O-NET

Google

โครงการตัว O-NET

All

Images

Videos

News

Maps

More

Settings

Tools

About 287,000 results (0.40 seconds)

[DOC] **โครงการตัว-O-NET - โรงเรียนเทศบาลวัดเทียนดัด**

www.td.ac.th/Projects/A11_โครงการตัว-onet-35-36.docx ▾ Translate this page

โครงการ โครงการสอนซ่อมเสริม O-NET ป.6 และ ม.3. กลุ่มงาน งานบริหารวิชาการ. ผู้รับผิดชอบ นางวงษ์ยา ทองรอด. หน่วยงานที่รับผิดชอบ โรงเรียนเทศบาล ๑ วัดเทียนดัด.

[DOC] **ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้น ป.6 (O-NET)**

www.nonedu2.net/nonedu2/index.php?...id... ▾ Translate this page

ตัวอย่างโครงการ (แก้ไข). โครงการ : ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้น ป.6 (O-NET). ที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศสูงขึ้น ในปีการศึกษา 2558. แผนงาน : ...

[PDF] **ชื่อโครงการ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส - โรงเรียนสตรีภูเก็ต**

www.satreephuket.ac.th/account_dept/d1_plan/work2.../20.pdf ▾ Translate this page

ผู้รับผิดชอบโครงการ สำนักงานกลุ่มบริหารวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระฯ ทุกกลุ่มสาระ ... เพิ่มผลสอบระดับประเทศ (O-NET) ขึ้น ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการสอบ O-NET ...

[PDF]

1. โครงการ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ - โรงเรียนเชียงใหม่วิทยาคม

www.csws.ac.th/wp-content/paper/2561/project/112.pdf ▾ Translate this page

ในปีการศึกษา 2560 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขั้นพื้นฐาน (o-net) 5 วิชาของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ... ดังนั้นในปีการศึกษา 2561 โรงเรียนเชียงใหม่วิทยาคมจึงได้จัดทำโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ O-NET ... กิจกรรมที่2 กิจกรรมค่ายตัวโอเน็ต.

[DOC]

ชื่อโครงการ การยกระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ... - WordPress.com

https://bhichet.files.wordpress.com/.../o-net_projectproposal2560.d... ▾ Translate this page

Sep 5, 2017 - ชื่อโครงการ ยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลการทดสอบ O-NET 2560 ... การทดสอบในปีการศึกษา 2560 (O-NET Test Blueprint 2560) ...

สืบเนื่องมาจากผลคะแนนโอเน็ตถูกนำมาใช้ในการจัดอันดับโรงเรียนและประเมินครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา อีกทั้งช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนหากนักเรียนมีคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน ทำให้โรงเรียนหลายแห่งจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนสอบ O-NET โครงการตัว O-NET หากใช้ค่าเหล่านี้สืบค้นในเว็บไซต์จะพบว่า มีโรงเรียนจำนวนไม่น้อยที่จัดโครงการดังกล่าว ดังภาพที่ ๒ ทำให้ผู้เรียนต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งไปกับการตัวข้อสอบแทนที่จะพัฒนาสมรรถนะที่แท้จริงของตนเอง

๔.๓ การเพิ่มภาระการสอบให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ในปัจจุบันการสอบเพื่อเข้ามหาวิทยาลัยจะมีการสอบสองส่วน ส่วนแรก คือ การสอบข้อสอบกลางประกอบด้วย GAT/PAT, ๙ วิชาสามัญ, การสอบโอเน็ต, วิชาเฉพาะ, กสพท และ ส่วนที่สอง คือ การสอบ TCAS ซึ่งมีจำนวน ๕ รอบ

ในส่วนของการสอบ ๙ วิชาสามัญ ประกอบด้วย วิชา ภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ๑-๒ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา ส่วนการสอบโอเน็ตจะสอบ ๕ วิชา คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษ ซึ่งคะแนนการสอบโอเน็ตจะใช้สำหรับยื่น TCAS ของ บางมหาวิทยาลัย และ รอบแอดมิชชั่น ส่วนที่เหลือจะใช้คะแนนการสอบ ๙ วิชาสามัญ

๕. ข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุง

๕.๑ ด้านการทดสอบ

๑) ควรกำหนดช่วงเวลาในการสอบและการแจ้งผลการสอบ O-NET ให้เร็วขึ้น เพื่อที่จะทำให้ สถานศึกษาต่างๆ สามารถนำผลการสอบไปใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับ สำหรับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และพัฒนานักเรียนได้ และใช้ประกอบการพิจารณาการสอบเข้าศึกษาต่อได้อย่างแท้จริง

๒) ปรับวิธีการทดสอบ O-NET โดยไม่ต้องสอบนักเรียนทุกคน แต่ใช้การสุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุม ทุกบริบท ทุกพื้นที่ ทุกขนาดโรงเรียน เพื่อประเมินศักยภาพของผู้เรียนตามหลักสูตร ซึ่งจะสะท้อนให้เห็น ศักยภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยไม่มีการเตรียมการล่วงหน้า หรือ ดิวข้อสอบ ซึ่งวิธีนี้จะประหยัด งบประมาณและลดการนำคะแนนมาเป็นตัวชี้วัดคุณภาพโรงเรียน หรือ เปรียบเทียบกับโรงเรียนอื่นๆ ด้วย

๓) การออกข้อสอบควรเป็นข้อสอบที่วัดสมรรถนะ ไม่ใช่วัดความรู้ความจำ ซึ่งหากเป็นข้อสอบ ลักษณะนี้ จะไม่ทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบของผู้เรียนที่อยู่ต่างภูมิภาคกัน

๔) การออกข้อสอบที่อาจไม่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา และสะท้อนให้เห็นถึง แนวทางวิเคราะห์ตัวหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน โดยมูลนิธิสยามกัมมาจล มีข้อเสนอแนะ จาก ๒ โรงเรียนตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา และโรงเรียนอนุบาลสตูล จากโครงการภาคีพูนพลังครู ที่ได้จัดการเรียนการสอนแนวใหม่ ส่งผลให้เด็กนักเรียนสอบโอเน็ตได้ตามมาตรฐานที่วางไว้ เพื่อเป็นแรงบันดาลใจ ให้กับโรงเรียนอื่นๆ

๕) การสอบเข้ามหาวิทยาลัยมีการสอบทั้ง O-NET และ ๙ วิชาสามัญ ซึ่งมีความซ้ำซ้อนกันอยู่ใน หลายวิชา ซึ่งสร้างความเครียดให้กับผู้เรียน สทศ. สามารถนำคะแนน ๙ วิชาสามัญมาใช้วิเคราะห์ เพื่อประเมินคุณภาพเลยได้หรือไม่ หรือมหาวิทยาลัยนำคะแนน O-NET ไปใช้คัดเลือกแทนการสอบ ๙ วิชาสามัญ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระการสอบและลดความเครียดให้กับนักเรียน

๖) สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ จำเป็นต้องวิเคราะห์ข้อสอบอย่างละเอียด ทั้งค่าความยาก และ คะแนนการทดสอบ ซึ่งอาจจะต้องวิเคราะห์ข้อสอบแยกไปจนถึงรายภาค หรือ รายขนาดโรงเรียน เพื่อจะรู้ ว่าคุณภาพของโรงเรียนใด หรือ พื้นที่ใดมีปัญหาในการทดสอบ เพราะถ้าวิเคราะห์ภาพรวมออกมา ก็จะไม่สามารถชี้จุดที่มีปัญหาของการสอบได้ นอกจากนี้ข้อมูลที่เกิดขึ้นควรจะประชาสัมพันธ์ให้คนทั่วไปได้รับรู้ เพื่อตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นโดยทั่วกัน

๗) สทศ. อาจเลือกประเภทการจัดการสอบให้น้อยลง โดยเลือกจัดสอบเฉพาะที่ส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยให้จำนวนภาระงานในการจัดสอบและตรวจข้อสอบน้อยลง แล้วไปเน้นที่ การวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริงเพื่อให้เกิดการพัฒนา

๕.๒ ด้านการวิจัยและพัฒนา

แนวทางในการวิจัยและพัฒนาน่าจะเป็นไปเพื่อประโยชน์ ๓ ส่วน คือ ๑) การพัฒนาหลักสูตรให้เน้นในทักษะหรือสมรรถนะที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ทำไม่ได้ ซึ่งไม่น่าจะออกมาในเรื่องของสาระวิชา แต่ควรจะเป็นผลการวิเคราะห์ทักษะหรือสมรรถนะผู้เรียน ๒) การได้ข้อเสนอแนะให้กับโรงเรียนรายโรงเรียน หรือ วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองต่อไป โดยไม่ต้องเปรียบเทียบกับคนอื่น ๓) การได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายกับหน่วยงานต้นสังกัดในการบริหารจัดการโรงเรียนและพัฒนาครูต่อไป ซึ่งไม่ใช่ข้อเสนอแนะที่ต้องตีข้อสอบโอเน็ตเพิ่มหรืออบรมครูเพื่อให้เด็กสอบโอเน็ตได้คะแนนสูง

ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวจำเป็นต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วและส่งไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อนำไปพัฒนาให้เห็นผล ซึ่งอาจจะต้องมีการวิเคราะห์พัฒนาการรายโรงเรียนให้เห็นด้วย หากโรงเรียนหรือนักเรียนคนใดมีพัฒนาการที่ดีก็อาจมีการให้รางวัลตามความเหมาะสม หากโรงเรียนมุ่งแต่พัฒนาเด็กกลุ่มเก่งให้ได้คะแนนเต็ม แต่ละทิ้งเด็กกลุ่มอ่อนไว้ก็จะยิ่งสร้างความเหลื่อมล้ำมากขึ้น

นอกจากนี้ ควรจะเน้นการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้ง ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านการบริหารจัดการ ๒) ด้านการพัฒนานักเรียน และ ๓) ด้านการพัฒนาครู ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการทดสอบ

๕.๓ ด้านการพัฒนาครู

ในส่วนของการพัฒนาครูนั้น มีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่ดูแลในเรื่องนี้ ซึ่งทาง สทศ. อาจไม่จำเป็นต้องดำเนินการทดสอบในส่วนนี้ หากมีการทดสอบก็ควรจะให้จัดโดยหน่วยงานที่ใช้ครูโดยตรง เพื่อจะได้วัดได้ตรงกับความต้องการของสถานศึกษานั้นๆ รวมทั้งนำผลที่ได้ไปใช้ให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การจัดอบรมครูเพื่อให้รู้แนวข้อสอบอาจจะไม่ใช่วิธีการที่ดีที่สุด แต่ควรสร้างความเข้าใจว่าการสอบนั้นเป็นไปเพื่อการวิเคราะห์คุณภาพของการจัดการศึกษา

๖. ภาคผนวก

● โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา

กรณีโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา จังหวัดบุรีรัมย์ จัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้ PBL (Problem Based Learning) เป็นหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ เกิดทักษะอันหลากหลายที่จำเป็นสำหรับศตวรรษใหม่ (๒๑st Century Skills) ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และการเรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทักษะการสังเคราะห์ข้อมูลและการจัดการความรู้ ทักษะชีวิต (ทำกินเป็นอยู่ได้ ใช้เป็น) อาทิ ทักษะ ICT การทำงานร่วมกัน การจัดการความขัดแย้ง การสื่อสาร การคิดหลายระดับ การสร้างปัจจัยการดำเนินชีวิต การดูแลสุขภาพ การแสวงหาข้อมูล

นอกจากนี้ รวมถึงการปรับตัว การออกแบบวิถีชีวิต อุปนิสัย การชี้แนะตนเอง จิตสำนึกต่อคนอื่น วัฒนธรรมอื่นและต่อโลก และนำจิตศึกษา ซึ่งเป็นรูปแบบนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๖ เพื่อให้เป็นแนวคิดและกระบวนการพัฒนาทั้งครูและเด็กให้เกิดการเรียนรู้และงอกงามในด้านความฉลาดทางด้านจิตวิญญาณ SQ และความฉลาดทางด้านอารมณ์ EQ อีกด้วย

ครูใหญ่วิเชียร ไชยบัง จากโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา แสดงความคิดเห็นต่อการสอบโอเน็ต และให้ข้อเสนอแนะการเรียนการสอนว่า ความต้องการของครูที่ต้องการ “เน้นเนื้อหา” และคิดว่าสามารถตอบโจทย์การทำข้อสอบโอเน็ตได้ ทำให้ครูต้องใช้ “วิธีตีว” ให้เด็กจำเนื้อหาซึ่งไม่สามารถทำให้เด็กทำข้อสอบได้จริง

แต่ถ้าหากโรงเรียนอยากให้นักเรียนของตัวเองทำคะแนนโอเน็ตได้สูงขึ้น ก็ต้องเริ่มที่กระบวนการเรียนการสอนที่ฝึกฝนเด็ก ซึ่งทางโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาได้จัดกระบวนการเรียนการสอนแบบนี้ทุกๆวัน คือ การฝึกกระบวนการคิด การแก้ปัญหา ฝึกกระบวนการ Reflection (การสะท้อนกลับ) เด็กที่โรงเรียนก็จะคิดเอง ใคร่ครวญเอง และรู้จักวิธีการแก้ปัญหาได้เอง ผลที่เกิดขึ้นทำให้เด็กนักเรียนของเรามีผลคะแนนอยู่ในระดับสูงมาก ทุกๆ ปี

● โรงเรียนอนุบาลสตูล

โรงเรียนอนุบาลสตูล จังหวัดสตูล ซึ่งเป็นโรงเรียน ๑ ในจำนวน ๕๐๐ แห่ง ที่ได้รับคัดเลือกจากกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี ๒๕๕๓ ในฐานะโรงเรียนมาตรฐานสากล โดย สุทธิ สายสุนีย์ ผู้อำนวยการโรงเรียน บอกว่า โรงเรียนอนุบาลสตูลได้ปรับโครงสร้างเวลาเรียน โดยการเพิ่มเวลาเรียน ๕ ชั่วโมง/สัปดาห์ สำหรับเรียนรู้แบบโครงการ การเขียนความเรียงขั้นสูง การเรียนไปสู่ความเป็นพลโลก ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม ถือว่าสอดคล้องกับการเรียนรู้ที่ใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research Based Learning) ทำให้เห็นพัฒนาการของเด็กอย่างเห็นได้ชัด กระบวนการเหล่านี้ถ้าทำให้เด็กได้รู้จักตัวตน ได้เครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ เด็กจะไปแสวงหาความรู้อะไรก็ได้

ผลการปรับโครงสร้างการเรียนการสอนดังกล่าว ทำให้ผลคะแนนโอเน็ตดีขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ในแต่ละปี มีเด็กนักเรียนที่ได้คะแนนเต็มร้อยจำนวนหลายคน และในจำนวนนี้มีนักเรียนที่สอบได้ที่ ๑ ของประเทศอีกด้วย โดยเฉพาะเด็กเรียนวิทยาศาสตร์มีสถิติที่เพิ่มขึ้นทุกปี เป็นผลจากที่เด็กต้องนำเสนองาน ทำรายงาน และเก็บเกี่ยวความรู้ด้วยตัวเอง

๗. เอกสารอ้างอิง

ถวิล อรัญเวศ. รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ทำให้คะแนนการทดสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ต่ำ.

ธนิตย์ สุวรรณเจริญ. (๒๕๖๑). ลูกอีซ่าง ‘ตีว’ การศึกษาแค่การสอบ?คอลัมน์ “มติชนมติครู” เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/education/news_๑๓๗๐๕๗๖

ประวดี สุทธิประภา. (๒๕๖๑) ข้อเสนอแนะในการนำผล O-NET ไปใช้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ. มติชนออนไลน์. เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_๕๑๒๘๖๘

มูลนิธิสยามกัมมาจล. ปรับการเรียนแนวใหม่สู้ “โอเน็ต” ให้ได้ผล. เว็บไซต์โพสทูเดย์. เข้าถึงได้จาก <https://www.posttoday.com/social/think/๕๒๑๙๖๒>

วรรณโชค ไชยสะอาด. ข้าแหละ “ข้อสอบระดับชาติ” เพิ่มเด็กด้อยโอกาส-ไม่สะท้อนความรู้ในห้องเรียน. เว็บไซต์โพสทูเดย์. เข้าถึงได้จาก <https://www.posttoday.com/politic/report/๕๑๕๓๘๖>

สำนักข่าวหุ้นอินไซด์. AGE จับมือตีวเตอร์ดิง จ.อยุธยา ตีวเข้ม O-NET ป.๖ เสริมสร้างโอกาสทางการศึกษา. เข้าถึงได้จาก <https://www.hooninside.com/news-feed/๕๗๕๗๔/view/>

สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (๒๕๖๑). ๑๓ ปี สทศ. มุ่งส่งเสริมให้รัฐจัดการศึกษามีคุณภาพตาม
มาตรฐานสากล. เข้าถึงได้จาก

[http://www.niets.or.th/uploads/editor/files/NIETS%๒๐Portfolio/๑๓%๒๐%E๐%B๘%๙B%E๐%
B๘%B๕%๒๐%E๐%B๘%AA%E๐%B๘%๙๗%E๐%B๘%A๘.pdf](http://www.niets.or.th/uploads/editor/files/NIETS%๒๐Portfolio/๑๓%๒๐%E๐%B๘%๙B%E๐%
B๘%B๕%๒๐%E๐%B๘%AA%E๐%B๘%๙๗%E๐%B๘%A๘.pdf)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกา ตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๗ เพื่อพัฒนาเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาทุกระดับและประเภท อย่างน้อยหนึ่งครั้งทุกห้าปี โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยมีอำนาจหน้าที่หลักตามมาตรา ๘ ในการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอก กำหนดกรอบแนวทาง และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด ดังระบุในมาตรา ๘(๑) รวมทั้งพัฒนามาตรฐานและเกณฑ์สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรา ๘(๒)

ในกรณีที่ผลประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้ สมศ. จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้ สมศ. รายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือ คณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข (มาตรา ๕๑) สิ่งที่ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการตาม หมวด ๖ มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา สรุปได้ดังนี้

๑. ในมาตรา ๔๗ กำหนดให้ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ คือ เป็นระบบประกันคุณภาพเพื่อผู้เรียน และเพื่อปฏิรูปการบริหารจัดการศึกษา และปฏิรูปการเรียนรู้ตามความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในทุกระดับ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ โดยให้เริ่มกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ ๓ มาตรฐาน ๑๑ ตัวบ่งชี้ เป็นกรอบเพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับให้เป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ แล้วจึงพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในแต่ละระดับการศึกษาและระบบการประกันคุณภาพภายนอกให้สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอีกทั้งระบบการประกันคุณภาพภายนอกโดยการประเมินคุณภาพภายนอกต้องสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในของแต่ละระดับการศึกษาด้วย

๒. ในมาตรา ๔๘ ให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินตนเองเชิงประจักษ์ (empirical selfassessment report: ESAR) เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา แสดงความโปร่งใส พร้อมรับการตรวจสอบจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก การพัฒนาและดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายใน

ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยยึดมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พร้อมเพิ่มเติมมาตรฐานที่เป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา และอัตลักษณ์ของนักเรียน เพื่อให้เป็นมาตรฐานการศึกษาที่สมบูรณ์สำหรับสถานศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งจะได้ขับเคลื่อนพัฒนาไปตามเอกลักษณ์และความพร้อมของสถานศึกษาเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับหลักในการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาและผู้เรียน โดยการจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาเต็มศักยภาพ ให้เป็นตามเจตนารมณ์ของระบบประกันคุณภาพเพื่อผู้เรียนโดยแท้จริง

๓. ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายนอกโดยการประเมินคุณภาพภายนอกนั้นต้องดำเนินการดังนี้

๓.๑ ระบบการประกันคุณภาพภายนอก ต้องเป็นระบบการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ตามมาตรา ๔๗

๓.๒ ระบบการประกันคุณภาพภายนอก ต้องสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพภายในตามมาตรา ๔๘ และเป็นไปตามอำนาจหน้าที่หลักของพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง สมศ. พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๘ (๑) และ ๘ (๒)

๓.๓ ระบบการประกันคุณภาพภายนอก ต้องสอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ หมวดว่าด้วยการประเมินคุณภาพภายนอก โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา กฎกระทรวงข้อ ๓๓ และ ๓๔ กำหนดให้การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ เป็นอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา ดังนั้นในการประเมินทั้งภายในและภายนอกนั้น ต้นสังกัดและ สมศ. จะต้องประเมินตามระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นหลัก

๓.๔ การพัฒนามาตรฐาน เกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายนอกต้องคำนึงถึง

๑) ความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติคือ มาตรา ๖ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งได้กำหนดในรูปของมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ ซึ่งเป็นตัวกำหนดระบบการประกันคุณภาพภายในของแต่ละระดับ

๒) หลักการจัดการจัดการศึกษาตามมาตรา ๘ มี ๖ หลักการคือ มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ระดมทรัพยากรจากแหล่งทุนต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

๓.๕ ข้อเท็จจริงที่เป็นกฎหมายที่ผู้มีหน้าที่ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายนอก พึงทราบคือ

๓.๕.๑ ระบบการประกันคุณภาพภายนอก มาตรฐาน เกณฑ์ และวิธีการประเมินที่พัฒนาโดยองค์การมหาชน ไม่สามารถใช้บังคับส่วนราชการได้ ยกเว้นองค์การมหาชนนั้นได้ปฏิบัติตามกฎกระทรวง หรือ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

๓.๕.๒ คณะรัฐมนตรี เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้มีมติเห็นชอบมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบหนึ่งและสอง ถ้าในการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พัฒนาการของการประเมินคุณภาพภายนอกโดย สมศ.

- ประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่หนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๘ ได้ให้ความสำคัญกับการประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษา โดยเชื่อมโยงกันระหว่างการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก โดยให้ความสำคัญกับรายงานการประเมินตนเอง โดยหวังว่าสถานศึกษาจะมีการประเมินตนเองเชิงประจักษ์ เพื่อยืนยันผลประเมินในรายงานการประเมินตนเอง อีกทั้งเป็นระยะการเรียนรู้ร่วมกันทั้งสถานศึกษา ต้นสังกัด และ สมศ. ในการดำเนินการเพื่อบูรณาการเชื่อมโยงและเป็นระบบการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา คือเป็นระบบการประกันคุณภาพเพื่อผู้เรียนตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

- ประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สอง พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๓ เริ่มมีการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อพัฒนาควบคู่กับการรับรองมาตรฐานผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรา ๕๑

- ประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สาม พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘ ซึ่งต้องดำเนินการตามกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่มุ่งหวังให้มีความเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพภายในและภายนอก อีกทั้งได้ให้อิสระในการกำหนดระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ตามข้อ ๓๓ และ ๓๔ ในกฎกระทรวง แต่ สมศ. มีการกำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกใหม่ ซึ่งค่อนข้างจะไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับและไม่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเท่าที่ควร และเน้นการตรวจสอบข้อมูล เอกสาร หลักฐานเป็นสำคัญเพื่อยืนยันการประเมินตนเอง มิได้เป็นการประเมินสภาพจริง ทำให้เกิดการสะท้อสถานศึกษา และผลการประเมินคุณภาพภายนอกจึงไม่สามารถสะท้อนคุณภาพที่แท้จริงของสถานศึกษา (รายงานผลการศึกษาโครงการวิจัยพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. หน้า ๙๘ - ๑๐๑. (เอกสารอัดสำเนา) : ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ.(๒๕๕๗)).

ซึ่งการประเมินภายนอกของ สมศ. ทั้งสามรอบดังกล่าวมีเสียงสะท้อนจากสังคมมากมายว่า แนวทางในการดำเนินการตามกฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่สอดคล้องกับหลักการประกันคุณภาพการศึกษาที่แท้จริง จึงส่งผลให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกไม่สัมพันธ์กัน เกิดความซ้ำซ้อนและคลาดเคลื่อนจากการปฏิบัติ ทำให้ไม่สะท้อนความเป็นจริงและเป็นการสร้างภาระแก่สถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่กำกับดูแล และหน่วยงานภายนอกเกินความจำเป็น(หลักการและเหตุผลท้ายกฎกระทรวง การประกันคุณภาพทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑) จึงได้มีการยกเลิกกฎกระทรวงว่าหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ และได้มีการประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งเน้นความเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. เน้นการประเมินภายนอกและการรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาและลดภาระแก่สถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา โดย

๑. สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย

- ขั้นตอนของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

- ขั้นตอนของสถานศึกษา

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด และจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง ให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี

- หน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยกำกับดูแล

ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๒. การประเมินภายนอกโดย สมศ. ใช้ข้อมูลจากรายงานในการประเมินตนเองของสถานศึกษา (การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา) เป็นข้อมูลและแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอกโดย สมศ. ดำเนินการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินและการติดตามตรวจสอบดังกล่าว พร้อมข้อเสนอแนะ ให้แก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

ทำให้ สมศ. จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓) ของการศึกษาในทุกระดับตั้งแต่การศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา โดยกำหนดหลักการดังนี้

- เป้าหมาย : เทียบเคียงกับนโยบายชาติ และบริบทสากล
- เกณฑ์การประเมิน : ใช้ฐานข้อมูลตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเน้นข้อมูลเชิงประจักษ์ (Evidence Based) ที่สะท้อนผลลัพธ์การดำเนินงาน โดยใช้การตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญ (Expert Judgement) และการตรวจทานผลการประเมินโดยคณะกรรมการประเมินระดับเดียวกัน (Peer Review) ให้ครอบคลุมองค์ประกอบทั้งระบบแบบองค์รวม (Holistic Approach)
- ผู้ประเมิน : ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์สูง
- เน้นเทคโนโลยีสารสนเทศ : IQA IT - based และ EQA IT - based
- การตรวจเยี่ยมสถานศึกษา : ไม่มีการตรวจเยี่ยม ตรวจเยี่ยมบางส่วน และตรวจเยี่ยมเต็มรูปแบบ

วิธีการดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกมีขั้นตอนการดำเนินการภายหลังจัดส่งรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาแล้ว สมศ. จะดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. สมศ. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา (Pre - Analysis) จากฐานข้อมูลของหน่วยงานต้นสังกัด

๒. คณะผู้ประเมินภายนอกประชุมพิจารณาผลการดำเนินงานของสถานศึกษาจากรายงานการประเมินตนเองร่วมกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Pre - Assessment) เพื่อวางแผนการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม

๓. คณะผู้ประเมินภายนอกลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม (Site Visit) เพื่อประชุมเสวนาสังสรรค์ร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพกับบุคลากร หลักฐานเชิงประจักษ์และหน่วยงาน/บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมทั้งทำรายงานผลประเมินด้วยวาจา

๔. คณะผู้ประเมินภายนอกจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก (EQA Report) พร้อมข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา แล้วจัดส่งให้ สมศ. เพื่อพิจารณาให้การรับรองผลการประเมิน จากนั้น สมศ. จะจัดส่งให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล

การเปลี่ยนแปลงการประเมินคุณภาพภายนอกสามารถสรุปได้เป็นตารางดังต่อไปนี้

Key Themes of IQA and EQA	รอบที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘)	รอบที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓)	รอบที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘)	รอบที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓)
เป้าหมาย	เริ่มต้น	พัฒนา	ส่งเสริม	เทียบเคียงกับนโยบายชาติและบริบทสากล
เกณฑ์	การประกันคุณภาพภายใน เน้นปัจจัยนำเข้าและกระบวนการ การประเมินคุณภาพภายนอก เน้นผลผลิตและผลลัพธ์			ใช้ฐานข้อมูลตามระบบประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา
ผู้ประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง			ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์สูง
IT	IQA IT - paper based	IQA IT - based paper + IT based	IQA IT - based IT based	IQA IT - based
	IQA IT - based paper based	IQA IT - based paper based	IQA IT - based paper + IT based	EQA IT - based
การตรวจเยี่ยมสถานศึกษา	สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการตรวจเยี่ยมทั้งจากการประเมินคุณภาพภายในและประเมินคุณภาพภายนอก			ไม่มีการตรวจเยี่ยม Non visit
				ตรวจเยี่ยมบางส่วน Partial Visit
				ตรวจเยี่ยมเต็มรูปแบบ Full Visit

ที่มา : เอกสาร สมศ. เรื่อง การประเมินคุณภาพภายนอกแนวใหม่รอบสี่ : ๒๕๖๑

ข้อสังเกตจากนักวิชาการมีความเห็นว่า การประเมินคุณภาพภายนอก และการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เพื่อนำผลการประเมินไปประกอบการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแต่ละองค์กรหลักที่มีสถานศึกษาในความรับผิดชอบได้จัดทำเป็นคู่มือ แนวทางการดำเนินงานสำหรับสถานศึกษาเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา แต่ด้วยข้อจำกัดในการเผยแพร่สร้างความเข้าใจและการบริหารกฎกระทรวงดังกล่าว ประกอบกับระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ออกแบบโดยองค์กรหลัก การประกันคุณภาพภายนอกของ สมศ. และการทดสอบและการประเมินผลทางการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) มิได้บูรณาการเชื่อมโยงกันเป็นระบบ นอกจากนี้ ยังมีบางหน่วยงานมิได้ดำเนินการตามบทบาทและ

อำนาจหน้าที่อย่างสมบูรณ์ และที่สำคัญไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือมิได้ดำเนินการให้เชื่อมโยงกัน จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (รายงานผลการศึกษาโครงการวิจัยพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. หน้า ๙๘-๑๐๑. (เอกสารอัดสำเนา) ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ. (๒๕๕๓)).

หลักสูตรที่ควรเร่งพัฒนา

หลักสูตรการพลศึกษาในโรงเรียน

๑. การจัดการเรียนการสอนพลศึกษาในปัจจุบัน

๑.๑ ระดับปฐมวัย

การจัดการเรียนการสอนพลศึกษาให้กับนักเรียนระดับปฐมวัยมุ่งเน้นความสำคัญในการมีส่วนร่วม กับกิจกรรมของพลอย่างสนุกสนาน ซึ่งกิจกรรมนั้นช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ ทักษะ ทักษะ การเคลื่อนไหวทักษะทางด้านพฤติกรรมและความมั่นใจ ซึ่งจะนำมาใช้ในชีวิตประจำวันรวมทั้งช่วยในเรื่อง การดูแลรักษาสุขภาพของเด็กนักเรียนเองด้วย

กระบวนการสอนในระดับปฐมวัยจะให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านการเล่นเกมต่างๆ และฝึกทักษะผ่าน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่ มีเป้าหมายสำคัญ คือ การเล่นเพื่อให้ได้เรียนรู้ ตัวอย่างเช่น เกมออกคำสั่งตัว โบว์ลิง ฮูล่าฮูล่า มอญซ่อนผ้า และวิ่งเปี้ยว เป็นต้น

นอกจากนี้ยังเน้นให้เด็กนักเรียนสร้างความมั่นใจในตนเอง โดยการให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม กับกิจกรรม ที่สนุกสนาน เช่น เกมดำน้ำ ล่าขุมทรัพย์ แข่งคิบบอร์ด และแข่งหุ่นลอยน้ำ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ล้วนสร้าง ทักษะที่มีความจำเป็นในอนาคต

๑.๒ ระดับประถมศึกษา

กีฬาและพลศึกษาสำหรับนักเรียนประถมศึกษา วิชาพลศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ ที่จะสร้างสุขภาพที่ดีและรู้สึกมีความสำเร็จในการมีส่วนร่วม กับกิจกรรมหลากหลาย ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวก ให้นักเรียนพัฒนาทัศนคติในทางที่ดีต่อการออกกำลังกายและพัฒนานิสัยด้านการดูแลสุขภาพ ซึ่งเราหวังว่า นักเรียนจะได้นำความรู้นี้ไปใช้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต โดยมีการส่งเสริมให้เรียนพลศึกษาอย่างสนุกสนาน ได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถที่ดีที่สุดของตนอย่างหลากหลาย ซึ่งในระดับที่สูงขึ้นกว่าพื้นฐานนี้ นักเรียนจะได้เรียนรู้ทักษะที่ใช้สำหรับการแข่งขันกีฬามุ่งเน้นการสอนไปยัง การพัฒนาด้านทักษะการเคลื่อนไหวที่จำเป็นสำหรับใช้ควบคุมการเคลื่อนไหวในกีฬาประเภทต่างๆ ซึ่งทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านกีฬาได้

วิชาพลศึกษานั้นไม่ได้สอนเพียงในด้านขอบเขตของทักษะด้านการเคลื่อนไหวเท่านั้นแต่ยัง เกี่ยวกับความคิดและอารมณ์อีกด้วย จุดมุ่งหมายของเรานั้นคือให้นักเรียนทุกคนได้มีประสบการณ์ แห่งชัยชนะ เราไม่ได้มุ่งหวังการแข่งขันที่เคร่งเครียด แต่ให้นักเรียนได้ใช้ความพยายามของตนอย่างเต็มที่ และเป็นผู้ชนะต่างหาก ซึ่งการเป็นนักกีฬาที่ดีและเป็นทีมที่ดีนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญมากไม่เพียงแต่การเรียน พลศึกษาในชั้นเรียน แต่ต้องนำมาใช้ในชีวิตปัจจุบันได้อีกด้วย การเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬานั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต้อง มีเสมอในชั้นเรียน

ความรู้ทางด้านกายภาพนั้นต้องได้รับการระบุโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในการเรียนพลศึกษาและการกีฬา รวมถึงองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นส่วนผสมหลักที่สำคัญของเด็ก การมีสุขภาพที่ดีขึ้น มีความสุขและประสบความสำเร็จได้ วิชาพลศึกษานั้นไม่เพียงสอนพื้นฐานสำหรับเด็กๆ ให้สนุกกับกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬาต่างๆ แต่ก็ยังมีความหมายกว้างขวางสำหรับการพัฒนาสมอง ประสิทธิภาพทางการเรียน รวมไปถึงคุณภาพชีวิตโดยทั่วไปอีกด้วย

โดยหลักสูตรพลศึกษาในระดับประถมศึกษาจะมีการเรียนการสอนทักษะความรู้พื้นฐานเบื้องต้นดังตัวอย่างกิจกรรมต่อไปนี้^๑

- วิ่งผลัด
- กิจกรรมความแข็งแรงของนักกีฬา
- ขว้างและไล่จับ (เกมหลากหลายประเภท)
- เกมและกีฬาตามที่มีการจัดกิจกรรม - วอลเลย์บอล ฟุตบอล บาสเกตบอล และอื่นๆ
- เกมที่ต้องเล่นร่วมกัน
- กิจกรรมสร้างสรรค์นันทนาการ
- วายน้ำ

๑.๓ ระดับมัธยมศึกษา

การจัดการเรียนการสอนพลศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นการเน้นการฝึกทักษะของกีฬา ให้นักเรียนได้เข้าใจหลักการฝึกและนำไปใช้อย่างถูกวิธี มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และกีฬา เพิ่มพูนความสามารถของตน ตามหลักการเคลื่อนไหวที่ใช้ทักษะกลไกและทักษะพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาทักษะการเล่นกีฬา รักการออกกำลังกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรียภาพของการเล่นกีฬาที่ระดับมัธยมต้องเรียนเบื้องต้น^๒ คือ

ม.๑ เรียนยี่ตหยุ่น (ยิมนาสติก), เทเบิลเทนนิส (ปิงปอง)

ม.๒ เรียนกระบี่กระบอง, กรีฑา

ม.๓ เรียนบาสเกตบอล, วอลเลย์บอล

ม.๔ เรียนตะกร้อ, บาสเกตบอล

ม.๕ เรียนฟุตบอล, แบดมินตัน

ม.๖ เรียนวอลเลย์บอล, ลีลาศ

^๑ <https://sites.google.com/a/bpnschool.ac.th/banpongnoi/hlaksutr-sukhsuksa-phlsuksa-๒๕๖๐>

^๒ <https://www.dek-d.com/education/๔๒๒๙๙/>

๑.๔ ระดับอุดมศึกษา

การจัดการเรียนการสอนพลศึกษาในระดับอุดมศึกษาจัดโดย ๒ กระทรวง ดังนี้

- ๑) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คือ สถาบันการพลศึกษาสังกัด ซึ่งจัดการเรียนการสอนเฉพาะทางด้านกีฬา ซึ่งมีจำนวน ๒๐ แห่ง (ข้อมูล ณ พ.ศ. ๒๕๕๙)
- ๒) สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ คือ คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สาขาพลศึกษา ซึ่งมีจำนวน ๓๗ แห่ง (ข้อมูล ณ พ.ศ. ๒๕๕๙)

โดยในอนาคตกำลังจะมีมหาวิทยาลัยกีฬาแห่งชาติ ซึ่งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้เสนอร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ พ.ศ. .... และผ่านความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติเรียบร้อยแล้ว จึงเป็นอีกก้าวหนึ่งของการพัฒนาบุคลากรทางด้านกีฬา

การจัดการเรียนการสอนพลศึกษาในระดับอุดมศึกษาเน้นการสอนที่เป็นความรู้พื้นฐานของกีฬา กฎ กติกา การตัดสิน เกม นันทนาการเพื่อที่จะสามารถนำความรู้เกี่ยวกับกีฬาทุกชนิดที่ได้เรียนมาไปใช้ในชีวิตประจำวันและใช้สอนนักเรียนได้ ด้วยกฎ กติกาที่ถูกต้อง และเป็นผู้นำทางด้านกีฬา โดยการฝึกสอนพลศึกษาประกอบด้วย ๕ ชั้น คือ ๑) ชั้นเตรียม ๒) ชั้นฝึกปฏิบัติ ๓) ชั้นดำเนินการสาธิต ๔) ชั้นฝึกปฏิบัติกลุ่มย่อย และ ๕) ชั้นสรุป

๒. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอน

๒.๑ ด้านบุคลากร

ครูพลศึกษามีการเตรียมการสอนและวางแผนการสอน และมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรฉบับปรับปรุงด้านพลศึกษาในระดับปานกลาง

สำหรับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่พบบ่อย ได้แก่ การเปิดสอนวิชาพลศึกษาเป็นวิชาเลือกเสรีนั้นจำนวนครูมีน้อยไม่เพียงพอจนรับผิดชอบ ครูจัดเตรียมแผนการสอนไม่พร้อมสำหรับการสอน นักเรียนไม่สนใจในแผนการสอนที่จัดเตรียมมา บางโรงเรียนต้องอาศัยครูจบสาขาวิชาอื่นที่ไม่มีความรู้และเข้าใจในพลศึกษาที่มากพอมาสอนแทน

๒.๒ ด้านอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก

บางโรงเรียนไม่สามารถจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้นักเรียนได้เพราะขาดอุปกรณ์ ขาดเงินสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเสริมทางพลศึกษา และขาดการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ นอกจากอุปกรณ์การสอนในกิจกรรมพลศึกษาไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนแล้ว ยังมีปัญหาอุปกรณ์ทางพลศึกษาไม่ได้ขนาดกับวัยของนักเรียน ขาดแคลนสถานที่เก็บรักษาอุปกรณ์ทางพลศึกษา การจัดซื้ออุปกรณ์ทางพลศึกษาล่าช้าไม่ทันกับความต้องการ อุปกรณ์ทางพลศึกษาไม่มีคุณภาพและสถานที่ออกกำลังกายในร่มมีไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม รวมไปถึงงบประมาณและการสนับสนุนโรงเรียนส่วนใหญ่มีโรงฝึกพลศึกษาแต่ไม่เพียงพอต่อการเรียนพลศึกษาสถานที่เรียนมีเพียงพอบางกิจกรรม อุปกรณ์หายหรือชำรุดไม่เพียงพอต่อผู้เรียน

๒.๓ ด้านหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาการเรียนการสอนพลศึกษา คือ นักเรียนไม่ได้ฝึกอย่างเต็มที่เนื่องจากมีเวลาในการเรียนน้อย และไม่ค่อยถูกบรรจุอยู่ในกิจกรรมเสริมหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่เปิดสอนวิชาพลศึกษาเฉพาะในส่วนวิชาบังคับแกนตามหลักสูตร ส่วนน้อยจะเปิดสอนวิชาพลศึกษาเป็นวิชาบังคับเลือกหรือวิชาเลือกเสรี ทำให้นักเรียนไม่ได้ออกกำลังกายอย่างเต็มที่ ขาดทักษะทางด้านนี้ และไม่มีโอกาสค้นหาความถนัดของตนเองในด้านกีฬา

๒.๔ ด้านการวัดผลและประเมินผล

การประเมินผลการเรียนวิชาพลศึกษาใช้เกณฑ์ของกลุ่มโรงเรียนซึ่งเป็นมาตรฐานเดียวกันหมด ไม่มีความหลากหลาย เวลาที่ใช้ในการประเมินผลไม่เพียงพอและบางครั้งใช้ประเมินผ่านการสอบข้อเขียน แทนการวัดทักษะและสมรรถนะทางกีฬาอย่างแท้จริง

๓. แนวทางที่ควรเกิดขึ้นกับการเรียนการสอนพลศึกษา

๑) กรณีครูขาดแคลน อาจขอความร่วมมือจากสถาบันพลศึกษาในจังหวัดเพื่อขอให้นักศึกษาในสถาบันที่มีความสามารถมาช่วยสอนและให้ค่าตอบแทน

๒) กรณีอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ขาดแคลนสถานที่ แก้ปัญหาโดยการของบประมาณจาก อบต. เพื่อที่จะนำมาพัฒนาหรือซื้ออุปกรณ์ที่ขาดแคลน ขอใช้สถานที่ที่ขาดแคลน เช่น สนามฟุตบอล สนามเปตอง เป็นต้น กับทาง อบต. หรือเปิดสอนพิจารณาตามความพร้อมของโรงเรียนทางด้านอุปกรณ์ สถานที่ และจำนวนนักเรียนมีมากเกินไป

๓) ครูควรศึกษาวิธีการสอนหลายๆ วิธี เพื่อที่จะนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมหลักสูตรให้หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกกิจกรรมที่ตนเองสนใจ จะทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนสูงสุด การจัดการเรียนการสอนแบบเดียวกันทั้งหมดตามหลักสูตรที่กระทรวงได้กำหนดมาให้

๔) ประเมินผู้เรียนตามรายบุคคลโดยมีการประเมินที่หลากหลายมีหลายทักษะที่ครูคิดและสร้างขึ้นมา เพื่อที่จะได้ตามเกณฑ์

๕) การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ครูพลศึกษาควรวัดให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การเรียนการสอน โดยมีการวัดทั้งก่อนเรียน ระหว่างการเรียน และหลังการเรียนการสอน เพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นระยะๆ และหาแนวทางในการแก้ไขต่อไป

๖) ควรปลูกฝังแนวคิดในวิชาพลศึกษาว่าเป็นไปเพื่อสร้างความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ตระหนักถึงความสำคัญของวิชาพลศึกษาที่มีผลต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๗) สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนโดยพิจารณาเป้าหมาย ๒ ส่วน คือ เป้าหมายเพื่อพัฒนาสุขภาพ และ เป้าหมายเพื่อความเป็นเลิศ

เป้าหมายเพื่อพัฒนาสุขภาพนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพักผ่อน การแข่งขัน ความเพลิดเพลิน ความสำเร็จ การพัฒนาของทักษะ หรือหลายสิ่งรวมกัน การเล่นกีฬาเพื่อออกกำลังกายหรือเพื่อสุขภาพนั้น ก็อาจจะคำนึงถึงแค่เพียงความชอบและความถนัดเท่านั้นอาจจะไม่ต้องมีทักษะหรือความถนัดอะไรมากมาย ก็สามารถเล่นกีฬาเพื่อเสริมสร้างสุขภาพให้แข็งแรงได้

เป้าหมายเพื่อความเป็นเลิศหมายถึง การฝึกผู้เรียนให้become นักกีฬาสมัครเล่นที่ทำการแข่งขันทุกระดับ ได้แก่ ระดับนักเรียน ระดับเยาวชน ระดับนิสิตนักศึกษา ระดับชาติ และระดับนานาชาติเพื่อที่จะได้พัฒนากีฬาด้านต่างให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ให้นักกีฬาได้มีการฝึกซ้อมที่มากขึ้นมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการแข่งขันในแต่ละการแข่งขัน ซึ่งสามารถนำไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ มีการสนับสนุนในด้านอุปกรณ์การศึกษา สถานที่ในการฝึกซ้อม เบี้ยเลี้ยงนักกีฬา เป็นต้น โดยนำเอาวิทยาศาสตร์การกีฬามาพัฒนานักกีฬาให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นเรื่องการทดสอบสมรรถภาพทางกายของนักกีฬา เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนานักกีฬาต่อไป รวมทั้งเรื่องการดูแลเรื่องโภชนาการทางการกีฬาให้นักกีฬาได้ทานอาหารให้ถูกต้องตามหลักโภชนาการ และเหมาะสมกับแต่ละชนิดกีฬาด้วย

๘) การเล่นกีฬานั้นมีหลายประเภทซึ่งขึ้นอยู่กับบุคคลว่าต้องการเล่นกีฬาชนิดใด ซึ่งกีฬาแต่ละชนิดก็มีความแตกต่างกันทั้งวิธีการเล่น กฎกติกา มารยาท ขึ้นอยู่กับความชอบและความถนัดของแต่ละบุคคล การเลือกเล่นกีฬานั้นควรจะต้องดูถึงความเหมาะสมของสรีระหรือร่างกายของผู้เล่นด้วยว่ามีความเหมาะสมกับกีฬาชนิดนั้นหรือไม่ อาจรวมถึงทักษะความถนัดความชอบของแต่ละบุคคล ดังนั้น การจัดหลักสูตรพลศึกษาแต่ละโรงเรียนอาจจะมีความแตกต่างกันได้ โดยดูจากบริบทของโรงเรียน ความถนัดและความชอบของผู้เรียน แทนการบังคับให้ต้องเรียนกีฬาตามหลักสูตรกำหนด จะทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อพลศึกษามากขึ้น

หลักสูตรคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียน

๑. บทนำ

การจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชาติ หากต้องการให้คนในชาติมีคุณลักษณะแบบใด อยากรให้ประเทศเป็นไปในทิศทางไหน จะต้องเริ่มต้นจากการกำหนดนโยบายและแผนในการจัดการศึกษาของประเทศนั้นๆ อย่างไรก็ตามในสภาพปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เร่งพัฒนาเศรษฐกิจจนมองข้ามการพัฒนาความดีงามภายในจิตใจของคน ทำให้การศึกษาถูกละเลยที่จะปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมดังเช่นแต่ก่อนมา ทั้งที่มีการให้ความสำคัญอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งในกฎหมาย คำสอนในศาสนา รวมทั้งงานวิจัยต่างๆ ในปัจจุบันลักษณะการปลูกฝังจึงเป็นในทางการสอดแทรกในหลักสูตร รายวิชา และกิจกรรมต่างๆ ซึ่งก็ไม่ได้ทำให้ประสบความสำเร็จมากนัก เนื่องจากไม่ได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง หากการศึกษาไทยได้มองเห็นความสำคัญและลงมือเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง อย่างจริงจัง เพื่อให้คนในประเทศมีความเข้มแข็งทั้งในด้านคุณธรรมและจริยธรรมก็จะเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปประเทศอีกทางหนึ่ง อีกทั้งจะช่วยทำให้ปัญหาในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ถูกแก้ไขได้อย่างยั่งยืนและถาวรตามไปด้วย

๒. การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมสำคัญอย่างไร

ความสำคัญของการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนมีเหตุผลสำคัญ ๓ ประการ คือ ๑) มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายในมาตรา ๕๐ และ ๕๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒) มีการกำหนดไว้ในหลักสูตรต่างๆ ในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และ ๓) มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมไทย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นในทางลบ ทำให้ต้องอาศัยคุณธรรมและจริยธรรมมาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

● มีการบัญญัติไว้ในกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้กล่าวถึงคุณธรรมจริยธรรมไว้ในคำปรารภในตอนหนึ่งว่า

“...การปกครองก็มิได้มีเสถียรภาพหรือราบรื่นเรียบร้อยเพราะยังคงประสบปัญหาและข้อขัดแย้งต่างๆ บางครั้งเป็นวิกฤตทางรัฐธรรมนูญที่หาทางออกไม่ได้ เหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการที่มีผู้ไม่นำพาหรือไม่นับถือยำเกรงกฎเกณฑ์การปกครองบ้านเมืองทุจริตฉ้อฉลหรือบิดเบือนอำนาจ หรือขาดความตระหนักสำนึกความรับผิดชอบต่อประเทศชาติและประชาชนจนทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เป็นผล ซึ่งจำเป็นต้องป้องกันและแก้ไขด้วยการปฏิรูปการศึกษา และการบังคับใช้กฎหมาย และเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบคุณธรรมและจริยธรรม..”

จึงอาจกล่าวได้ว่าสภาพปัญหาของประเทศที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีความจำเป็นต้องป้องกันและแก้ไขปัญหาด้วยการปฏิรูปการศึกษา และการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนเสริมสร้างความเข้มแข็ง โดยเฉพาะระบบคุณธรรมและจริยธรรมด้านการศึกษาปรากฏในรัฐธรรมนูญมาตรา ๕๐ กำหนดหน้าที่ของปวงชนชาวไทย

ในการเข้ารับการศึกษาอบรมในการศึกษาภาคบังคับ และรัฐธรรมนูญมาตรา ๕๔ ได้กำหนดหน้าที่ของรัฐ ด้านการศึกษาโดยวางเป้าหมายหลักในการศึกษาไว้ในวรรคสี่ความว่า **“การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้เป็น คนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ”**

ดังนั้น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบคุณธรรมจริยธรรม จึงเป็นกลไกหลักที่มีความสำคัญอันจะนำไปสู่การบรรลุหน้าที่ของรัฐด้านการศึกษาตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งสอดคล้องตามคำปรารภข้างต้น

● มีการกำหนดไว้ในหลักศาสนา

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ ตามแนวคิดของพุทธศาสนากล่าวว่า มนุษย์ประกอบด้วยกายกับจิต หากกายกับจิตทำงานประสานสอดคล้องสัมพันธ์กัน ชีวิตก็จะดำเนินไปอย่างสมดุล (พระมหาบุญไทย ปุณฺณมโน, ๒๕๕๔, สุเทพ สุวีรางกูร ๒๕๕๕ อ้างถึงใน กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, ๒๕๕๖) การรักษาคุณค่าของความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์ไม่ใช่การรักษาชีวิตให้ยืนยาวเท่านั้น แต่ต้องรักษาความเป็นคนไม่ให้สูญเสียไปด้วย คุณค่าความเป็นมนุษย์ คือ ความไม่เป็นสัตว์ กล่าวคือ สัตว์จะดำรงชีวิตส่วนใหญ่ด้วยสัญชาตญาณ ไม่รู้ผิดชอบชั่วดี เอาตัวรอดเพื่อดำรงชีวิต แต่มนุษย์ถูกขัดเกลาและปลูกฝังให้มีคุณธรรม สติปัญญา (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, มปป.) การศึกษามุมมองของพุทธศาสนาและโลกตะวันตกในเรื่องการสร้างความเป็นมนุษย์ของ รศ. กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์ สรุปได้ว่า ทั้งมุมมองของพุทธศาสนาซึ่งเป็นแนวคิดโลกตะวันออกและแนวคิดของโลกตะวันตกมีความคล้ายคลึงกัน ประเด็นที่ว่า **“มนุษย์จะมีคุณค่าอย่างสมบูรณ์เมื่อเป็นคนดีมีคุณธรรม”**

● มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมไทย

ด้วยกระแสความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีในโลกยุคปัจจุบัน ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งล้วนแต่ทำให้มนุษย์มีทัศนคติที่เน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมมากขึ้น คนส่วนใหญ่ล้วนมีเป้าหมายของชีวิตที่ต้องการความเจริญก้าวหน้าทั้งชีวิตส่วนตัวและการทำงาน ต้องการความร่ำรวยและมั่งคั่ง รวมทั้งอำนาจ เกียรติยศชื่อเสียง ทุกคนจึงต่างมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จโดยวิธีการแข่งขัน เอารอด เอาเปรียบและการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน ในขณะเดียวกันหลายฝ่ายต่างยอมรับว่าการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่คนในสังคมได้ถูกละเลย และให้ความสำคัญน้อยลงไป (สุภาภรณ์ โกสิย์, ๒๐๑๒) ท่านพุทธทาสกล่าวไว้ว่า การศึกษาคือการเรียนรู้ ๓ เรื่อง คือ ๑) เรียนรู้หนังสือ ๒) เรียนรู้อาชีพ และ ๓) เรียนรู้จริยธรรม ท่านบอกว่าจริยธรรมมันดันไป **“การศึกษาจึงเป็นหมาหางด้วน”** (ประเวศ วะสี, ๒๕๕๐) ดังนั้น **สิ่งสำคัญในการจัดการศึกษาคือการฟื้นฟูคุณธรรมให้สามารถดำเนินควบคู่กับการศึกษาไปได้โดยตลอด ซึ่งคุณธรรมจะเป็นวิถีทางสำคัญในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน** ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมจะถูกแก้ไขได้อย่างยั่งยืนและถาวร

๓. การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในระบบการศึกษาไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

คุณธรรมและจริยธรรมในการศึกษาไทยอยู่ควบคู่กันมาช้านานแล้ว ซึ่งการจัดการศึกษาในสมัยอดีตนั้นเกิดขึ้นในวัดเป็นหลัก โดยผู้สอนเป็นพระ ทำให้ผู้เรียนได้ซึมซับความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมไปในตัว แต่ในภายหลังโรงเรียนกับวัดก็เริ่มห่างกันมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม

● สมัยสุโขทัย

การศึกษาได้จัดกันมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี (พ.ศ. ๑๗๘๑ - ๑๙๒๑) แต่เป็นการศึกษาแผนโบราณ ซึ่งเจริญรอยสืบต่อมาจากจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ต้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าอยู่หัว ในสมัยกรุงสุโขทัย รัฐและวัดรวมกันเป็นศูนย์กลางแห่งประชาคม กิจกรรมต่างๆ ของรัฐและวัดย่อมเป็นการสอนประชาคมไปในตัว วิชาที่เรียนคือภาษาบาลี ภาษาไทย และวิชาสามัญขั้นต้น สำหรับนักเรียนมี ๒ แห่ง แห่งหนึ่งคือ วัดเป็นสำนักเรียนของบรรดาบุตรหลานขุนนางและราษฎรทั่วไป มีพระที่เชี่ยวชาญภาษาบาลีเป็นครูผู้สอน เพราะสมัยนั้นเรียนภาษาบาลีกันเป็นพื้น ใครรู้พระธรรมวินัยแตกฉานก็นับว่าเป็นปราชญ์ อีกแห่งหนึ่งคือ สำนักราชบัณฑิต ซึ่งสอนแต่เฉพาะเจ้านายและบุตรหลานข้าราชการเท่านั้น ปรากฏในพระราชพงศาวดารว่า พระเจ้าลิไทแห่งกรุงสุโขทัยเมื่อทรงพระเยาว์ ได้เคยศึกษาเล่าเรียนในสำนักราชบัณฑิตเหล่านั้นจึงมีความรู้วิชาหนังสือแตกฉานได้รับยกย่องว่าเป็นนักปราชญ์

● สมัยอยุธยา

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. ๑๘๙๓ - ๒๓๑๐) การศึกษาได้เปลี่ยนรูปต่างไปจากการศึกษาสมัยกรุงสุโขทัย ลักษณะการศึกษาสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นไปในทางติดต่อกับประชาคมเท่านั้น เพราะการศึกษาทั่วไปก็ตกอยู่แก่วัด ราษฎรนิยมพาลูกหลานไปฝากพระ เพื่อเล่าเรียนหนังสือ พระยินดีรับไว้เพราะท่านต้องมีศิษย์ไว้สำหรับปรนนิบัติ ศิษย์ได้รับการอบรมในทางศาสนา ได้เล่าเรียนอ่านเขียน หนังสือไทยและบาลีตามสมควรเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับเวลาข้างหน้า เมื่อเติบโตขึ้นจะได้สะดวกในการอุปสมบท การให้ผู้ชายที่มีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์อุปสมบทเป็นพระภิกษุ นั้น เป็นประเพณีที่มีมานานแล้ว เข้าใจว่าจะสืบเนื่องมาจากแผ่นดินพระเจ้าบรมโกศ เพราะปรากฏว่า พระองค์ทรงกวดขันการศึกษาทางพระศาสนา มาก บุตรหลาน ข้าราชการคนใดที่จะถวายตัวทำราชการ ถ้ายังไม่ได้อุปสมบทก็ไม่ทรงแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการ ประเพณีนี้ยังผลให้วัดทุกแห่งเป็นโรงเรียน และพระภิกษุทุกรูปเป็นครูทำหน้าที่อบรมสั่งสอนศิษย์ของตน ตามความสามารถที่จะจัดได้ แต่คำว่าโรงเรียนในเวลานั้นมีลักษณะต่างกับโรงเรียนในเวลานี้ กล่าวคือ ไม่มีอาคารปลูกขึ้นสำหรับใช้เป็นที่เรียนโดยเฉพาะ เป็นแต่ศิษย์ใคร ใครก็สอนอยู่ที่กุฏิของตนตามสะดวกและความพอใจ พระภิกษุรูปหนึ่งๆ มีศิษย์ไม่กี่คนเพราะจะต้องบิณฑบาตมาเลี้ยงดูศิษย์ด้วย ชาวยุโรปที่เข้ามาเมืองไทยในสมัยต่างๆ ได้เล่าเรื่องการศึกษาของไทยไว้ในหนังสือที่เขาแต่งขึ้น จะขอยกมาเป็นบางตอนดังนี้ เมอร์ซิเออร์ เดอะลาลูแบร์ ราชทูตผู้หนึ่งในคณะทูตฝรั่งเศสครั้งที่ ๒ ของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ซึ่งเข้ามาเจริญทางพระราชไมตรีในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้กล่าวไว้ในหนังสือราชอาณาจักรสยามว่า “พระสอนหนังสือให้แก่ เยวชน ดังที่ ข้าพเจ้าได้เล่าแล้ว และท่านอธิบายคำสั่งสอนแก่ราษฎร ตามที่เขียนไว้ในหนังสือบาลี”

หนังสือราชอาณาจักรไทยหรือประเทศสยาม ของมองเซนเยอร์ ปัลเลอกัวซ์ สังฆราชแห่งมัลลอส ในคณะสอนศาสนาโรมันคาทอลิกของฝรั่งเศส ประจำประเทศไทยซึ่งพิมพ์ออกจำหน่าย เมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๗ กล่าวว่า “ภายหลังหรือบางทีก่อนพิธีโกนจุก บิดามารดาส่งบุตรของตนไปอยู่วัดเพื่อเรียนอ่านและเขียน ณ ที่นั่นเด็กเหล่านี้ รับประทานพระ พายเรือให้พระ และรับประทานอาหารซึ่งบิณฑบาตมาได้ ร่วมกับพระด้วยพระสอนอ่านหนังสือ ให้เพียงเล็กน้อยวันละครั้งหรือสองครั้ง ทั้งนี้เพื่อเป็นการตอบแทนการศึกษาของเด็กหญิงมีการสอนให้ทำครัว ตำนาน้ำพริก ทำขนม มวนบุหรี่ และจีบพลู”

ในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช การศึกษาเจริญมาก มีการสอนทั้งภาษาไทย บาลี สันสกฤต ฝรั่งเศส เขมร พม่า มอญ และจีน ปรากฏตามพงศาวดารว่า พระตรีสน้อย โอรสองค์หนึ่งของพระเพทราชา ได้ทรงศึกษาภาษาต่าง ๆ จนชำนาญทั้งภาษาบาลี สันสกฤต ฝรั่งเศส เขมร ลาว ญวน พม่า รามัญ และจีน ทั้งยัง ทรงศึกษาวิชาโหราศาสตร์ และแพทยศาสตร์จากอาจารย์ต่างๆ เป็นอันมากเข้าใจว่าโดยเฉพาะวิชาภาษาไทย คงได้วางมาตรฐานดีมาแต่ครั้งนั้น เพราะปรากฏว่าพระโหราธิบดี ได้แต่งแบบเรียนภาษาไทยชื่อ จินตามณี ถวาย สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ซึ่งได้ใช้เป็นแบบเรียนสืบต่อมาเป็นเวลานาน นอกจากวัดในบางรัชกาล ยังมีราชสำนัก สำนักราชบัณฑิต และโรงเรียนมิชชันนารีในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช การศึกษา ในราชสำนักรุ่งโรจน์มาก แม้กระทั่งนายประตู่ก็สามารถแต่งโคลงได้ สำนักราชบัณฑิตนั้นคงจะสอน วิชาต่างๆ กัน ดังปรากฏตามพงศาวดารว่า พระตรีสน้อย ได้ทรงเล่าเรียนอักษรสมัยและวิชาอื่นๆ จากอาจารย์ ต่างๆ เป็นอันมาก พวกราชบัณฑิตที่เป็นอาจารย์สอนหนังสือนี้มีต่อมา จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ แม้ใน ต้นรัชกาลที่ ๕ ก็ยังมีบัณฑิตอาจารย์บอกหนังสือพระเณรอยู่ในวัดพระศรีรัตนศาสดารามและวัดอื่นๆ จนเมื่อ มีโรงเรียนของกระทรวงธรรมการและโรงเรียนพระปริยัติธรรมแพร่หลายแล้ว สำนักราชบัณฑิตจึงได้หมดไป สำหรับโรงเรียนมิชชันนารีนั้น ในชั้นแรกชาวยุโรปที่เข้ามาค้าขาย มีชาวโปรตุเกส เป็นต้น ได้รับอนุญาตให้สร้าง โบสถ์เพื่อทำกิจทางศาสนา โบสถ์ฝรั่งในชั้นเดิม เช่น ในแผ่นดินสมเด็จพระชัยราชานั้นเป็นโบสถ์เล็กๆ สร้างขึ้น เพื่อทำกิจทางศาสนาและเพื่อสอนศาสนา

● สมัยรัตนโกสินทร์

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นการศึกษายังคงดำเนินไปเช่นเดียวกับสมัยกรุงศรีอยุธยา กล่าวคือ มีวัดได้ให้ความรู้แก่พลเมืองให้เหมาะแก่ความต้องการของประชาคมวัดและบ้านรับภาระในการอบรมสั่งสอนเด็ก ส่วนรัฐหรือราชสำนักควบคุมตลอดจนให้ความอุปถัมภ์ตามสมควรหนังสือราชอาณาจักรและชาวสยาม ของเซอร์จอห์น เบาวริง ผู้สำเร็จราชการฮ่องกง ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าวิคตอเรีย พระบรมราชินีนาถแห่งประเทศ บริเตนใหญ่ ทรงแต่งตั้งเป็นอัครราชทูตมาเจริญทางพระราชไมตรีเมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๘ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระ จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กล่าวถึงการศึกษาสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ไว้สองแห่งแห่งหนึ่งมีความว่า “การศึกษา ตั้งต้นแต่การโกนจุกแล้วเด็กผู้ชายถูกส่งไปอยู่วัดเรียนอ่านเขียน และคำสอนศาสนากับพระ” อีกแห่งหนึ่ง มีความว่า “พระได้รับมอบหมายให้จัดการศึกษาและโรงเรียนอยู่ติดกับวัดโดยมากย่อมเป็นของธรรมดาอยู่เองที่การสอนให้รู้คำสั่งสอนและประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนาเป็นส่วนสำคัญมากของระบบการศึกษา พลเมืองชายส่วนหนึ่งอ่านและเขียนหนังสือออกแต่วิธีที่จะแสวงหาความรู้ชั้นสูงสาขาใดสาขาหนึ่งมีอยู่น้อย

ถึงกระนั้นก็ดีโดยเฉพาะในบรรดาขุนนางยังใฝ่ใจเรียนวิชาเครื่องจักรกลก็ รู้จักใช้เครื่องมือเดินเรือและรู้วิชาปรัชญากันมากค่าเล่าเรียนตามปกติในโรงเรียนสามัญที่กรุงเทพฯเก็บจากเด็กชายคนละ ๘ ดอลลาร์หรือ ๓๕ ชิลลิงต่อปีและอีก ๑๕ ดอลลาร์เป็นค่าที่อยู่ เสื้อผ้าเครื่องเขียน และอื่นๆ ชาวจีนที่รวยบางคนจ้างครูสอนส่วนตัวเดือนละ ๘ ดอลลาร์ห้องเรียนห้องหนึ่งอาจเข้าได้เดือนละ ๒ ดอลลาร์ครึ่งหรือต่ำกว่านั้น การศึกษาสตรีถูกทอดทิ้งในประเทศสยามมีสตรีอยู่น้อยคนที่อ่านหรือเขียนได้อย่างไรก็ดี ในการแสดงละครภายในพระราชวังสตรีคนหนึ่งบอกบทและพลิกหน้าบทละครได้อย่างแคล่วคล่องมาก”

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ปรากฏว่าได้ทรงสร้างโรงชนิดหนึ่ง เรียกว่า โรงทาน โรงทานนี้เป็นสถานที่สำหรับให้การศึกษาด้วย จะเห็นได้จากคำประกาศเรื่องโรงทานในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า “โรงทานนี้ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้ทรงสร้างขึ้นไว้ให้มีเจ้าพนักงานจัดอาหารและสำหรับควหาวันเลี้ยงพระสงฆ์สามเณรและข้าราชการที่มานอนประจำของในพระบรมมหาราชวัง กับทั้งบริจาดพระราชทรัพย์แจกคนชราพิการ และมีพระธรรมเทศนาและสอนหนังสือวิชาการต่างๆ โดยพระบรมราชประสงค์จะเป็นที่ทานุหิต ประโยชน์แก่ชนทั้งหลายทั้งปวงในอิโลกและปรโลกนั้นด้วย”

ดังจะเห็นได้ว่าถึงแม้ในสมัยนั้น จะได้มีโรงเรียนขึ้นแล้วก็ดี แต่หาได้มีจุดประสงค์ไปในการทำงานที่แยกโรงเรียนออกจากวัดไม่ทางด้านสามัญศึกษาก็มีวัดเป็นที่เรียนและมีพระเป็นครู ยังไม่มีสถานที่ซึ่งจัดไว้สำหรับทำการสอนวิชาโดยเฉพาะส่วนการเรียนก็แล้วแต่สมัคร ไม่มีการบังคับ มีการสั่งสอนทางวิชาหนังสือมากกว่าอย่างอื่น บางทีก็มีการเรียนวิชาเลขเบื้องต้นตามแผนเก่าด้วย

ปี พ.ศ. ๒๔๖๙ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริว่า “การศึกษาไม่ควรจะแยกจากวัด” และได้เปลี่ยนชื่อกระทรวงศึกษาธิการเป็น กระทรวงธรรมการ โดยได้นำงานด้านพระศาสนาไว้ในกระทรวงธรรมการ สังเกตได้จากการตั้งโรงเรียนในวัดขึ้นจำนวนมากและใช้ชื่อโรงเรียนตามชื่อวัด ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ มีการปฏิรูประบบราชการ กรมการศาสนาได้แยกออกจากกระทรวงศึกษาธิการไปสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม และอีกส่วนหนึ่ง จัดตั้งขึ้นเป็นสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีฐานะเทียบเท่ากับกรม ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โรงเรียนกับวัดจึงถูกแยกออกจากกันไป

ในปัจจุบัน “วัด” กับ “โรงเรียนในวัด” มีความสัมพันธ์ที่น้อยลงกว่าแต่ก่อน เนื่องจากส่วนมากครูในโรงเรียนมีระดับการศึกษาและคุณวุฒิทางการศึกษามากกว่า พระในวัด จึงไม่ต้องพึ่งพิงพระในวัดเหมือนในอดีตกาล อีกทั้งหลักสูตรและการสอนในปัจจุบัน ไม่เอื้อให้พระมีส่วนร่วม ในการสอนมากนัก วัดกับโรงเรียนจึงมีความสัมพันธ์ในลักษณะการจัดพิธีกรรมทางศาสนาของแต่ละโรงเรียน เช่น นิมนต์พระไปเทศน์ให้กับนักเรียน นักศึกษา หรือบุคลากรทางการศึกษา โนม้นำให้สวดมนต์ ปฏิบัติสมาธิ การร่วมทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา ฯลฯ อย่างไรก็ตามบางโรงเรียนก็ยังคงรักษาความเป็น “บ้าน วัด โรงเรียน” เอาไว้ได้ ด้วยมีแนวคิดไว้ในสังคมหนึ่งๆ บ้าน วัด และโรงเรียน ร่วมมือกัน โรงเรียนสั่งสอนแนะนำ บ้านและวัดเสริมขยายเน้นย้ำในเรื่องนั้นได้ หรือบ้านและวัดแนะนำสั่งสอนแล้วโรงเรียนเอามาชี้แจงเสริมขยายเน้นย้ำได้ โดยทั้ง บ้าน วัด และโรงเรียน ได้มีส่วนร่วมอยู่ในระบบจริยศึกษาอย่างกลมกลืนเป็นอันเดียว (พระเทพเวที ประยูร โต้, ๒๕๓๔)

๔. รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียน

การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในปัจจุบันเกิดขึ้นหลากหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนคริสต์ โรงเรียนอิสลาม หรือส่งเสริมผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในวิชาลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาด วิชาพระพุทธศาสนา เป็นต้น ล้วนแล้วแต่มีเป้าหมายเดียวกันที่จะสร้างผู้เรียนให้สมบูรณ์ทั้งกายและใจทั้งนี้ในแต่ละรูปแบบจะมีรายละเอียดกระบวนการที่แตกต่างกันออกไป ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียน

กระบวนการจัดการเรียนการสอน	เป้าหมาย	ผู้จัด
กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี		
การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี มีแนวทางการจัดกิจกรรมตามวิธีการลูกเสือ (Scout-Method) ซึ่งมีองค์ประกอบ ๗ ประการ คือ <ol style="list-style-type: none"> ๑. คำปฏิญาณและกฎ ๒. เรียนรู้จากการกระทำ ๓. ระบบหมู่ ๔. การใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน ๕. การศึกษาธรรมชาติ ๖. ความก้าวหน้าในการเข้าร่วมกิจกรรม ๗. การสนับสนุนโดยผู้ใหญ่ 	ฝึกอบรม ให้การศึกษาและพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา มุ่งพัฒนาสมรรถภาพของบุคคลทั้งทางสมอง ร่างกาย จิตใจ และศีลธรรม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีงาม ไม่กระทำความให้เป็นปัญหาต่อสังคม และดำรงชีวิตอย่างมีความหมายและสุขสบาย	สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน ศธ.
กิจกรรมยุวกาชาด		
กิจกรรมซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญประกอบด้วย ๔ กลุ่มกิจกรรม คือ <ol style="list-style-type: none"> ๑. กลุ่มกิจกรรมกาชาดและยุวกาชาด ๒. กลุ่มกิจกรรมสุขภาพ ๓. กลุ่มกิจกรรมสัมพันธ์ภาพและความเข้าใจอันดี ๔. กลุ่มกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ 	การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพปลูกฝังสร้างจิตสำนึกในการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม	๑. สภากาชาดไทย (สำนักงานยุวกาชาด) ๒. สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน ศธ.

กระบวนการจัดการเรียนการสอน	เป้าหมาย	ผู้จัด
โรงเรียนคุณธรรมมูลนิธิยุวสถิรคุณ		
<p>วิธีการเครื่องมือช่วยให้บรรลุเป้าหมายได้ แนะนำไว้ ๔ วิธีการ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การจัดทำโครงการคุณธรรม ๒. การเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งกันและกัน ๓. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม ๔. การบูรณาการคุณธรรมในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งวิธีการอื่นๆ ที่โรงเรียนได้พิจารณาความเหมาะสมในการนำมาใช้เพิ่มเติมตามความต้องการของโรงเรียนอีกด้วย 	<p>คุณธรรมเป้าหมาย” เช่นความซื่อสัตย์ ความมีวินัยความรับผิดชอบ เป็นต้น คุณธรรมเป้าหมายที่มีการระบุพฤติกรรม บ่งชี้เชิงบวกไว้ด้วยจะเรียกรวมว่า “คุณธรรมอัตลักษณ์”โรงเรียนอาจกำหนด คุณธรรมเป้าหมายไว้ ๓ ประการ/รอบปี</p>	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ ๒. โรงเรียนในโครงการ พระราชรัศ ๘๘. ๓. วิทยาลัยในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา ๔. โรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร
โรงเรียนวิถิพุทธ		
<p>กิจกรรมเหล่านี้ภายในโรงเรียนวิถิพุทธจะ ผ่านการกิน การอยู่ การดู และการฟัง ด้วยการสอนของครูที่ใช้วัฒนธรรมและ บรรยากาศการเรียนรู้มีความเมตตา เอื้ออาทร ไม่เอาเปรียบ เสียสละ และ มีความกตัญญูทั้งต่อธรรมชาติและบุคคล มีการจัดกิจกรรมหลากหลายและต่อเนื่อง เป็นวิถีชีวิต เพื่อให้เด็กๆ รู้จักคิดและได้ ฝึกปฏิบัติเสมอๆ ให้เกิดการพัฒนาทั้งด้าน ความประพฤติจิตใจและปัญญาไปพร้อมๆ กัน ผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น สวดมนต์ก่อนและ หลังเลิกเรียน นั่งสมาธิ มีการเวียนเทียน ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เข้าค่ายธรรมะ ฯลฯ</p>	<p>การพัฒนาเด็กโดยเน้นกรอบการพัฒนา ตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ซึ่งเป็นการฝึกหัดอบรม เพื่อพัฒนากาย ความประพฤติ จิตใจ และปัญญาอย่าง บูรณาการ</p>	<ol style="list-style-type: none"> ๑. กลุ่มงานวิจัย วางแผนและพัฒนา ส่วนวางแผนและ พัฒนาการอบรม สังกัด สถาบันวิปัสสนาธุระ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๒. สำนักพัฒนา นวัตกรรม การจัดการศึกษา (สนก.) สังกัด สพฐ.

กระบวนการจัดการเรียนการสอน	เป้าหมาย	ผู้จัด
โรงเรียนกับศาสนาอิสลาม		
<p>การปลูกฝังคุณธรรมเกิดจากการผสมผสานจาก ๔ รูปแบบ คือ</p> <p>๑) รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านครอบครัว</p> <p>๒) รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยโรงเรียน (สถานศึกษา)</p> <p>๓) รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมโดยสถาบันศาสนา (หมายถึงทุกศาสนา)</p> <p>๔) รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมโดยชุมชน</p>	<p>๑. ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ในเรื่องของความดี/ความชั่ว พระคุณ หน้าที่ระเบียบวินัยการพัฒนา ความเป็นไทย สิ่งแวดล้อมและศาสนาวัฒนธรรม</p> <p>๒. ด้านการสร้างทัศนคติให้ตระหนัก รัก/ภาคภูมิใจ มุ่งมั่นเชื่อฟัง มีเหตุผล กระทำอย่างรอบคอบ</p>	<p>๑. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>๒. พื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้จะมี ๓ ระบบการเรียนหลัก คือ โรงเรียนตาดีกา สถาบันปอเนาะ และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา</p>
โรงเรียนคริสตธรรม		
<p>โรงเรียนคาทอลิกจะสอนตามเนื้อหาสาระซึ่งชั่วโมงจริยธรรม โรงเรียนจะมีการจัดการสอนแตกต่างกัน บางโรงเรียนจะใช้ชั่วโมง home room บางโรงเรียนจะแยกชั่วโมงจริยธรรมออกมาเป็นการเฉพาะ</p> <p>เน้นการบูรณาการลงสู่การปฏิบัติ เช่น กิจกรรมจิตอาสาที่ช่วยสังคมทุกระดับชั้นโดยกำหนดเป็นจำนวนชั่วโมง รวมทั้งมีระบบในการติดตามการเข้ากิจกรรมจิตอาสาของนักเรียน โดยโรงเรียนเป็นทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าว จึงอาจกล่าวได้ว่า โรงเรียนเน้นสอนคุณธรรมจริยธรรมในเรื่องใดต้องบูรณาการลงสู่ภาคการปฏิบัติด้วย ครูทุกคนต้องรับการอบรมเรื่องนี้เพื่อบูรณาการในทุกวิชาของการเรียนการสอน</p>	<p>- แต่ละโรงเรียนจะเน้นคุณธรรมจริยธรรมที่แตกต่างกันตามองค์อุปถัมภ์ เช่น</p> <p>- โรงเรียนเซนต์ปอลจะเน้นคุณธรรมของนักบุญเปาโล อาทิเช่น ความกล้าหาญ ซื่อสัตย์</p> <p>- โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ ที่ใช้ชื่อของพระเยซูเจ้าเป็นหลัก คำสอนของพระเยซูเจ้าจะเน้นเรื่องความรัก การให้อภัย ความอ่อนน้อมซึ่งจะบูรณาการไปกับการสอนคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน</p> <p>- โรงเรียนคาทอลิกยังมีเสรีภาพในการสอนคุณธรรมจริยธรรมอย่างอื่นเพิ่มเติมจากเนื้อหาของหลักสูตรที่แต่ละโรงเรียนเลือกใช้ได้</p>	<p>โรงเรียนในเครือของคาทอลิกโดยมีผู้กำหนดหลักสูตรคุณธรรมดังต่อไปนี้</p> <p>๑. หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมที่จัดทำโดยสภาสังฆราชคาทอลิกจัดขึ้นเป็นทำหนังสือคุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝัง ๒๑ ประการ</p> <p>๒. หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมที่จัดทำโดยสังฆมณฑล ๒ แห่ง</p>

กระบวนการจัดการเรียนการสอน	เป้าหมาย	ผู้จัด
หลักสูตรไม่ได้พูดถึงในเรื่องกระบวนการจัดการเรียนสอนคุณธรรมจริยธรรมแต่เน้นในเชิงเนื้อหาว่าคุณธรรมจริยธรรมใหญ่ๆ มีเรื่องอะไรบ้างเป็นกรอบใหญ่ให้กับโรงเรียน ด้านคริสเตียน (โปแตสแตนต์) จะมีศิษยาภิบาลซึ่งจะมีอยู่ประจำโรงเรียนคริสเตียนทุกโรงเรียนซึ่งทำหน้าที่ในเรื่องคำสอนศาสนา คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนเป็นที่พึ่งทางจิตวิญญาณให้แก่ครู นักเรียน เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชีวิต		๓. หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมที่จัดทำโดยคณะเซนต์พอลสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย

๕. แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียน

แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนพบเห็นได้จากระบบการจัดการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในส่วนของในประเทศไทยนั้นได้มีการทำวิจัยเพื่อสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมไว้ สำหรับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในต่างประเทศนั้น พบว่าหลายประเทศได้ให้ความสำคัญกับการสร้างบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงามให้แก่นักเรียน (Character Education) ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง ๒ ประเทศ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา และ ประเทศญี่ปุ่น

๕.๑ การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในประเทศไทย

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ประเมินสถานภาพการจัดการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคของการจัดการเรียนรู้อื่นๆ จากโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วประเทศ จำนวน ๒๖ โรง สรุปได้ว่ากระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียนมีตลอดทั้งปี ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ส่วนพื้นที่ของการใช้ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมส่วนใหญ่จะใช้หน้าเสาธง ช่วงพิธีการเข้าแถวเคารพธงชาติ ทั้งในแง่ประกาศความดีและลงโทษผู้ทำผิด อย่างไรก็ตามการเรียนรู้อื่นๆ ที่จัดในห้องเรียนจะเป็นรูปแบบการบรรยายเป็นหลัก การอบรมจะเป็นลักษณะว่ากล่าวสั่งสอน ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคจะเป็นเรื่องของความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน ในส่วนของโรงเรียนก็มีทัศนะว่าปัญหาเกิดจากครอบครัว และตัวนักเรียนเองที่มีค่านิยมเปลี่ยนไป นอกจากนี้ยังมีปัจจัยภายนอกด้านสื่อสารมวลชน

ดังนั้น หากจะก้าวข้ามข้อจำกัดและปัญหาอุปสรรคดังกล่าว กระบวนการจัดการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนที่จะประสบความสำเร็จได้ควรจะต้องดำเนินการใน ๓ ประเด็นดังนี้

๑) **เน้นที่การบูรณาการนโยบายลงสู่การปฏิบัติ** ไม่ใช่ การสอนเนื้อหาวิชาความรู้แต่เพียงอย่างเดียว และต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง การจัดสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญ

๒) **ครู ผู้ปกครอง สังคม จะต้องเป็นต้นแบบที่ดี** เพื่อคอยหล่อหลอมให้ผู้เรียนเกิดคุณธรรมและจริยธรรมตามที่มุ่งหวังไว้ จากงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (๒๕๕๒) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การปลูกฝังคุณธรรมให้กับผู้เรียนจะสำเร็จได้ต้องมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง โดยบูรณาการกับการสอนในวิชาต่างๆ โดยครูในโรงเรียนต้องร่วมมือกันดำเนินการ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ ครูต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และซึมซับจนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยธรรมชาติ ทั้งนี้ อาจจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการสร้างเสริมคุณธรรมควบคู่ไปด้วย

๓) **ชีวิตกับการศึกษาต้องอยู่ที่เดียวกัน** ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี (๒๕๕๐) กล่าวว่า อุปสรรคที่ทำให้การศึกษาไม่สามารถทำให้เกิดคุณธรรม จริยธรรมได้ เนื่องจากระบบการศึกษาเอาวิชาเป็นตัวตั้ง ไม่ได้เอาชีวิตเป็นตัวตั้ง ซึ่งการศึกษาแบบนี้จะทำให้คนไทยขาดจากรากเหง้า พระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสเคยกล่าวเตือนไว้ตั้งแต่ครั้งรัชกาลที่ ๕ ว่า เรื่องการศึกษา รากเหง้าคือวัฒนธรรม วัฒนธรรมอยู่ในฐานชีวิต การเอาวิชาเป็นตัวตั้งก็จะขาดรากเหง้าของชีวิต และอันนี้จะเป็นปัญหาใหญ่ที่กระทบเรื่องสังคม เศรษฐกิจ จิตใจ และสิ่งแวดล้อมทั้งหมด สอดคล้องกับที่ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสอ้าน กล่าวว่า หากนำจริยธรรมไปทำเป็นวิชา จริยธรรมก็จะไม่เกิด เพราะจริยธรรมไม่ใช่วิชา จริยธรรมคือวิถีชีวิต ท่านพุทธทาสจะย้ำไว้เสมอว่า การเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด คือ การปฏิบัติและการได้ผลจากการปฏิบัติ เพราะผลจากการปฏิบัติจะช่วยบอกว่าการปฏิบัตินั้นถูกหรือไม่

ภาคส่วนที่ควรมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและดำเนินการแบ่งได้เป็น ๓ ส่วนหลัก ได้แก่

๑) **นโยบายภาครัฐ** หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ออกกฎระเบียบ คำสั่ง และมีสายงานบังคับบัญชา ควรดำเนินการให้มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาต่างๆ สามารถดำเนินการนำศาสนาเข้าสู่สถาบันการศึกษาได้อย่างถูกต้อง มีระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน มีกฎหมายรองรับการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน

๒) **การผลักดันภาคสังคม องค์กรภาคเอกชนและพลังมวลชนในสังคม** ควรร่วมมือกันผลักดันให้สถาบันการศึกษามีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้นักเรียน นิสิต นักศึกษาในสถานศึกษา มีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้เหมาะสมกับปัจเจกบุคคล และผลักดันให้สถาบันการศึกษาเป็นผู้นำทางความคิดให้กับสังคมมากกว่าที่เป็นอยู่

๓) **การตระหนักแห่งตน** สถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจควบคู่กับการสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพให้กับนักเรียน นิสิต นักศึกษาในสถานศึกษาและในส่วนของประชาชนแต่ละคนควรตระหนักและเตรียมพร้อมในการใช้ชีวิตกับสังคมที่มีความหลากหลายในความคิด ความเชื่อ ศรัทธาและศาสนา การเป็น “บุคคลผู้มีศาสนา” ควรเป็นค่านิยมที่ประชาชนยึดถือและยอมรับความแตกต่าง อีกทั้งให้ความสนใจใฝ่รู้ในลัทธิ ความเชื่อ และศาสนาต่างๆ ในสังคม

๕.๒ การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้นักเรียน โดยได้กำหนด blueprint หรือ ๑๐๐ แนวทางในการสร้างและพัฒนาบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงามให้นักเรียน (๑๐๐ Ways to Bring Character Education to Life) เพื่อให้โรงเรียนใช้ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักความดี รักความดี และทำความดี ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะชี้แนะให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้ปกครองได้รู้วิธีที่จะปลูกฝังอุปนิสัยและคุณลักษณะที่ดีงามให้นักเรียนโดยผ่านกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวันทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน โดยอาศัยความร่วมมือของผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองและคนในชุมชน นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้ครูบูรณาการแนวทางดังกล่าวเข้าไปในการเรียนการสอนของทุกรายวิชา เพื่อให้นักเรียนซึมซับอุปนิสัยและคุณลักษณะที่ดีงามได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ทั้งนี้ ๑๐๐ แนวทางในการสร้างและพัฒนาบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงามให้นักเรียนได้ถูกแปลเป็นภาษาไทยและปรับปรุงเนื้อความเพื่อให้เหมาะกับบริบทของโรงเรียนและสังคมไทย โดยจะแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน ประกอบด้วย ๑) นโยบายของสถานศึกษาในการสร้างบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงามแก่นักเรียน ๒) หลักสูตรและการเรียนการสอนในห้องเรียน ๓) การสร้างสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียน ๔) การบริการชุมชน และ ๕) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ทั้งนี้รายละเอียดแนวทางของแต่ละด้านมีดังนี้

ด้าน	แนวทางการสร้างและพัฒนาบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงามแก่นักเรียน
๑) นโยบายของสถานศึกษาในการสร้างบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงามแก่นักเรียน	<p>๑. พัฒนาและจัดทำประมวลจรรยาบรรณของสถานศึกษา (a school code of ethics) และเผยแพร่ให้สมาชิกของโรงเรียนทุกคนได้รับรู้ และย้ำเตือนอย่างสม่ำเสมอทำให้แน่ใจว่านโยบายทั้งหมดของโรงเรียนสะท้อนประมวลจรรยาบรรณดังกล่าว</p> <p>๒. ควรกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมทั้งเรื่องวิชาการและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน</p> <p>๓. จัดโครงการ “ติวให้เพื่อน” เพื่อให้ให้นักเรียนที่เก่งกว่าได้มีโอกาสช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนกว่า</p> <p>๔. ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรมบริการต่างๆ ในโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือทำประโยชน์แก่ส่วนรวมทั้งในระดับห้องเรียน โรงเรียนและชุมชน</p> <p>๕. สนับสนุนการทำกรกุศลโดยให้นักเรียนระบุสิ่งที่โรงเรียน/นักเรียนต้องการหรือขาดแคลนและให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการรับบริจาค รวมทั้งช่วยบริหารการแจกจ่ายของที่รับบริจาคมาด้วย</p> <p>๖. ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความสำเร็จในหลากหลายรูปแบบ เช่น การทำให้ดีขึ้นกว่าความสำเร็จที่ผ่านมา การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็นต้น</p> <p>๗. ห้ามการนินทาว่าร้ายผู้อื่น โดยชี้ให้เห็นถึงผลเสียที่จะเกิดตามมาจากการกระทำดังกล่าว</p> <p>๘. ห้ามพูดหยาบคาย บ่น หรือตำผู้อื่นในห้องเรียนและในบริเวณโรงเรียน</p>

ด้าน	แนวทางการสร้างและพัฒนาบุคลิกและอุปนิสัยที่พึงามแก่นักเรียน
	<p>๙. เผยแพร่ตัวอย่างความสำเร็จที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของคุณลักษณะนิสัยที่โดดเด่นควรค่าแก่การยกย่องของนักเรียนและครู โดยประกาศหน้าเสาธง รวมทั้งประชาสัมพันธ์ในบอร์ดของโรงเรียน หรือในจดหมายข่าว</p> <p>๑๐. เวลาที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นในโรงเรียนหรือในห้องเรียน ครูควรสอนให้นักเรียนรู้จักการตัดสินใจโดยใช้ดุลยพินิจ ความรอบคอบและสอนเรื่องสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น รวมทั้งการรายงานความขัดแย้งนั้นๆ แก่ผู้ใหญ่ที่น่าเชื่อถือ</p> <p>๑๑. ค้นหาความสำคัญ/จุดเด่นของโรงเรียน เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียน</p> <p>๑๒. จัดพิธีปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศในวันเปิดและปิดภาคการศึกษา รวมทั้งจัดพิธีเลี้ยงอำลาครูและเจ้าหน้าที่ที่ย้ายออกจากโรงเรียน</p> <p>๑๓. จัดพิมพ์สมุดภาพ ที่มีรูปภาพ เรื่องราว และประวัติความเป็นมาและความสำเร็จของโรงเรียน โดยรวบรวมข้อมูลมาจากสมาชิกและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน และโชว์สมุดภาพนี้แก่ผู้มาเยี่ยมเยือนและผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าใหม่</p> <p>๑๔. เผยแพร่คุณความดีของเจ้าหน้าที่/บุคคลที่ทำความประโยชน์ให้แก่โรงเรียน เช่น ภารโรง ช่างซ่อม เจ้าหน้าที่ธุรการ แม่ครัว เจ้าหน้าที่ในโรงอาหารและอาสาสมัคร</p> <p>๑๕. ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการรักษาทรัพย์สินและดูแลความสะอาด เรียบร้อยสวยงามของโรงเรียน โดยมอบหมายหน้าที่และติดชื่อผู้ดูแลในส่วนความรับผิดชอบนั้นๆ เช่น การดูแลหรือปลูกดอกไม้ เป็นต้น</p> <p>๑๖. ปลูกฝังให้นักเรียนเข้าใจว่าการลอกข้อสอบเป็นสิ่งที่ผิดและนโยบายของโรงเรียนต่อต้านการกระทำดังกล่าว</p> <p>๑๗. ผู้บริหาร ครูและเจ้าหน้าที่ควรจะมีจิตพจน์ประจำใจเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานและการดำเนินชีวิต</p> <p>๑๘. ผู้บริหาร ครูและเจ้าหน้าที่ควรจะบอกให้นักเรียนทราบว่าบุคคลต้นแบบของตนเป็นใครพร้อมทั้งอธิบายเหตุผลในการเลือกบุคคลเหล่านั้น</p> <p>๑๙. ผู้บริหาร ครูและเจ้าหน้าที่ต้องยอมรับความผิดพลาดและหาทางแก้ไข และควรจะสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้และทำเช่นเดียวกัน</p> <p>๒๐. เมื่อมีการประกาศอะไรไปแล้ว ควรจะทำตามนั้น เช่น การจัดสอบตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ และไม่ควรจะยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงกะทันหัน</p>

ด้าน	แนวทางการสร้างและพัฒนาบุคลิกและอุปนิสัยที่พึงปรารถนาแก่นักเรียน
	<p>๒๑. ผู้บริหาร ครูและเจ้าหน้าที่ควรจะปฏิบัติตัวให้เป็นแบบอย่างแก่นักเรียน ทั้งในเรื่องความขยัน ความรับผิดชอบ ความกตัญญู และความมุ่งมั่น</p> <p>๒๒. ครูควรจะให้ความเห็นที่รวดเร็วและเป็นประโยชน์หลังจากตรวจงานนักเรียนทุกครั้ง เพื่อแสดงให้เห็นว่าครูใส่ใจและเห็นความสำคัญของการพัฒนาและความสำเร็จของนักเรียน</p> <p>๒๓. ครูต้องปกป้องนักเรียนที่ถูกเพื่อนรังแก โดยใช้ดุลยพินิจในการช่วยเหลือ เช่น อาจใช้วิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หรือใช้วิธีพูดคุย ชักถามนักเรียนที่อยู่ในเหตุการณ์เพื่อหาทางแก้ปัญหา ซึ่งไม่ควรจะรวมนักเรียนที่ก่อปัญหาในเหตุการณ์ดังกล่าว</p> <p>๒๔. ครูควรจะแสดงความคิดเห็นในลักษณะดีเพื่อก่อด้วยความเมตตาและปรารถนาดีแก่นักเรียน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นด้วยเช่นกัน และให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะทำแบบเดียวกันกับเพื่อนร่วมชั้น</p> <p>๒๕. จัดทำบอร์ดข่าวสารที่ผู้บริหารและครูสามารถแลกเปลี่ยน “แนวทางการพัฒนาลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน” ที่ตนได้นำไปปฏิบัติ</p> <p>๒๖. อธิบายให้นักเรียนได้เข้าใจอย่างชัดเจนว่าเค้าต้องมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อการเรียน</p> <p>๒๗. ปลุกฝังให้นักเรียนได้เข้าใจว่าการเป็นนักเรียนที่มีความประพฤติดี มีความหมายยิ่งกว่าการเป็นนักเรียนที่ประสบความสำเร็จเรื่องการเรียน</p> <p>๒๘. สร้างโอกาสให้นักเรียนได้เตรียมพร้อมสำหรับการแข่งขันและการสร้างความร่วมมือทางวิชาการ</p> <p>๒๙. ช่วยให้นักเรียนได้มีทักษะและความสามารถในการใช้วิจารณญาณการตัดสินใจ รวมถึงความสามารถในการตัดสินใจความจริง คุณค่าและอคติของสิ่งที่ถูกนำเสนอผ่านโทรทัศน์ วิทยุและอินเทอร์เน็ต</p> <p>๓๐. เชิญศิษย์เก่ากลับมาพูดที่โรงเรียน ถึงประสบการณ์ในชีวิตหลังจบมัธยมปลายไปแล้ว ให้เค้าเล่าถึงนิสัยหรือคุณธรรมที่นำพาให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัยหรือในการทำงาน รวมถึงนิสัยหรือข้อบกพร่องใดที่สร้างปัญหาให้แก่ชีวิต</p> <p>๓๑. ให้นักเรียนระบุข้อความสำคัญหรือสาระจากเกร็ดประวัติบุคคล ซึ่งนักเรียนจะสามารถนำมาสร้างคติพจน์ของตนเองได้</p> <p>๓๒. สอนมารยาทอย่างเปิดเผย</p>

ด้าน	แนวทางการสร้างและพัฒนาบุคลิกและอุปนิสัยที่พึงปรารถนาแก่นักเรียน
	<p>๓๓. ใช้ความพยายามค่อยๆปลูกฝังจรรยาบรรณในการทำงานให้แก่ นักเรียน อธิบายให้นักเรียนได้เข้าใจถึงความรับผิดชอบในการพยายามอย่างเต็มความสามารถ กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของคุณภาพงานที่ครูจะรับได้ และไม่ยอมรับงานที่คุณภาพไม่ได้มาตรฐานตามที่กำหนด</p> <p>๓๔. ในช่วงของการเลือกตั้ง สนับสนุนให้นักเรียนศึกษาข้อมูลของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ฟังการอภิปราย และใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง (ในกรณีที่นักเรียนมีคุณสมบัติสามารถใช้สิทธิ์เลือกตั้งได้แล้ว)</p> <p>๓๕. สอนให้นักเรียนคุ้นเคยและใช้คำที่สื่อถึงคุณความดีบ่อยๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความเคารพ ความมีศีลธรรมจรรยา ความซื่อสัตย์ ความขยัน เป็นต้น</p> <p>๓๖. ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ให้มีการประเมินว่าโรงเรียนมีนโยบายอย่างไรในการดูแลนักเรียนทุกคนอย่างทั่วถึง กล่าวคือนักเรียนแต่ละคนจำเป็นต้องมีครูอย่างน้อยหนึ่งคนที่ทำให้ความใส่ใจดูแลเป็นพิเศษ</p> <p>๓๗. ในโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกแห่ง พิจารณาจัดตั้งโครงการ “ที่ปรึกษา” ซึ่งครูที่ปรึกษาควรมีหน้าที่มากกว่าการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนต่อหรือการทำงาน แต่ครูที่ปรึกษาควรดูแลใส่ใจในการพัฒนาทางด้านสติปัญญาและลักษณะนิสัยของนักเรียนที่อยู่ภายใต้การดูแลด้วย</p> <p>๓๘. แจ้งให้นักเรียนได้ทราบว่าโรงเรียนมีนโยบายที่เข้มงวดเกี่ยวกับการขาดเรียนและการมาสาย</p> <p>๓๙. สอนให้นักเรียนได้เข้าใจเกี่ยวกับความหมายของมิตรภาพที่แท้จริง โดยการใช้การเล่าเรื่อง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการยกตัวอย่าง ช่วยให้นักเรียนได้ตระหนักถึงลักษณะนิสัยของมิตรแท้และโทษมหันต์ของมิตรภาพจอมปลอม</p> <p>๔๐. การทำในสิ่งที่ถูกต้อง มักไม่ใช่เรื่องง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออยู่ภายใต้ความกดดันจากคนรอบข้าง ครูจึงต้องช่วยนักเรียนให้ตระหนักถึงผลดีที่จะตามมาในระยะยาว ซึ่งนักเรียนมักต้องการการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ที่น่าเชื่อถือทั้งก่อนและหลังการตัดสินใจในการกระทำนั้นๆ</p> <p>๔๑. เตือนตัวเองและนักเรียนว่าการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายและไม่ใช่สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ในระยะเวลาสั้นๆ การออกแบบและสร้างลักษณะนิสัยที่ดีต้องสร้างและพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งชีวิต</p> <p>๔๒. สอนให้นักเรียนรู้จักความแตกต่างระหว่างความยุติธรรมกับความเมตตา กรุณา เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ให้นักเรียนรู้จักแยกแยะระหว่างการกระทำกับคนที่กระทำ</p>

ด้าน	แนวทางการสร้างและพัฒนาบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงามแก่นักเรียน
	๔๓. ในการประชุมและการอบรมเชิงปฏิบัติการของครูและเจ้าหน้าที่ ให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นเรื่องคุณธรรม จริยธรรมด้วย รวมถึงเสนอแนะแนวทาง/วิธีการที่จะพัฒนาลักษณะพื้นฐานทางสังคมที่มีร่วมกันให้ดีขึ้นได้อย่างไร
๒) หลักสูตรและการเรียนการสอนในห้องเรียน	<p>๑. ในวิชาพลศึกษา ควรเน้นในเรื่องสปิริตและความมีน้ำใจนักกีฬา ซึ่งการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาก็จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยที่ดีในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต</p> <p>๒. ในวิชาวิทยาศาสตร์ ในแต่ละบทย่อยควรสอดแทรกเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพด้วย ให้นักเรียนได้เข้าใจว่าความมีศีลธรรม คุณธรรมไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในด้านมนุษยศาสตร์เท่านั้น</p> <p>๓. มีการประเมินหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาทุกปี เพื่อดูว่าหลักสูตรส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความรับผิดชอบและหน้าที่พลเมืองหรือไม่ และนักเรียนต้องทำอะไร เพื่อที่จะสร้างคุณลักษณะดังกล่าว</p> <p>๔. ในชั่วโมงเรียนวิชาประวัติศาสตร์และวรรณกรรม ส่งเสริมให้มีการแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ การกระทำและผลจากการกระทำของบุคคลต่างๆ</p> <p>๕. ให้ความสำคัญกับคุณภาพของการบ้านและรายงานที่ส่ง โดยเน้นที่ความสมบูรณ์ สะอาดเรียบร้อยและการส่งงานตรงเวลา</p> <p>๖. ในชั่วโมงวิชาสังคม ให้ใส่เนื้อหาเรื่องวีรบุรุษ/บุคคลสำคัญในท้องถิ่นด้วย</p> <p>๗. ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี โดยให้นักเรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งต้องคำนึงถึงทั้งความต้องการทางวิชาการและด้านอารมณ์ รวมทั้งส่งเสริมนักเรียนที่ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนให้มีโอกาสทำงานร่วมกับเพื่อนด้วย</p> <p>๘. เลือกวรรณกรรมเยาวชนและวรรณกรรมสำหรับผู้ใหญ่ที่ดีที่สุดเพื่อที่จะอ่านกับนักเรียนในชั้นเรียน วรรณกรรมเต็มไปด้วยความหมายและจินตนาการซึ่งจะช่วยสร้างจินตนาการด้านคุณธรรมให้นักเรียน ครูควรอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟังในชั้นเรียนทุกวัน</p> <p>๙. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณกรรม แม้แต่ในชั้นเรียนของเด็กประถมต้น ถ้ามคำถามที่จะกระตุ้นการสะท้อนความคิดอย่าเพียงแต่กล่าวถึงคำสอน/คุณธรรมที่ได้จากวรรณกรรม โดยมองข้ามรายละเอียด ความสวยงามและความซับซ้อนของเนื้อเรื่อง ตัวอย่างคำถามที่ควรถาม เช่น นักเรียนมีความคิด ความรู้สึกอย่างไรต่อหนังสือเล่มนี้ โปรดอธิบายถึง (ชื่อตัวละคร) -เค้าเป็นคนอย่างไร ทำไมนักเรียนถึงได้เขียนหนังสือเล่มนี้ นักเรียนต้องการจะสื่ออะไรถึงคนอ่านควรจะให้นักเรียนได้เข้าใจถึงคำสอน/คุณธรรมของเรื่องทุกครั้งก่อนที่จะจบบทเรียน</p>

ด้าน	แนวทางการสร้างและพัฒนาบุคลิกและอุปนิสัยที่พึงามแก่นักเรียน
	<p>๑๐. ให้ความสำคัญกับวิชาการธรรมชาติและสังคมศึกษา โดยให้นักเรียนสมมุติว่าตนเองเป็นตัวละครนั้นๆ ในเรื่องที่เรียนเพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของตัวละครและเนื้อหาของเรื่องทีอ่านได้ดียิ่งขึ้น</p> <p>๑๑. ให้นักเรียนได้อ่านและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประวัติย่อของบุคคลต่างๆ ทีสอดแทรกอยู่ในทุกวิชา โดยครูช่วยนักเรียนในการระบุจุดเด่นของตัวละคร รวมถึงการบรรยายลักษณะนิสัยของตัวละครนั้นๆ</p> <p>๑๒. ในการเรียนเกี่ยวกับประวัติบุคคลสำคัญนั้น ไม่ควรจมองข้ามจุดอ่อนของบุคคลเหล่านั้นด้วย โดยเฉพาะในชั้นเรียนระดับที่สูงขึ้นมา การศึกษา ลักษณะนิสัยทีรอบด้านของบุคคลสำคัญจะช่วยให้เด็กเรียนรู้อะไรทีจะเห็นอกเห็นใจและตัดสินผู้อื่นได้อย่างฉลาดลึกซึ้งขึ้น ตัวอย่างคำถามทีชวนคิด เช่น บุคคลทีเป็นคนที่ได้รับการยกย่องจะยังคงมีข้อบกพร่องอื่นๆ หรือไม่</p> <p>๑๓. สอนให้นักเรียนเขียนจดหมายแสดงความคิดเห็นและข้อความแสดงความขอบคุณ จดหมายถึงหน่วยงานราชการ จดหมายถึงบรรณาธิการ เป็นต้น</p> <p>๑๔. ให้การบ้านทีท้าทายกระตุ้นความสามารถและความสนใจของนักเรียน การสั่งการบ้านและรายงานจะช่วยพัฒนาความมีวินัยและความมานะอดทนของนักเรียน</p> <p>๑๕. จับคู่ในการอ่านหนังสือระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง โดยสอนเทคนิคการอ่านให้กับรุ่นพี่เพื่อทีจะสอนรุ่นน้องได้ รวมทั้งสอนให้รุ่นพี่รู้จักกับความรับผิดชอบและอดทนในการสอนรุ่นน้องทีเด็กกว่าและมีความรู้ในวิชานั้นๆ น้อยกว่าตนเอง</p> <p>๑๖. ในวิชาคณิตศาสตร์ ควรให้นักเรียนได้เรียนรู้ฝึกฝนลักษณะนิสัยทีจำเป็นเพื่อทีจะเป็นักเรียนทีเก่งคณิตศาสตร์ เช่น ความกล้าแสดงออก มุ่งมั่น ขยัน และอดทน กฎของห้องเรียนและนโยบายการสั่งการบ้านควรส่งเสริมและสะท้อนลักษณะนิสัยเหล่านี้</p> <p>๑๗. ครูต้องอธิบายให้นักเรียนได้เข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับความคาดหวังของการเรียนในชั้นเรียน</p> <p>๑๘. ห้ามนักเรียนประพฤติตัวเกรในห้องเรียน หรือการใส่ร้ายเพื่อน</p>
<p>๓) การสร้างสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียน</p>	<p>๑. แขนวรูปภาพของบุคคลสำคัญทีเป็นแบบอย่างน่ายกย่องในห้องเรียนและบริเวณทางเดินในโรงเรียน พร้อมทั้งข้อความบรรยายคุณงามความดีของบุคคลเหล่านั้น</p> <p>๒. สร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนให้รู้สึกอบอุ่น ต้อนรับ โดยติดป้ายต้อนรับทีเห็นอย่างชัดเจนใกล้กับประตูทางเข้าของโรงเรียน และสร้างสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน นอกจากนี้ครูใหญ่ควรจะเข้าถึงตัวได้ง่ายและใกล้ชิดกับนักเรียน</p>

ด้าน	แนวทางการสร้างและพัฒนาบุคลิกและอุปนิสัยที่พึงงามแก่นักเรียน
	<p>๓. ห้ามขีดเขียนบนโต๊ะ เก้าอี้ กำแพง หรือพื้นที่สาธารณะภายในโรงเรียนและห้ามทำลายทรัพย์สินของโรงเรียน</p>
<p>๔) การบริการชุมชน</p>	<p>๑. เมื่อครูหรือโรงเรียนจัดโครงการ/กิจกรรมบริการชุมชน ควรจะแจ้งให้นักเรียนทราบและให้อิสระในการตัดสินใจร่วมกิจกรรมดังกล่าว</p> <p>๒. ส่งเสริมให้นักเรียนมาเป็นอาสาสมัครทำความสะอาดชุมชน ทั้งนี้ โดยการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ชักชวนให้นักเรียนช่วยสร้างสนามเด็กเล่นของชุมชน เก็บขยะ กวาดใบไม้ ปลุกต้นไม้ทำความสะอาดกำแพง หรือทำความสะอาดสวนสาธารณะหรือชายหาด</p> <p>๓. ถ้าผู้บริหาร ครูและเจ้าหน้าที่มีการทำกิจกรรมร่วมกับวัดหรือชุมชน ควรจะสอนให้นักเรียนรู้จักการปฏิบัติตัวที่เหมาะสม ด้วยกิริยาที่พอเหมาะพอดี</p> <p>๔. ดำเนินโครงการ “ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุในชุมชน” โดยให้นักเรียนได้มีโอกาสไปเยี่ยมเยือน ไปอ่านหนังสือให้ผู้สูงอายุฟัง เขียนจดหมายไปหาหรือไปทำธุระให้ผู้สูงอายุ</p> <p>๕. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ</p>
<p>๕) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง</p>	<p>๑. จัดทำคู่มือความประพฤติ หรือหลักปฏิบัติของห้องเรียนและของโรงเรียน โดยให้ผู้ปกครองอ่านและลงชื่อเพื่อเป็นสัญญาความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน</p> <p>๒. ควรให้มีตัวแทนผู้ปกครองร่วมทำคู่มือความประพฤติดังกล่าวข้างต้น</p> <p>๓. แจ้งผู้ปกครองถึงความประพฤติที่ไม่เรียบร้อยของนักเรียน ผ่านทางจดหมาย โทรศัพท์ หรือเชิญมาพบที่โรงเรียน</p> <p>๔. รายงานผู้ปกครองถึงพฤติกรรมที่ยอดเยียมของนักเรียนด้วยเช่นกัน</p> <p>๕. สื่อสารกับผู้ปกครองถึงแนวทางที่เหมาะสมที่จะช่วยเหลือนักเรียนในการทำงานส่งครู (การบ้านและรายงาน)</p> <p>๖. ก่อนเปิดเทอม ครูควรส่งจดหมายถึงผู้ปกครองเพื่อแนะนำตัว ห้องเรียนที่ประจำ รวมถึงแสดงความกระตือรือร้นในการสอน และความคาดหวังความช่วยเหลือจากผู้ปกครองต่อการเรียนของนักเรียน</p> <p>๗. เผยแพร่พันธกิจและหลักการบริหารโรงเรียนแก่ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>๘. ติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง เพื่อร่วมมือกันสนับสนุนให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ผู้ปกครองสามารถให้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนทั้งในด้านวิชาการและด้านสังคม รวมถึงความสนใจ ความถนัด ความบกพร่อง เป็นต้น</p> <p>๙. จัดทำข่าวแจกเพื่อแจ้งข้อมูลแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการที่กำลังจะดำเนินการ และโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวของโรงเรียน</p>

ด้าน	แนวทางการสร้างและพัฒนาบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงามแก่นักเรียน
	<p>๑๐. จัดทำรายชื่อนักเรียนและชื่อการเรียนที่ได้รับการแนะนำ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และให้รายชื่อดังกล่าวแก่ผู้ปกครอง</p> <p>๑๑. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมาใช้ห้องสมุดของโรงเรียนได้ พร้อมทั้งแนะนำรายชื่อนักเรียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม ที่สามารถอ่านออกเสียงให้นักเรียนฟังได้อย่างน่าสนใจ</p> <p>๑๒. ส่งข่าวแจกไปยังผู้ปกครองเป็นประจำทุกเดือนเพื่อแจ้งข้อมูลการดำเนินงานของครูในการสร้างและพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน</p> <p>๑๓. ในข่าวแจก ให้มีมุมสำหรับผู้ปกครอง ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนเคล็ดลับ เทคนิคการเลี้ยงดูบุตรหลานของตน ชื่อนักเรียนแนะนำ และการช่วยเหลือนักเรียนในการทำการบ้าน เป็นต้น</p> <p>๑๔. นำเสนอประวัติ เรื่องราวโดยย่อของนักเรียนที่มีความประพฤติยอดเยี่ยมในข่าวแจก</p> <p>๑๕. ในพิธีต้อนรับนักเรียนใหม่ ให้มีการต้อนรับครอบครัวของนักเรียนใหม่ด้วย</p> <p>๑๖. กระตุ้นให้ผู้ปกครองเข้าร่วมประชุมครูผู้ปกครองมากขึ้น โดยกำหนดเวลาที่จัดการประชุม ให้เป็นเวลาที่คุณครูสะดวกในการเข้าร่วม และหาวิธีประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองสนใจเข้าร่วมเพิ่มมากขึ้น</p> <p>๑๗. ในการประชุมครูผู้ปกครอง ให้ใส่ใจในคำถามและข้อกังวลของผู้ปกครองด้วย</p>

๕.๓ การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในประเทศญี่ปุ่น

ในกรณีของประเทศญี่ปุ่นนั้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ สภาการศึกษากลางของญี่ปุ่น รายงานว่าเด็กญี่ปุ่นมี mindset ที่แยเกี่ยวกับ การเคารพชีวิตและการนับถือตนเอง รวมทั้งไม่มีทักษะสังคมที่จะสานความสัมพันธ์และทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ดังนั้น รัฐบาลญี่ปุ่นจึงได้ปรับหลักสูตรแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ Character Education ได้พัฒนาและเติบโตในโรงเรียนประถม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ และโรงเรียนมัธยม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ (Luhner, ๑๙๙๐) Character Education หรือการสร้างบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงามให้นักเรียนของญี่ปุ่นคือ การศึกษาเรื่องของจิตใจและการพัฒนาบุคลิกและอุปนิสัย มีเป้าหมายที่จะเอาชนะความเห็นแก่ตัว ความเป็นปัจเจกนิยม โดยการส่งเสริมคุณธรรมในด้านความรับผิดชอบซึ่งกันและกันและการพึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อที่เชื่อมโยงถึงกัน (Poukka & Päivi, ๒๐๑๑)

ญี่ปุ่นได้เน้นการส่งเสริมการสร้างบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงามให้นักเรียนใน ๒ รูปแบบ ดังนี้

๑) แบบทางการ (Formal Moral/Character Education) คือการเรียนในวิชาคุณธรรมจริยธรรม (Moral Education) ๑ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตลอด ๙ ปีของการศึกษาภาคบังคับ

๒) แบบที่ไม่เป็นทางการ (Informal Moral/Character Education) คือการปลูกฝังและส่งเสริมการสร้างบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงามในบริบทของโรงเรียน โดยการสร้างวิถีการปฏิบัติพื้นฐานร่วมกันของสังคมในโรงเรียน เช่น การให้ความเคารพผู้ที่อาวุโสกว่า ซึ่งจะเป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาและแบบอย่างความประพฤติที่ดีงามให้กับผู้ที่อ่อนอาวุโสกว่า หรือการให้นักเรียนแต่ละคนเขียน reflective diary เพื่อบันทึกพฤติกรรมและกิจกรรมที่ทำในแต่ละวัน และให้ครูตรวจและแสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเหล่านั้น เพื่อที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองต่อไป นอกจากนี้ นักเรียนทุกคนต้องช่วยกันทำความสะอาดโรงเรียนเพราะโดยทั่วไปแล้ว โรงเรียนในญี่ปุ่นจะไม่มีพนักงานทำความสะอาด ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวถือเป็นการปลูกฝังการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และความรับผิดชอบต่อร่วมกันของนักเรียน ซึ่งในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการนี้ จะเน้นที่การพัฒนาอุปนิสัยและพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับในสังคมโดยทั่วไป (Authur, ๒๐๑๖)

๖. บทสรุป

ความสำคัญของการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้กับคนในชาติเป็นสิ่งที่ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายหลักศาสนา และงานวิจัยต่างๆ ในสมัยอดีตการจัดการศึกษาเกิดขึ้นควบคู่กับวัดมาโดยตลอดแต่เมื่อสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงทำให้การจัดการศึกษาห่างจากวัดไปเรื่อยๆ จนกระทั่งมีการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมผ่านรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบต่างๆ เช่น โรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนอิสลาม โรงเรียนคริสต์ และในรายวิชาต่างๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตามแนวทางดังกล่าวยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากขาดความต่อเนื่อง ทั้งนี้ในงานวิจัยได้ระบุว่าการเปลี่ยนแปลงผู้เรียนทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องมีแนวทางดำเนินการ ๓ ประการ คือ ๑) เน้นที่การบูรณาการลงสู่การปฏิบัติ ๒) ครู ผู้ปกครอง สังคม จะต้องเป็นตัวอย่างที่ดี และ ๓) ชีวิตกับการศึกษาต้องอยู่ที่เดียวกัน รวมทั้งต้องมีการร่วมมือกันจากหลายภาคส่วนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง แม้ว่ากระบวนการดังกล่าวอาจต้องใช้เวลาและมีความยุ่งยากซับซ้อน แต่หากประสบความสำเร็จก็必将มีความคุ้มค่าและเกิดการเปลี่ยนแปลงของประเทศในภาพรวมอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐญา ทักซิณ. มปป. *บทบาทคริสต์ศาสนาคาทอลิกในการพัฒนาการศึกษา ศึกษากรณีโรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัยและโรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์.*
- ทิพย์วรรณ วานิชยากร และ ธร สุนทรายุทธ (๒๕๕๕). *รูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทย.* วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. ๖(๒) เดือนเมษายน - กันยายน.
- นุรมาน จินตารา สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร และคณะ. (๒๕๕๖). *การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และวินัยของเด็ก* ประเวศ วะสี. (๒๕๕๐). *ระบบการศึกษาที่ค่านิยมนำความรู้.* สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ. และเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส. กรุงเทพฯ : สำนักงานงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔.* กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙.* กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔.* กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๕๐). *รายงานเบื้องต้นการเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย.* กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๕๐). *รายงานการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* กรุงเทพฯ.
- สันติ เกษากวี. (๒๕๖๐). *การบูรณาการ บ้าน โรงเรียน มัสยิด ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของเยาวชนมุสลิม จังหวัดภูเก็ต.* วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ๑๓(๑).
- สมบัติ โยธาทิพย์ และ คณะ (๒๕๕๓). *การพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้* ในสถานการณ์ความไม่สงบ. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. จังหวัดยะลา.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (๒๕๕๐). *คุณธรรมนำความรู้.* สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ.
- อิสมาแอล เจะเล็ง. (๒๕๕๗). *บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี.* มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. วิทยาลัยอิสลามศึกษา

- ประเวศ วะสี. (๒๕๓๙). *บทบาทของบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) ในการพัฒนาชุมชน: การบรรยายคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- พระเทพเวที (ประยุตฺ ปรยุตฺโต). ๒๕๓๔. *ทางสายอิสรภาพของการศึกษาไทย.* กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษมันต์ วัฒนานรงค์.(๒๕๕๔). *การนำศาสนาเข้าสู่สถาบันศึกษา.* สืบค้นเมื่อ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๑, Web site://www.thairath.co.th/content/๑๖๔๖๘๓
- ครูบ้านนอก ๔๗. (๒๕๕๕). *วัฒนธรรม และสังคมไทย “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน.* สืบค้นเมื่อ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๑, Web site: <http://thai-social-stories.blogspot.com/๒๐๑๒/๐๘/blog-post.html?m=๑>
- บทความทางวิชาการใช้เป็นเอกสารประกอบการเสวนาวิชาการทางการศึกษา เรื่องจำเป็นจริงหรือกับการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน.๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๙.คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- Arthur, J. (๒๐๑๖). Convergence on Policy Goals: Character Education in East Asia and England. *Journal of International and Comparative Education*, ๕ (๒), ๕๙-๗๑.
- Haji-Awang, Faisal. *The Signifcant of Model School in Pluralistic Society of the Three Southern Border Provinces of Thailand.* https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/๒๐๑๖/๐๑/shsconf_psu๒๐๑๖_๐๔๐๐๑.pdf
- Klaus Luhner, S. J. (๑๙๙๐). *Moral Education in Japan.* *Journal of Moral Education*, ๑๙(๓), ๑๗๒-๑๘๑.
- Mansoer, Mohd. Dahlan. ๑๙๗๙. *Pengantar Sejarah Nusantara Awal (Introduction to Early History of Nusantara).* Kuala Lumpur : Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Poukka & Päivi. (๒๐๑๑). *Moral Education in the Japanese Primary School Curricular Revision at the Turn of the Twenty-first Century: Aiming at Rich and Beautiful Kokoro.* *Kasvatustieteen väitöskirja.*Helsingin yliopisto, opettajankoulutuslaitos.
- Reemtohsun, Suradech. (๒๐๐๐). *Pondok and the challenge of modernity: A comparative study of Pondok in Songkhla province, Southern Thailand.* Master’s thesis, School of Islamic and Social Sciences, Virginia.
- Ryan, K. & Bohlin, K. E. (๑๙๙๙). *Building Character in Schools: Practical Ways to Bring Moral Instruction to Life.* San Francisco: Jossey-Bass.

สรุปผลการสัมภาษณ์ซิสเตอร์กาญจนา สิงห์สาผู้อำนวยการโรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๑

<http://th.wikipedia.org/wiki/ศิษยาภิบาล>

ที่มา <https://pipatbook.wordpress.com/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน/ลูกเสือ-เนตรนารี/> สืบค้น วันที่ ๒๘ ก.พ.๖๑
เอกสารประกอบเรื่อง กระบวนการพัฒนา โรงเรียนคุณธรรม ทำอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ: ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ

<http://www.vitheebuddha.com/main.php>

<http://islamic-school-admin.blogspot.com/๒๐๑๓/๐๔/blog-post.html>

การศึกษาไทยในอดีต. เว็บไซต์กระทรวงศึกษาธิการ เข้าถึงได้จาก http://www.moe.go.th/main๒/his_edu.htm

ภาคผนวก

ร่าง
พระราชบัญญัติสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ พ.ศ. ....

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่าง

พระราชบัญญัติสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

เหตุผล

ด้วยเป็นการสมควรจัดตั้งองค์กรกลางในการพัฒนาหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งการจัดทำ ส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนติดตามผล เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
สถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

พ.ศ....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“หลักสูตรแกนกลาง” หมายความว่า หลักสูตรในส่วนที่สถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติกำหนดสำหรับสถานศึกษาทั่วประเทศใช้ในการพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา จนกระทั่งถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

“หลักสูตรสถานศึกษา” หมายความว่า หลักสูตรที่จัดทำในระดับสถานศึกษา เพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถครอบคลุมสิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางและพัฒนาเพิ่มเติมในส่วนที่สอดคล้อง เหมาะสม กับสภาพจุดเน้น ตลอดจนความต้องการ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียนในสถานศึกษาแต่ละแห่ง

“สถาบัน” หมายความว่า สถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

“พนักงาน” หมายความว่า พนักงานสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

“ลูกจ้าง” หมายความว่า ลูกจ้างสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

การจัดตั้ง วัตถุประสงค์ และอำนาจหน้าที่ของสถาบัน

มาตรา ๕ ให้จัดตั้งสถาบันเรียกว่า “สถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ ” เรียกโดยย่อว่า “ส.ล.ช.” เป็นองค์กรกลางในการพัฒนาหลักสูตรวิธีการจัดการเรียนรู้การวัดและประเมินผลในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการจัดทำ ส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนติดตามผล

มาตรา ๖ ให้สถาบันมีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและไม่ใช่รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่นๆ สถาบันเป็นหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร อยู่ในกำกับดูแลของรัฐมนตรี

มาตรา ๗ ให้สถาบันมีที่ตั้งของสำนักงานใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดใกล้เคียง

มาตรา ๘ กิจการของสถาบันไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยประกันสังคมและกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน ทั้งนี้ ผู้อำนวยการ พนักงาน และลูกจ้างของสถาบันได้รับประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

ให้กระทรวงการคลังมีอำนาจค้ำประกันหนี้เงินกู้หรือหนี้ใด ๆ ของสถาบันได้เสมือนสถาบันเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยการให้อำนาจกระทรวงการคลังในการค้ำประกัน

มาตรา ๙ ให้สถาบันมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำและพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาาระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ วางกรอบแนวทางในการจัดการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนการวัดและประเมินผล รวมทั้งการพัฒนาคลังทรัพยากรการเรียนรู้ เพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ

มาตรา ๑๐ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๙ ให้สถาบันมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษา วิเคราะห์วิจัย และให้ความเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตร รูปแบบ วิธีการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

(๒) พัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาาระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ

(๓) พัฒนาระบบการเทียบเคียง และเทียบโอนหลักสูตรกับหลักสูตรแกนกลาง

(๔) กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ติดตามประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ และประเมินผลการใช้หลักสูตร แล้วนำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์และรายงานผลเพื่อการพัฒนาปรับปรุง

(๕) พัฒนาระบบ วิธีการ เครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

(๖) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานระดับท้องถิ่นในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา

(๗) ศึกษา วิจัย สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมทางการศึกษา รวมทั้งรวบรวมแบบปฏิบัติที่ดี เผยแพร่ แก่ผู้เกี่ยวข้อง

(๘) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ต่อคณะกรรมการหรือรัฐมนตรี

มาตรา ๑๑ นอกจากอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๐ ให้สถาบันมีอำนาจกระทำการต่างๆ ภายในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์นี้ด้วย

(๑) ซื้อ สร้าง จัดหา โอน รับโอน เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ แลกเปลี่ยน ถิ่นกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครองหรือมีทรัพย์สินสิทธิต่างๆ และจำหน่ายสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ ตลอดจนรับทรัพย์สินที่มีผู้อุดหนุนหรืออุทิศให้

(๒) กู้ยืมเงินหรือให้กู้ยืมเงินโดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สินหรือลงทุน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในมาตรา ๙

(๓) ทำความตกลง ร่วมมือหรือร่วมทุนกับบุคคล นิติบุคคล องค์กรหรือหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศ ในกิจการที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้

(๔) ให้ประกาศนียบัตรและหนังสือรับรองในกิจกรรมที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถาบันตามมาตรา ๙

(๕) ว่าจ้างหรือมอบบุคคลใดประกอบกิจการส่วนใดส่วนหนึ่งของสถาบัน

(๖) รวบรวม จัดพิมพ์โฆษณา และเผยแพร่ความรู้ กรรมวิธี และข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้

(๗) จัดให้มีทุนเพื่อการศึกษา คั่นคว่ำ การวิจัยตลอดทั้งการฝึกอบรมเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนรู้ และการวัดประเมินผล

(๘) ดำเนินกิจการอื่นใดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน

การดำเนินการตาม (๑) (๒) และ (๓) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อน

มาตรา ๑๒ ทุนและทรัพย์สินในการดำเนินงานกิจการของสถาบัน มีดังนี้

(๑) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับโอนมา (ตามบทเฉพาะกาล)

(๒) เงินที่รัฐบาลจ่ายให้เป็นทุนประเดิม

(๓) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปี

(๔) เงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถาบัน

(๕) ค่าธรรมเนียมค่าบริการหรือค่าตอบแทนจากการให้บริการหรือการดำเนินการของสถาบัน

(๖) รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนร่วมทุนหรือจากการใช้ทรัพย์สินของสถาบันรวมทั้งผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาและค่าตอบแทนการโอนหรือการให้ใช้สิทธิต่างๆ ที่สถาบันมีอยู่

(๗) ดอกผลของเงินหรือรายได้จากทรัพย์สินของสถาบัน

รายได้ของสถาบันไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

มาตรา ๑๓ ให้สิ่งหาริมทรัพย์ซึ่งสถาบันได้มาจากการให้หรือซื้อด้วยเงินรายได้ของสถาบันเป็นกรรมสิทธิ์ของสถาบัน

ให้สถาบันมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ จำหน่าย และจัดหาประโยชน์จากทรัพย์สินของสถาบัน

มาตรา ๑๔ ทรัพย์สินของสถาบันไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีและบุคคลใดจะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับสถาบันในเรื่องทรัพย์สินของสถาบันมิได้

มาตรา ๑๕ บรรดารายได้และทรัพย์สินของสถาบันจะต้องจัดการเพื่อบรรลุมัตถุประสงค์ของสถาบันดังระบุไว้ในมาตรา ๙ และตามวัตถุประสงค์ซึ่งผู้อุทิศทรัพย์สินให้แก่สถาบันกำหนดไว้

หมวด ๒

คณะกรรมการสถาบัน

มาตรา ๑๖ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “ก.ล.ช.” ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการ แต่งตั้งจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนหกคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้แทนคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ไม่น้อยกว่าหกคน และไม่เกินเก้าคน ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงด้านใดด้านหนึ่ง ได้แก่ ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวนไม่น้อยกว่าสองคน ด้านเศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ จำนวนไม่น้อยกว่าสองคน และด้านหลักสูตรการเรียนรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการเรียนรู้ วิจัยและการวัดประเมินผล จำนวนไม่น้อยกว่าสองคน

ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งพนักงานจำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

การเสนอชื่อของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๓) ให้เสนอชื่อ ตามจำนวนของแต่ละด้านต่อคณะรัฐมนตรี โดยได้รับคำยินยอมจากผู้ได้รับการเสนอชื่อ

ให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาที่คณะกรรมการประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๑๗ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) คุณสมบัติ

(ก) มีสัญชาติไทย

(ข) มีความรู้ ความสามารถเป็นประโยชน์ต่อกิจการของสถาบัน

(๒) ลักษณะต้องห้าม

(ก) เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(ข) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(ค) เป็นบุคคลล้มละลาย

(ง) เป็นบุคคลซึ่งส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐไล่ออก ให้ออก หรือเลิกจ้าง เพราะทุจริตต่อหน้าที่

(จ) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษที่ได้กระทำความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(ฉ) เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในกิจการที่กระทำกับสถาบันหรือในกิจการที่ขัดหรือแย้งกับวัตถุประสงค์ของสถาบัน

(ช) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างหรือที่ปรึกษาของสถาบัน

มาตรา ๑๘ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นมาใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่แล้ว

เพื่อให้ได้มาซึ่งประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิชุดใหม่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ เมื่อสิ้นสุดวาระของประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม ให้ดำเนินการสรรหาประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิชุดใหม่ก่อนครบวาระของประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมเป็นการล่วงหน้าให้เสร็จสิ้นภายในเก้าสิบวัน

มาตรา ๑๙ นอกจากพ้นตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นความโทษที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) คณะกรรมการสถาบันมีมติให้พ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุทุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรง

(๗) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๗

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ให้ดำเนินการให้มีการสรรหาและแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างภายในเก้าสิบวันนับจากวันที่พ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา ๒๑ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๒๒ ประธานกรรมการ กรรมการ ที่ปรึกษา และอนุกรรมการที่ได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๓ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่วางนโยบายและกำกับดูแลกิจการโดยทั่วไปของสถาบัน บรรดาอำนาจหน้าที่ที่มีได้บัญญัติให้เป็นของผู้อำนวยการโดยเฉพาะ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) กำหนดนโยบายเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดประเมินผล การบริหารงาน และให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานของสถาบัน

(๒) อนุมัติการใช้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

(๓) อนุมัติแผนการลงทุน และแผนการเงินของสถาบัน

(๔) ควบคุมดูแลการดำเนินงาน และการบริหารงานทั่วไป ตลอดจนการออกระเบียบข้อบังคับ ข้อกำหนด ประกาศ เกี่ยวกับสถาบัน

(๕) อนุมัติงบประมาณรายจ่ายของสถาบัน

(๖) ออกข้อบังคับว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงาน และการบริหารงานของสถาบัน

(๗) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการเงินทรัพย์สิน สวัสดิการและสิทธิประโยชน์เรื่องอื่น ๆ

(๘) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานของบุคคลของสถาบัน

(๙) ออกข้อบังคับว่าด้วยการกำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการ และมอบให้ผู้อื่นรักษาการแทนหรือปฏิบัติการแทนผู้อำนวยการ

(๑๐) การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของสถาบัน

(๑๑) แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการด้านหลักสูตรการเรียนการสอน สื่อ การวัดประเมินผล คณะอนุกรรมการตรวจสอบและประเมินผล และคณะอนุกรรมการอื่น ตามที่เห็นสมควรโดยให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในด้านนั้นๆ ด้วย

(๑๒) การกระทำอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน

หมวด ๓

ผู้อำนวยการ

มาตรา ๒๔ ให้สถาบันมีผู้อำนวยการคนหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานของสถาบัน และอาจมีรองผู้อำนวยการคนหนึ่งหรือหลายคนทำหน้าที่ตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย

ให้รัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งผู้อำนวยการตามข้อเสนอของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๕ ผู้อำนวยการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) คุณสมบัติ

(ก) มีสัญชาติไทย

(ข) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์และไม่เกินหกสิบเอ็ดปีบริบูรณ์ในวันที่สมัครเพื่อรับการคัดเลือก

(ค) สามารถทำงานให้แก่สถาบันได้เต็มเวลา

(ง) มีความรู้ความสามารถเป็นที่ประจักษ์ในกิจการของสถาบัน

(จ) มีประสบการณ์การทำงานตาม (ง) ไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) ลักษณะต้องห้าม

(ก) เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(ข) เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในกิจการที่กระทำกับสถาบันหรือในกิจการที่ขัดหรือแย้งกับวัตถุประสงค์ของสถาบัน

(ค) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(ง) เป็นบุคคลล้มละลาย

(จ) เป็นบุคคลซึ่งส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐไล่ออก ปลดออก หรือเลิกจ้าง เพราะทุจริตต่อหน้าที่

(ฉ) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษที่ได้กระทำความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(ช) เป็นที่ปรึกษา พนักงานหรือลูกจ้างของสถาบัน

มาตรา ๒๖ ผู้อำนวยการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๒๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) โดยมติของคณะกรรมการให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการเท่าที่มีอยู่ โดยไม่นับรวมผู้อำนวยการ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใด ตามมาตรา ๒๕

มาตรา ๒๘ ผู้อำนวยการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารกิจการของสถาบันให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบัน และสอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการ

(๒) บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสถาบันทุกตำแหน่ง

(๓) บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อน ลด ตัดเงินเดือนหรือค่าจ้างลงโทษทางวินัยพนักงานและลูกจ้าง ตลอดจนให้พนักงานหรือลูกจ้างออกจากตำแหน่งทั้งนี้ ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

(๔) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบันโดยไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับ ระเบียบหรือมติที่คณะกรรมการกำหนด

(๕) เป็นผู้แทนสถาบันในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก และเพื่อการนี้ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

(๖) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการด้านหลักสูตรการเรียนการสอน สื่อ การวัดประเมินผล คณะอนุกรรมการตรวจสอบและประเมินผล และคณะอนุกรรมการอื่น ตามมาตรา ๒๓ (๑๑) มอบหมาย

(๗) ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

มาตรา ๒๙ ให้ผู้อำนวยการแต่งตั้ง ถอดถอนรองผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา ๓๐ อัตราเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และสิทธิประโยชน์อื่นของผู้อำนวยการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๔

การกำกับและการควบคุม

มาตรา ๓๑ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจและหน้าที่กำกับดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของสถาบัน เพื่อการนี้มีอำนาจเรียกประธานกรรมการ กรรมการผู้อำนวยการ พนักงานลูกจ้าง หรือที่ปรึกษาในสถาบันมาชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น หรือทำรายงานเสนอ และมีอำนาจที่จะสั่งยับยั้งการกระทำของสถาบันที่เห็นว่าขัดต่อนโยบายของรัฐบาล

ในกรณีที่สถาบันจะต้องเสนอเรื่องไปยังคณะรัฐมนตรี ให้คณะกรรมการนำเรื่องเสนอรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อไปยังคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๓๒ สถาบันต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนจึงจะดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้ได้

(๑) ทำความตกลง ร่วมมือกับรัฐบาลต่างประเทศ องค์กรต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งมีผลผูกพันให้สถาบันต้องออกเงินสมทบ (ปรับสำนวน)

(๒) จำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าเป็นจำนวนเกินวงเงินที่รัฐบาลกำหนด

(๓) กู้ยืมเงินหรือให้กู้ยืมเงินมีจำนวนเกินวงเงินที่รัฐมนตรีกำหนด

(๔) ลงทุนหรือร่วมทุนมีจำนวนเกินวงเงินที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๓๓ ให้สถาบันวางและถือไว้ซึ่งระบบการบัญชีที่เหมาะสมและเป็นมาตรฐานแก่กิจการ แยกตามประเภทงานส่วนที่สำคัญ มีสมุดบัญชีลงรายการรับและจ่ายเงินสินทรัพย์และหนี้สิน ซึ่งแสดงกิจการที่เป็นอยู่ตามความจริงและตามที่ควร ตามประเภทงาน พร้อมข้อความอันเป็นที่มาของรายการนั้น ๆ และให้มีการตรวจสอบบัญชีภายในเป็นประจำ

มาตรา ๓๔ ให้สถาบันจัดทำงบดุล และบัญชีทำการของสถาบันตลอดทั้งบัญชีกำไรขาดทุนสำหรับการดำเนินกิจกรรมในเชิงธุรกิจของสถาบันส่งผู้สอบบัญชีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปีให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสถาบันและให้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของสถาบันทุกรอบปี

มาตรา ๓๕ ให้สถาบันจัดทำรายงานประจำปีทุกปี เสนอต่อคณะกรรมการโดยแสดงงบดุล และบัญชีรับจ่ายที่ผู้สอบบัญชีรับรองว่าถูกต้อง พร้อมทั้งรายงานของผู้สอบบัญชี รวมทั้งแสดงผลงานของสถาบันในปีที่ล่วงมาด้วย ทั้งนี้ ต้องดำเนินการภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

มาตรา ๓๖ ให้ผู้สอบบัญชีทำรายงานผลการสอบบัญชีและการเงินเสนอต่อคณะกรรมการ และรัฐมนตรีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

มาตรา ๓๗ ให้สถาบันจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อรัฐมนตรีโดยแสดงงบดุลบัญชีทำการและบัญชีกำไรขาดทุนที่ผู้สอบบัญชีรับรองว่าถูกต้องพร้อมกับรายงานของผู้สอบบัญชี รวมทั้งแสดงผลงานของสถาบันในปีที่ล่วงมา

ให้รัฐมนตรีเสนอรายงานประจำปีตามวรรคหนึ่งต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๘ ให้โอน บรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้สิน และเงินงบประมาณเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของสถาบันตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๙ ให้ข้าราชการ และลูกจ้างเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงเป็นข้าราชการและลูกจ้างเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกระทรวงศึกษาธิการ และปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันตามพระราชบัญญัตินี้โดยให้ถือว่าการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ

มาตรา ๔๐ ข้าราชการและลูกจ้างเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกระทรวงศึกษาธิการ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ซึ่งสมัครใจเปลี่ยนไปเป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของสถาบัน ให้ใช้สิทธิแจ้งความจำนงเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาตามระเบียบที่คณะกรรมการตามมาตรา ๔๓ กำหนด ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และต้องผ่านการคัดเลือกและประเมินผลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๑ ให้ผู้ที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่และลูกจ้างตามมาตรา ๔๐ ได้รับเงินเดือน ค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนตามตำแหน่ง อัตราเงินเดือน และค่าจ้าง ตามที่คณะกรรมการกำหนด รวมทั้งได้รับสวัสดิการและประโยชน์อย่างอื่น ซึ่งรวมกันแล้วต้องไม่น้อยกว่าเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน หรือสวัสดิการ และประโยชน์อย่างอื่นที่ข้าราชการหรือลูกจ้างผู้นั้นเคยได้รับจากส่วนราชการ

การเปลี่ยนจากข้าราชการไปเป็นเจ้าหน้าที่ของสถาบัน ให้ถือว่าเป็นการให้ออกจากราชการเพราะทางราชการเลิกหรือยุบตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการหรือกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการการเปลี่ยนจากลูกจ้างของส่วนราชการไปเป็นลูกจ้างของสถาบันให้ถือว่าเป็นการออกจากการงานเพราะทางราชการยุบตำแหน่งหรือเลิกจ้างโดยไม่มีควมผิด และให้ได้รับบำเหน็จตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยบำเหน็จลูกจ้าง

มาตรา ๔๒ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของสถาบันตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๓ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการประกอบด้วยคณะกรรมการตามมาตรา ๑๖ (๒) โดยให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน ตามมาตรา ๑๖ (๑) และให้รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการที่ปลัดกระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๖ (๓) ซึ่งต้องไม่เกิน หนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๔ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของสถาบันให้รัฐมนตรีจัดข้าราชการ พนักงานราชการ หรือ ลูกจ้างในกระทรวงศึกษาธิการช่วยปฏิบัติงานของสถาบันเป็นการชั่วคราว ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยให้ได้รับเงินเดือนทางสังกัดเดิม และอยู่ในบังคับบัญชาของผู้อำนวยการ

ให้ผู้อำนวยการ ประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการ พนักงานราชการ หรือลูกจ้าง ตามวรรคหนึ่ง เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

**สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา**